

Hæstaréttardómar 1946 - Registur

Útgáfa 3.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 3.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

II. Nafnaskrá.

A. Einkamál.

	Bls.
Áki Jakobsson	138, 602
Akranesskaupstaður	429
Albert Jónsson	366
Alþýðublaðið, eigendur	433
Andersen, Franz A.	162
Anna Guðmundsdóttir	504, 545
Ármann Jakobsson	8
Árni J. Björnsson	235
Ásgeir Kristjánsson	449
Ásgeir Stefánsson	460
Ásgrímur Albertsson	381, 382, 467, 473
Ásgrímur Sigfússon, dánarbú	460
Ástriður Ingimundardóttir	504, 545
Benedikt Sigfússon	470
Bergsveinn Guðmundsson	262
Berndsen, Sigurður	440
Björgvin h/f	499
Björgvin P. Jónsson	134
Björn Björnsson	127
Björn H. Jónsson	366
Björn Pálsson	124
Blöndahl, Sighvatur	312
Blöndal, Hedvig D.	269
Blöndal, Lárus P.	499
Blönduóshreppur	184
Borgarnesshreppur	235
Bragi h/f	599
Breiðdalshreppur	128, 342
Coy, Mildred M. Mc.	490
Dahlsted, Kristín	440
Davið Jóhannesson	428
Dieseltogarar h/f	495
Eggert Eggertsson	41
Egill Sigurðsson	8

	Bls.
Einar B. Guðmundsson f. h. Mildred M. Mc. Coy	490
Einar Benediktsson, erfingjar	599
Einar M. Einarsson	392
Einar Runólfsson	366
Einarsson, Borg, Þóra	415
Eiríkur Kristjánsson	494
Enok Ingimundarson	205
Erlendur Þorsteinsson	381, 382, 467, 473
Fákur h/f	544
Fiskur & Ís h/f	384
Flateyrarhreppur	442, 445
Foss h/f	436
Friðrik Guðjónsson	286
Georg Magnússon	607
Gestur Pálsson	106
Gísli Súrsson h/f	506
Guðbjörg María Helgadóttir	494
Guðbrandur Magnússon	60
Guðjón Sæmundsson	603
Guðlaug Björnsdóttir	608
Guðmundur Guðmundsson	495
Guðmundur Holberg Þórðarson	362
Guðmundur Jóhannesson	27
Guðmundur Jóhannsson	150
Guðmundur Jörundsson	602
Guðmundur Ólafsson	252
Guðmundur Sigmundsson	252
Guðmundur Sigurðsson	124
Guðmundur Valgrímsson	544
Gunnar Bjarnason	174
Gunnar Borgþór Gunnarsson	415
Gunnar Jónsson	366
Gunnar Sveinsson	490
Hafnarsjóður Reykjavíkur	374
Halldór Benediktsson	138
Halldór Guðmundsson	301
Halldór Kristinsson	60
Halldóra Björnsdóttir	362
Hans Þorsteinsson	494
Hansína Eiríksdóttir	32
Haraldur Gunnlaugsson	60
Hector h/f	32
Helga Pétursdóttir	504, 545
Helgi Benediktsson	532
Helgi Pétursson	262

	Bls.
Hermann Guðjónsson	610
Hermann Hjartarson 128,	342
Hildipór Loftsson	607
Hjálmar Þorsteinsson	505
Hjörleifur Magnússon	60
Hjörtur Lárusson 436,	526
Holger P. Gíslason	470
Hraðfrystihús Dýrfirðinga	414
Hraðsteypa Málmur h/f	494
Hringbraut 56 h/f	570
Hrönn h/f	286
Hvannberg, Jónas	428
Hvanneyrarkirkja	266
Højgaard & Schultz A/S	384
Ingibjörg Einarisdóttir	349
Ingibjörg Jónsdóttir	301
Ingólfur Guðmundsson	358
Ingvar Guðjónsson, dánarbú	146
J. Þorláksson & Norðmann	397
Jakob Jónsson	134
Jóhann Hákonarson	505
Jóhann Karlsson & Co.	494
Jóhann Þ. Jósefsson	378
Jóhann Þorvaldsson	60
Jóhanna Pálmadóttir	603
Jón Ásgeirsson	422
Jón Dúason	206
Jón Ingimarsson	362
Jón Jónsson	279
Jón Jónsson, Hofi	358
Jón N. Jóhannessen	27
Jón Magnússon	206
Jón Magnússon, Óðinsgötu 11	281
Jón Þorsteinsson	440
Jónas Jónasson	60
Jónas Ólafsson	106
Július Davíðsson	255
Karl Árnason	440
Karl Þorfinnsson	610
Kaupfélag Eyfirðinga 34,	539
Kaupfélag Siglfirðinga	585
Kaupfélag Þingeyinga	449
King Features Syndicate, Inc.	114
Kjartan Jakobsson	578
Kristín Jóhanna Guðmundsdóttir	421

	Bls.
Kristján Eliasson	544
Kristján Guðmundsson	138
Kristján Jónsson, Fossagötu 1	279
Kristján Jónsson, Klapparstig 31	134
Kristján Kristjánsson	258
Kristján Kristjánsson borgarfégeti	41
Kristján Sigtryggsson	60
Kristján Sigurðsson	60
Larsen, Ludvig	353
Laxinn h/f	186
Leifur Böðvarsson	129
Leó Sigurðsson	532
Lögmannafélag Íslands, stjórn	44
Magnús Andrésson	258
Magnús Guðmundsson	544
Magnús Jónsson, Freyjugötu 10	303
Magnús Jónsson, Laugavegi 27	608
Magnús V. Jóhannesson	610
María Jónsdóttir	440
Matthildur Halldórsdóttir	478
Mjólkurbú Flóamanna	515
Mjólkursamsalan í Reykjavík	486
Narfi, útgerðarfélag	138
Neskaupstaður	127, 435
Oddgeir h/f	205
Oddur Kristinsson	421, 439
Ólafur Ásgeirsson	255
Ólafur E. Einarsson & Co. h/f	421, 439
Ólafur Eliasson	205
Ólafur Halldórsson	150
Ólafur Stefánsson	281
Ólafur Stefánsson, Akureyri	526
Ólafur Þorsteinsson	106
Ólína J. Erlendsdóttir	206, 208
Oliuverzlun Íslands h/f	184
Óskar Garibaldason	60
Ottó Jørgensen	60
Páll Zóphóniasson	269
Raftækjaverzlunin Ljósafoss	303
Ragnar Guðmundsson	198
Ragnheiður Guðmundsdóttir	438
Rakel Sigurðardóttir	504, 545
Reykholtskirkja	266
Reykjavíkurbær	309, 433, 486, 547, 566, 570, 594
Rífsnes h/f	539

	Bls.
Ríkissjóður 106, 129, 139, 156, 266, 297, 312, 374, 415, 515, 578,	594
Rútur Jónsson	226
Sáttmálasjóður, eigandi Tjarnarbiós	309
Sen, Oddný E. 206,	208
Shell á Íslandi h/f	506
Sigfús Baldvinsson	436, 526
Sigfús Sighvatsson	438
Siglufjarðarkaupstaður	146
Sigrún Pétursdóttir	174
Sigurborg Geirmundardóttir	106
Sigurður Benediktsson	114
Sigurður Björgvin Þorsteinsson	421
Sigurður Jónasson	106, 139
Sigurður Ólafsson	262
Sigurður Sigmundsson	421
Sigurður Sveinsson, dánarbú	349
Sigurgeir Sigurjónsson	205
Sildarverksmiðjur ríkisins	34
Skafti Davíðsson	428
Skafti Stefánsson	60
Skilmannahreppur	429
Skipaútgerð ríkisins	392, 414, 442, 445
Slippfélagið í Reykjavík h/f	353
Stefán Jónsson	345
Stórstúka Íslands	547
Svarfaðardalshreppur	345
Sveinn Frimannsson	8
Sviði h/f	460
Sæfari h/f	206
Sæfinnur h/f	435
Sölumiðstöð hraðfrystihúsanna	566
Thorarensen, Jakob	226
Thorlacius, Helgi	504, 545
Thorlacius, Magnús	44, 378
Thorlacius, Magnús, f. h. King Features Syndicate, Inc.	114
Tjarnarbió	309
Tryggvi Magnússon	162
Úlfar Valberg Þorkelsson	494
Útvegsbanki Íslands, h/f, Útibú, Siglufirði	585
Vélbátatrygging Eyjafjarðar	422, 532
Vélsmiðjan Jötunn h/f	186
Verzlunin Egill Jacobsen h/f	134
Vigfús Einarsson	421
Vigfús Pálmason	198
Viggó Björgólfsson	156

	Bls.
Pingnes, eigendur	266
Þórarinn Egilsson	460
Þórarinn Gunnlaugsson	544
Þorlákur Einarsson	397
Þeirleifur Ben. Þorgrimsson	174
Þóroddur Guðmundsson	60
Þorsteinn Ásgeirsson	297
Þorsteinn Jónsson	134
Ólvaldsstaðir, eigendur og ábúendur	366

B. Opinber mál.

Agnar Stefánsson	195
Árni Magnús Bjarnason	518
Björn Kolbeinsson	211
Brynjólfur Einarsson	314
Claessen, Arent	11
Einar Sigurjónsson	244
Emil Hjartarson	219
Eyvindur Árnason	404
Friðrik Jónsson	476
Gisli Sigurðsson	239
Guðmundur Holberg Þórðarson	314
Guðmundur Kristjánsson	230
Guðni Ásgrimsson	575
Gústav Straumberg Karlsson	57
Haukur Einarsson	407
Hinrik Ragnarsson	31, 179
Hjörtur Georg Ingþórsson	35
Hjörtur Magnús Guðmundsson	244
Höskuldur Guðmundsson	1
Ingibjartur Helgi Magnússon	47
Jóhann Hermann Júlíusson	479
Jóhann Þorgrimur Friðriksson	260
Jóhannes Halldórsson	219
Jóhannes Sölvi Sigurðsson	22
Johnson, Ólafur	11
Jón Guðjónsson	275
Jón N. Jóhannsson	117
Jón Sigurðsson Erlendsson	121
Jón Tómas Markússon	303
Kristján Björn Bjarnason	511
Magnús Gislason	407
Ragna Sigurðardóttir	189
Sigfús Jónasson	290
Sigurður Björnsson	479

Nafnaskrá.

XIX

Bls.

Sigurður Guðni Gíslason	170
Steingrímur Egill Þorkelsson	407
Steinn Jónsson	230
Sveinn Bergmann Bjarnason	211
Sæmundur Guðmundsson	539
Valdemar Ragnar Jónsson	168
Vernharður Eggertsson	53
Þorvaldur Jónasson	549

III. Skrá

um lög, reglugerðir, samþykktir o. fl., sem vitnað er til
í XVII. bindi hæstaréttardóma.

- 1855, 9. maí. Tilskipun, sem lögleiðir á Íslandi, með nokkrum breytingum, lög 5. jan. 1851 um prentfrelsi.
4. gr. — 232.
6. gr. — 232.
- 1869, 25. júní. Almenn hegningarlög fyrir Ísland.
46. gr. — 55, 551.
55. gr. — 410.
63. gr. — 55, 410, 411.
126. gr. — 239.
205. gr. — 56, 239.
230. gr. — 550.
231. gr. — 55, 410, 411, 511.
238. gr. — 54.
250. gr. — 550.
271. gr. — 551.
- 1878, nr. 3 12. apríl. Lög um skipti á dánarbúum og félagsbúum o. fl.
34. gr. — 147.
- 1885, nr. 29 16. des. Lög um lögtak og fjárnám án undanfarins dóms eða sáttar.
7. gr. — 343.
- 1887, nr. 19 4. nóv. Lög um aðför.
33. gr. — 343.
- 1901, nr. 18 13. sept. Lög um manntal í Reykjavík. — 318.
- 1903, nr. 42 13. nóv. Lög um verzlunarskrár, firmu og prókúrumboð.
7. gr. — 587, 590.
- 1911, nr. 53 11. júlí. Lög um verzlunarbækur. — 318.
- 1914, nr. 35 2. nóv. Lög um mælingu og skrásetningu lóða og landa í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur. — 610.
- 1914, nr. 56 30. nóv. Siglingalög.
229. gr. — 510.
236. gr. — 288, 506, 510.

- 1915, nr. 62 3. nóv. *Hafnarlög fyrir Akureyrarkaupstað.*
8. gr. — 57.
14. gr. — 57.
- 1919, nr. 41 28. nóv. *Lög um landamerki o. fl.*
III. kafli — 367.
8. gr. — 267, 268.
- 1920, nr. 48 20. júní. *Hafnarreglugerð fyrir Akureyrarkaupstað.*
1. gr. — 57, 58.
6. gr. — 57, 58.
47. gr. — 57.
- 1921, nr. 66 27. júní. *Lög um fasteignaskatt.*
1. gr. — 374, 376.
2. gr. — 377.
- 1921, nr. 77 27. júní. *Lög um hlutafélög.* — 143.
VI. kafli — 109.
26. gr. — 110, 112, 113.
41. gr. — 110.
- 1922, nr. 39 19. júní. *Lög um lausaffárkaup.*
9. gr. — 391.
12. gr. — 391.
46. gr. — 263.
49. gr. — 263.
- 1923, nr. 35 20. júní. *Lög um breyting á lögum nr. 35/1914.* — 610.
- 1926, nr. 46 15. júní. *Lög um útsvör.*
6. gr. — 432.
- 1927, nr. 18 31. maí. *Lög um iðju og iðnað.* — 168.
- 1928, nr. 51 7. maí. *Lög um nokkrar breytingar til bráðabirgða á hegningarlöggjöfinni og viðauka við hana.*
6. gr. — 54, 410, 411.
7. gr. — 408, 410, 411.
8. gr. — 54, 55, 410, 411, 551.
- 1929, nr. 25 14 júní. *Lög um gjaldþrotaskipti.* — 314, 318.
1. gr. — 327.
8. gr. — 341.
39. gr. — 327.
- 1930, nr. 2 7. jan. *Lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík.*
3. gr. — 564.
7. gr. — 50, 118, 564.
31. gr. — 124, 246.
32. gr. — 124.
34. gr. — 213.
37. gr. — 561.
46. gr. — 124, 153.
78. gr. — 56.
96. gr. — 56, 561, 564.

1930, nr. 41 19. maí. *Sjómannalög.*

- 1. gr. — 258.
- 2. gr. — 496, 497.
- 3. gr. — 496, 531.
- 5. gr. — 527.
- 8. gr. — 498.
- 84. gr. — 486.
- 85. gr. — 486.

1931, nr. 66 8. sept. *Lög um hafnargerð í Dalvík.*

- 10. gr. — 346, 347, 348.

1931, nr. 70 8. sept. *Lög um notkun bifreiða.*

- 4. gr. — 551.
- 5. gr. — 50, 551.
- 14. gr. — 50, 276.
- 15. gr. — 50, 276.

1932, nr. 47 23. júní. *Lög um lækningaleyfi, um réttindi og skyldur lækna og annarra, er lækningaleyfi hafa, og um skottulækningar.*

- 10. gr. — 601, 602.

1933, nr. 93 19. júní. *Víxillög.*

- 53. gr. — 588.
- 74. gr. — 588.

1935, nr. 1 7. jan. *Lög um meðferð og sölu mjólkur og rjóma o. fl.*
— 487, 488.

1935, nr. 6 9. jan. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*

- 7. gr. — 112, 130, 142, 143, 144, 145.
- 8. gr. — 110.
- 9. gr. — 130.
- 10. gr. — 107, 130, 132, 133.
- 12. gr. — 145.
- 13. gr. — 111, 142.
- 32. gr. — 142.
- 34. gr. — 142, 143.
- 36. gr. — 142.
- 37. gr. — 142.
- 38. gr. — 142.
- 39. gr. — 142.
- 40. gr. — 111, 142.
- 41. gr. — 111, 143.
- 45. gr. — 107.
- 48. gr. — 142, 143.
- 49. gr. — 111, 142, 143.

1935, nr. 32 9. jan. *Lög um varðskip landsins og skipverja á heim.*

- 3. gr. — 392.

7. gr. — 393.

8. gr. — 393.

1935, nr. 33 9. jan. Áfengislög. — 36, 47.

3. gr. — 561.

15. gr. — 551.

17. gr. — 183, 411, 565.

18. gr. — 56, 564.

21. gr. — 50, 123, 198, 262, 305, 527, 561, 565, 577.

33. gr. — 551.

37. gr. — 183, 411, 565.

38. gr. — 56, 564.

39. gr. — 50, 123, 124, 198, 262, 305, 577.

1935, nr. 62 28. jan. Lög um skipulag á fólksflutningum. — 596.

1935, nr. 112, 18. maí. Lög um hæstarétt.

38. gr. — 124, 128.

41. gr. — 139.

1936, nr. 33 1. febrúar Lög um ferðaskrifstofu ríkisins.

7. gr. — 597.

1936, nr. 36 1. febr. Lög um breyting á lögum nr. 62/1935. — 596.

7. gr. — 597.

1936, nr. 78 6. ágúst. Reglugerð um skipulagningu fólksflutninga með bifreiðum.

9. gr. — 594.

1936, nr. 85, 23. júní. Lög um meðferð einkamála í héraði.

IX. kafli — 185.

XVII. kafli — 588.

5. gr. — 462.

36. gr. — 507.

71. gr. — 461.

89. gr. — 129.

105. gr. — 163, 186, 312, 381, 383, 440, 504.

106. gr. — 163.

108. gr. — 8, 266, 378.

109. gr. — 163, 256, 460.

110. gr. — 163, 188, 256, 313, 442, 460.

111. gr. — 188, 442.

113. gr. — 157.

114. gr. — 474.

117. gr. — 435, 505.

118. gr. — 125.

119. gr. — 125.

120. gr. — 34, 258, 414, 428, 438, 602.

126. gr. — 602.

128. gr. — 206.

- 143. gr. — 208.
- 146. gr. — 601.
- 148. gr. — 601.
- 154. gr. — 84.
- 175. gr. — 300.
- 186. gr. — 436.
- 188. gr. — 441.
- 190. gr. — 185, 382, 383, 504.
- 193. gr. — 185, 382, 383, 504.
- 223. gr. — 125, 185, 256, 504.
- 1936, nr. 96 23. júní. *Lög um að Mjólkursamsalan í Reykjavík og sölusamband íslenskra fiskframleiðenda skuli vera undan-
begin útsvari og tekju- og eignarskatti.* — 487.
- 1936, nr. 105 23. júní. *Lög um breyting á lögum nr. 18/1927 um
iðju og iðnað.*
II. kafli — 168, 169.
- 15. gr. — 169.
- 1936, nr. 106 23. júní. *Lög um útsvör.*
4. gr. — 127.
- 6. gr. — 310, 434, 568.
- 8. gr. — 146, 186, 343, 430, 431.
- 24. gr. — 128.
- 1936, nr. 133 28. des. *Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.*
— 133.
- 12. gr. — 144.
- 1937, nr. 46 13. júní. *Lög um samvinnufélög.*
3. gr. — 450, 454, 456, 516.
- 15. gr. — 589.
- 17. gr. — 587, 590.
- 18. gr. — 98, 99, 104.
- 19. gr. — 60.
- 20. gr. — 64, 97, 104, 105.
- 21. gr. — 104.
- 24. gr. — 516, 517.
- 1937, nr. 72 24. júní. *Reglugerð um gerð og notkun bifreiða.*
7. gr. — 7.
- 1938, nr. 3. 6. jan. *Lög um fasteignaskatt.* — 376.
- 1938, nr. 27 13. jan. *Lög um váttryggingarfélag fyrir vélbáta.*
— 423, 426.
- 22. gr. — 427.
- 1938, nr. 62, 11. júní. *Lög um bókhald.* — 314, 318.
- 2. gr. — 323.
- 4.—8. gr. — 323.
- 14. gr. — 323.

19. gr. — 323, 341.

20. gr. — 323.

1938, nr. 80 11. júní. Lög um stéttarfélög og vinnudeilur.

44. gr. — 10.

47. gr. — 10.

1938, nr. 96 11. júní. Lög um iðnaðarnám. — 160.

1939, nr. 219 21. des. Reglugerð um breyting á rgl. nr. 133/1936 um tekjuskatt og eignarskatt.

1. gr. — 129, 132, 133.

1940, nr. 19 12. febrúar. Almenn hegningarlög.

VI. kafli — 218, 219, 225, 341.

XII. kafli — 212, 565.

XV. kafli — 15, 20.

XXIII. kafli — 2, 23, 118, 171, 180, 221, 222.

XXVI. kafli — 314, 318.

XXVII. kafli — 314, 318.

6. gr. — 11, 19.

7. gr. — 19.

20. gr. — 336.

22. gr. — 329.

25. gr. — 599.

51. gr. — 13.

68. gr. — 56, 341, 413, 486, 565.

69. gr. — 21, 406.

72. gr. — 549.

74. gr. — 12, 239, 514.

76. gr. — 56, 341, 413.

77. gr. — 13, 21, 27, 183, 225, 230, 251, 275, 341, 565.

80. gr. — 239.

81. gr. — 239.

82. gr. — 239.

106. gr. — 218.

108. gr. — 379, 380.

138. gr. — 239.

146. gr. — 13, 20, 234.

147. gr. — 13, 230, 231, 234.

155. gr. — 551.

215. gr. — 8, 27, 117, 220, 224, 250, 479, 486, 514, 520.

217. gr. — 275, 278.

218. gr. — 183, 239.

219. gr. — 561.

221. gr. — 290, 296.

231. gr. — 275, 278.

241. gr. — 380.

244. gr. — 56, 213, 409, 412, 413, 564, 565.
 245. gr. — 549.
 247. gr. — 409.
 248. gr. — 332, 338, 339, 340.
 249. gr. — 334.
 250. gr. — 329, 336, 338, 339.
 254. gr. — 412.
 262. gr. — 323.
 264. gr. — 579.
- 1941, nr. 13 5. maí. *Lög um viðauka við lög nr. 63/1937, um tollheimtu og tolleftirlit.*
 1. gr. — 213.
- 1941, nr. 23 16. júní. *Bifreiðalög.*
 9. gr. — 27, 225, 250.
 14. gr. — 7.
 21. gr. — 219, 222, 224, 225.
 23. gr. — 36, 48, 123, 195, 198, 262, 305, 561, 576, 577.
 26. gr. — 7, 27, 124, 173, 250, 251, 479, 520, 561.
 27. gr. — 7, 27, 173, 180, 225, 250, 251, 479, 520, 561.
 28. gr. — 7, 22, 117.
 29. gr. — 7, 561.
 34. gr. — 152, 153, 299, 361, 472.
 35. gr. — 299.
 38. gr. — 7, 27, 36, 48, 117, 123, 173, 195, 198, 225, 250, 262, 305, 479, 520, 576, 577.
 39. gr. — 8, 22, 36, 48, 117, 124, 195, 198, 225, 252, 262, 303, 479, 561, 565, 576.
- 1941, nr. 24 16. júní. *Umferðarlög.*
 2. gr. — 8, 250.
 4. gr. — 8, 27, 173, 198, 262, 479, 519, 520, 561.
 6. gr. — 124.
 7. gr. — 250, 297.
 9. gr. — 8, 472, 561.
 14. gr. — 8, 27, 173, 198, 250, 262, 479, 520, 561.
- 1941, nr. 107 8. sept. 1941. *Bráðabirgðalög um viðauka við og breyting á lögum 8. sept. 1941, um húsaleigu.* — 28.
- 1941, nr. 112 9. okt. *Lög um lax- og silungsveiði.*
 2. gr. — 371.
 84. gr. — 266, 268.
- 1942, nr. 20 20. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 6/1935, um tekjuskatt og eignarskatt.*
 4. gr. — 111, 142.
 9. gr. — 110.
 13. gr. — 107, 113, 145.
 10. gr. — 111, 142.

- 1942, nr. 32 11. júní. Lög um váttryggingarfélag fyrir vélbáta.
— 427.
21. gr. — 427.
- 1942, nr. 61 4. júlí. Lög um málflytjendur.
8. gr. — 44, 45.
- 1943, nr. 1 16. jan. Lög um innflutning og gjaldeyrismeðferð.
4. gr. — 20.
6. gr. — 20.
- 1943, nr. 3 13. febrúar. Lög um verðlag.
1. gr. — 13, 19, 189, 191, 193.
2. gr. — 234.
4. gr. — 13.
6. gr. — 13.
7. gr. — 13, 19.
9. gr. — 13, 20, 189, 193, 230, 234, 406.
- 1943, 11. marz. Verðlagningarreglur Viðskiptaráðs. — 11, 13, 14, 15, 19, 20.
- 1943, 31. marz. Verðlagningarreglur Viðskiptaráðs. — 11, 13, 15.
- 1943, nr. 39 7. apríl. Lög um húsaleigu. — 32.
1. gr. — 29, 44, 254, 257, 307, 308, 309.
2. gr. — 204, 282.
3. gr. — 28, 30, 229, 273, 274,
5. gr. — 43.
10. gr. — 254.
14. gr. — 604.
- 1943, nr. 42, 14. apríl. Lög um dýrtiðarráðstafanir.
4. gr. — 516.
- 1943, nr. 47 14. apríl. Lög um heimild handa ríkisstjórninni til ákvörðunar um samflot islenzkra skipa milli Íslands og Stóra-Bretlands. — 542.
- 1943, 6. okt. Verðlagningarreglur Viðskiptaráðs. — 11, 13, 19, 20.
- 1943, nr. 75, 10. nóv. Lög um breyting á lögum nr. 3/1943.
1. gr. — 515.
- 1943, nr. 77, 3. apríl. Reglugerð um innflutning og gjaldeyrisverzlun.
5. gr. — 13, 20.
17. gr. — 13, 20.
- 1943, nr. 86, 24. apríl. Reglugerð um samflot skipa. — 542.
- 1943, 14. des. Verðlagningarreglur Viðskiptaráðs. — 230, 234.
- 1943, nr. 99 16. des. Lög um ábyrgð ríkissjóðs á tjóni, sem hlýzt af veru herliðs Bandaríkja Norður-Ameríku hér á landi.
— 156, 158, 297, 299, 415, 418, 420, 578, 581.
- 1944, nr. 57 17. apríl. Reglugerð um breyting á rgl. nr. 133/1936, um tekjuskatt og eignarskatt. — 132, 133.

1944, nr. 96 19. júní. Auglýsing um breyting á hafnarreglugerð fyrir Akureyrarkaupstað. — 57, 59.

1944, 23. júní. Verðlagningarreglur Viðskiptaráðs. — 405.

1944, 23. okt. Verðlagningarreglur Viðskiptaráðs. — 190, 193.

1944, nr. 65 1. des. Lög um breyting á lögum nr. 99/1943. — 418, 420, 581, 582.

1945, nr. 22 30. jan. Lög um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum.

1. gr. — 596, 597.

3. gr. — 598.

5. gr. — 596, 597, 598.

6. gr. — 595, 596, 597, 598.

7. gr. — 595.

1945, nr. 62 12 marz. Lög um veltuskatt.

8. gr. — 516.

1945, nr. 66 12. apríl. Lög um útsvör. — 568.

6. gr. — 488, 489, 548, 549.

IV. Efnisskrá.

A. Atriðisorð efnisskrár.

Ábyrgð.

Aðför. Sjá fógetagerðir, innsetningargerðir, útburðargerðir.

Aðgerðarleysisverkanir.

Aðild.

Aðiljaskýrslur.

Áfengislagabrot. Sbr. blóðrannsókn.

Áfrýjun. Sbr. aðild, kæra, mála-samlag.

Áfrýjunarleyfi.

Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.

Analogía. Sjá lög, lögskýringar.

Ásetningur. Sjá saknæmi.

Atvinnuréttindi. Sbr. bifreiðar.

Auðgunarbrot. Sjá gripdeild, þjófnaður.

Áverkar. Sjá líkamsáverkar.

Barnsfaðernismál.

Bifreiðar, bifreiðalagabrot.

Þjörgun. Dráttaraðstoð.

Blóðrannsókn.

Borgaraleg réttindi.

Byggingarnefnd.

Dómar og úrskurðir.

Dómarar.

Dómkvaðning. Sjá dómarar, mat og skoðun.

Dómstólar.

Eftirgrennslan brota. Sjá opinber mál.

Eiður.

Eignarréttur.

Embættismenn. Sjá dómarar, stjórnsýslumenn.

Fasteignir. Sbr. eignarréttur, landamerkjamál, lóðamerkjadómur, lóðaleiga.

Félagsdómur.

Félög. Sjá hlutafélög, samvinnufélög, stéttarfélög.

Fjárnám. Sjá aðför.

Fógetagerðir. Sjá dómarar, innsetningargerðir, útburðargerðir.

Frávísun.

Frestir.

Friðhelgi heimilis. Sjá heimilis-helgi.

Fyrning sakar.

Gagnsakir. Sjá málasamlag.

Gáleysi. Sjá saknæmi.

Gerðardómur.

Gjafsókn. Gjafvörn.

Gjaldeyrismál.

Greiðsla.

Gripdeild.

Gæzluvarðhald.

Hafnarlög.
Heimilishelgi.
Heimvísun. Sjá ómerking.
Hlutafélög.
Hreppsnefnd.
Húsaleiga. *Húsaleigulög.*

Iðja og iðnaður.
Innsetningargerðir.

Kaup og sala.
Kröfuréttindi. Sjá ábyrgð, aðgerðarleysisverkanir, greiðsla, kaup og sala, samningar, skaðabætur, umboð.
Kærumál.

Landamerkjамál.
Leiðbeiningarskylda dómara.
Leiga. Sjá húsaleiga.
Líkamsáverkar.
Líkur. Sbr. sönnun.
Lóðaleiga.
Lóðamerkjadómur.
Læknar. *Læknaráð.*
Lög. *Lögskýring.*
Lögbann.
Löggæzla. Sjá lögreglumenn.
Lögreglumenn.
Lögsaga.
Lögtak.
Lögveðréttur.
Lögvilla.

Málasamla.
Málflutningsmenn.
Málflutningur.
Málshöfðun.
Málskostnaður.
Málsmeðferð. Sbr. opinber mál.
Manndráp.
Mat og skoðun.

Nauðgun.
Neyðarvörn.

Ómerking.
Opinber mál. Sbr. lögreglumenn, sönnun, vitni.
Opinberir starfsmenn. Sjá lögreglumenn, stjórnssýslumenn.

Rangar skýrslur.
Refsingar.
Reklamation. Sjá aðgerðarleysisverkanir.
Réttarfarsvitur.

Saknæmi.
Sameign.
Samningar. Sbr. húsaleiga, lóðaleiga, skaðabætur.
Samvinnufélög.
Sératkvæði.
Sérleyfi til fólksflutninga.
Sjó- og verzlunardómur.
Sjóveð.
Skaðabætur.
Skattar og gjöld.
Skilorðsbundnir dómar.
Skipti.
Skirlifisbrot. Sjá nauðgun.
Skuldajöfnuður. Sjá greiðsla.
Skuldamál. Sbr. kaup og sala, skaðabætur.
Stefnur. *Stefnubirting.*
Stjórnssýsla. *Stjórnssýslumenn.*
Svipting réttinda. Sjá atvinnuréttindi, borgaraleg réttindi.
Sönnun. *Sönnunarbyrði.* Sbr. aðiljaskýrslur, blóðrannsókn, mat og skoðun, vitni.

Traustnám.

Umboð.
Umferðarlög.
Upptaka eigna.
Úrskurðir.
Útburðargerðir.
Útivist aðilja.

<i>Valdstjórn og allsherjarregla.</i>	<i>Viðskiptatilkynningar.</i> Sjá að-
<i>Sbr. lögreglumenn.</i>	<i>gerðarleysisverkanir.</i>
<i>Vangeymsla.</i> Sjá aðgerðarleysis-	<i>Vinnusamningar.</i>
<i>verkanir.</i>	<i>Vitni.</i> Sjá sönnun.
<i>Varðhald.</i> Sjá refsingar.	<i>Vixilmál.</i>
<i>Vátrygging.</i>	<i>Víxlar.</i>
<i>Veitingahús.</i>	<i>Yfirvöld.</i> Sjá dómarar, lögreglu-
<i>Verðlag, verðlagsmál.</i>	<i>menn, stjórnssýslumenn.</i>
<i>Verksamningar.</i>	<i>Þjófnaður.</i>
<i>Vettvangsmál.</i> Sjá landamerkmá-	<i>Ölvun.</i> Sjá áfengislagabrot, bif-
<i>mál, lóðamerkmáldómur.</i>	<i>reiðar.</i>
<i>Vextir.</i>	

B. Efnisskrá.

Ábyrgð.

Bls.

Ábyrgð á athöfnum annarra án samninga.

Hermaður úr setuliði Bandaríkja Norður-Ameríku veittist að Íslending A á bryggju í Hafnarfirði, og hljóp skot úr byssu hermansins í læri A. Í máli, sem A höfðaði gegn rikissjóði Íslands til greiðslu bóta vegna árásarinnar, var rikissjóður dæmdur samkvæmt lögum nr. 99/1943	156
Kennari í bifreiðarstjórn ber ábyrgð á stjórn bifreiðar, er nemandi stýrir, sbr. 21. gr. laga nr. 23/1941. Var hann því talinn samvaldur að slysi, er varð við aksturinn, og látinn bera refsíábyrgð	219
Amerísk herbifreið rakst á bifreið A og olli tjóni. Í máli, sem A höfðaði gegn rikissjóði Íslands til greiðslu bóta, var rikissjóði dæmt að greiða fébætur samkvæmt lögum nr. 99/1943	297
Starfsmenn í dráttarbraut B urðu þess valdandi fyrir vanrækslu í starfi þar, að A hlaut heilsutjón. B var talinn bera ábyrgð til fébóta á slysinu.	353
Stjórnandi bifreiðar B var talinn eiga sök á árekstri, er olli skemmdum á bifreið A. B var dæmdur til að greiða A bætur samkvæmt 34. gr. laga nr. 23/1941	358
Verzlunarfirmað B sá um uppskipun á sementi til firmans og réði menn til þeirra starfa. A slasaðist við þá vinnu, og áttu samverkamenn hans aðalsök á því slysi. B var talinn bera ábyrgð til fébóta gagnvart A vegna þessarar vangæzlu verkamannanna	397
Hermaður úr setuliði Bandaríkja Norður-Ameríku á Íslandi varð Íslendingnum A að bana. Hermaðurinn var talinn eiga aðalsök á viginu. Rikissjóður var dæmdur til greiðslu dánar- arbóta A samkvæmt lögum nr. 99/1943	415

Strandferðaskip ríkisins olli skemmdum á bryggju úti á landi, og var vangæzlu skipverja um að kenna. Skipaútgerð ríkisins var talin bera fébótaábyrgð vegna þessarar vangæzlu	442,	445
Fjórir hermenn úr setuliði Bandaríkja Norður-Ameríku réðust að islenzkum hjónum, börðu manninn og héldu honum föstum, en nauðguðu konunni. Hlutu hjónin af líkamlegt og andlegt mein. Ríkissjóði Íslands var dæmt að greiða hjónunum bætur samkvæmt ákvæðum laga nr. 99/1943		578

Aðför. Sjá fógetagerðir, innsetningargerðir, útburðargerðir.

Aðgerðarleysisverkanir.

Hlutafélag, A, sem hafði selt öll hlutabréf sín, var eftir úthlutun arðs og varasjóðs slitið í júlí 1939. B, sem var forstjóri A, og eigandi 96% hlutafjárins, var tilkynnt af skattýfirvöldum í maí 1940, að tekjuskattur hans hefði verið að svo stöddu ákveðinn án tillitis til sölu hlutabréfa þessara eða úthlutunar úr varasjóði A. Í júlí 1942 ákvað ríkisskattanevnd, að B, C, D og E, sem voru í stjórn A, skyldu greiða tekjuskatt vegna sölunnar og úthlutunarinnar. Þrátt fyrir þennan drátt á skattálagningu, sbr. 13. gr. laga nr. 6/1935, þótti rétturinn eftir málavöxtum ekki, með hliðsjón af 49. gr. sömu. laga, niður fallinn, og B, C, D og E því dæmdir til greiðslu skattsins in solidum		106
Í leigusamningi aðilja frá 1937 var ákveðið, að húsaleigan skyldi greidd mánaðarlega eftir á. Í útburðarmáli, sem hófst í árslok 1944, byggði leigusali kröfu sína m. a. á því, að leigutaki hefði greitt leiguna mánaðarlega eftir á. Leitt var í ljós, að greiðslum hafði verið hagað á þann veg frá 1. okt. 1937 til 1. okt. 1942, án nokkurs fyrirvara af hálfu leigusala, en síðan hafði leigusali stundum gefið leigutaka kvittanir með fyrirvara af þessu efni, en stundum ekki. Að svo vöxnu máli var ekki talið, að þessi greiðsluháttur væri útburðarsök		134
Ríkisskattanevnd hafði fyrst á árinu 1942 gert A að greiða skattauka vegna ráðstafana á hlutafjáreign hans árin 1938 og 1939. Skattaálagning þessi þótti þó hafa farið fram nógu tímanlega samkvæmt ákvæðum 1. málsg. 41. gr. og 34. gr. laga nr. 6/1935		139
Verkkaupi kvartar ekki yfir göllum á múrverki og glatar því rétti til að bera þá fyrir sig		262
A hafði selt B tiltekið magn af torfi með samningi 10. júlí 1943. Þann 24. s. m. leit fyrirsvarsmaður B á torfið og frá		

16. ágúst til 7. sept. s. á. tók B síðan við 65 m ³ af torfinu, en hætti þá, og síðar í september bar hann fram kvörtun við A um að torfið, sem honum væri ætlað, væri ósamningshæft vegna galla. Þar sem B hafði tekið athugasemdalaust við fyrrnefndum 65 m ³ , var hann talinn hafa firrt sig rétti til bóta vegna vanefnda A, að því er það magn varðaði, en hins vegar ekki, að því er snerti eftirstöðvarnar	384
A krafði B um kaup fyrir störf umboðsmanns í júní—október 1942. Hafði A verið áður og síðar í þjónustu B við önnur störf. Aðiljar gerðu upp reikninga sína 15. des. 1943, og greiddi B þá A kaupeftirstöðvar til áramóta 1943—44 og ýmsar fleiri fjárhæðir, þ. á m. launauppbót fyrir tímabilið nóvember 1942 til marz 1943. Þótti þetta benda til þess, að fullnaðarreikningsskil hefðu þá farið fram með aðiljum, og þar sem A hreyfði heldur ekki framangreindri kröfu sinni fyrr en eftir rúm 2 ár frá gjalddaga, þótti þessi krafa ekki á rökum byggð	499

Aðild.

Miklar deilur risu í kaupfélagi, og á aðalfundi kaus meiri hluti fulltrúa A—G í stjórn félagsins. Fulltrúar minni hlutans kusu hins vegar fyrri stjórn og gerðu ýmsar ráðstafanir um félagsmálefni. Í þeirri stjórn voru H—L. A—G kröfðust með innsetningargerð umráða bóka og eigna kaupfélagsins, sem voru í vörzlu H—L	60
Hlutafélagi hafði verið slitið, en eftir félagsslit kom í ljós, að félagið átti að greiða skattauka. Mál til heimtu hans var höfðað gegn öllum hluthöfum félagsins og þeir dæmdir til greiðslu skattsins	106
Hæstaréttarlögmaður sækir mál fyrir hönd aðilja, sem búsettur er erlendis	114, 490
Krafizt var lögtaks í fjármunum dánarbús, sem tekið hafði verið til skipta sem skuldafrágöngubú. Lögtak varð ekki framkvæmt í slíku búi	146
Eigandi bifreiðar var sóttur til greiðslu fébóta út af tjóni, er bifreiðin olli. Vátryggjanda bifreiðar var stefnt til réttargæzlu	150, 358
Hreppsnefnd krafðist fyrir hönd hrepps lögbanns við byggingu húss, sem byggingarnefnd hreppsins hafði heimildarlaust leyft. Hreppsnefndin var og aðili f. h. hreppsins í staðfestingarmáli lögbannsgerðarinnar	235
Tvær kirkjur áttu veiðiíttak í á ásamt öðrum. Kirkjumálaráðherra var í fyrirsvari kirknanna í máli út af ágreiningi um staðartakmörk veiðiíttaksins	266

Sameigendur, A og B, sömdu svo, að A skyldi fá afnotarétt til- tekens hluta sameignarinnar. Var talið, að A hefði þar með öðlzt rétt til að koma einn fram í máli gagnvart þriðja manni um notkun þessa hluta	269
Eigandi skips, er bjargaði öðru skipi, höfðar mál til heimtu bjarglauna	286, 539
Firma tveggja manna átti húseign. Firmað höfðaði mál til að fá metna gilda uppsögn á leigu í húsinu vegna þarfa annars eiganda firmans	306
Sjóður, sem átti og rak kvikmyndahús, var aðili í máli um útsvar, sem lagt var á rekstur kvikmyndahússins	309
Stúlka kenndi látnum manni barn. Dánarbú mannsins var varnaraðili barnsfaðernismálsins	349
Annar af sameigendum húss, A, vildi ekki veita hinum, B, atbeina fyrir dómstólum til að létta af ófögnuði, sem staf- aði af veru tiltekens manns í húsinu. Var B þá talið heimilt að höfða einum útburðarmál af þessu efni	362
Eigendur og ábúendur jarðar aðiljar í ágreiningsmáli um gildi gerðardóms, sem ákvað merki jarðarinnar	366
Hafnarsjóður Reykjavíkur aðili í máli um álagningu fasteigna- skatts af hafnarmannvirkjum í Reykjavík	374
Skipaútgerð ríkisins var varnaraðili í máli, sem skipherra, er látinn var hætta skipstjórn á varðskipi ríkisins, höfðaði til greiðslu skaðabóta af því tilefni	392
Ekkja manns, er látizt hafði af slysförum, höfðar mál til heimtu dánarbóta handa syni þeirra	415
Stjórnmalaflokkur, sem gaf út dagblað, var aðili í máli út af útsvari, sem lagt var á rekstur blaðsins	433
Í héraði hafði ágreiningur um aðild máls verið sóttur og var- inn sérstaklega. Úrskurðinum hafði ekki verið skotið til hæstaréttar og varð því við þá úrlausn að sitja	460
Stórstúka Íslands, sem rak bókaverzlun, aðili í máli út af út- svari, sem lagt var á rekstur bókaverzlunarinnar	547
Dómkrafa umboðsmanns margra erfingja, sem áttu samaðild máls, ekki tekin til greina, þar sem aðiljar þessir höfðu ekki, þrátt fyrir fyrirspurn, tekið skýra afstöðu til kröfu- gerðarinnar	599

Aðiljaskýrslur.

a) Einkamál.

Í agamáli lögmanna hafði ekki verið aflað nauðsynlegra gagna áður en úrskurður var upp kveðinn. M. a. hafði ekki verið fengin glögg skýrsla sóknaraðilja um tiltekið málsatriði. Úrskurðurinn var því ómerktur	44
Aðiljaskýrsla manns, er varð fyrir bifreiðarslysi, um að bif-	

reiðin hefði staðið kyrr, er hann gekk að henni, en hún síðan farið af stað, hafði ekki verið hnekkð, enda játað af bifreiðarstjóranum. Var sú skýrsla því lögð til grundvallar, þrátt fyrir framburði vitna í gagnstæða átt	150
A og B gáfu samhljóða skýrslu um, að A hefði tekið við tilteknu málverki til geymslu og sölu fyrir hönd B. A kvaðst síðan sjálfur hafa keypt málverkið, en gat ekki tilgreint stund né stað, er kaupin hefðu gerzt, og viðurkenndi, að eigi hefði verið skýrt rætt um kaupverðið. B neitaði því, að hann hefði selt A málverkið og greiðslur frá A hefðu einungis verið lán. Framburðir vitna voru óljósir um sakaratriði. A var ekki talinn hafa sannað, að kaupin hefðu gerzt	162
Máli frestað í hæstarétti og lagt fyrir héraðsdómara að gefa aðiljum kost á að gefa skýrslu fyrir dómi	258, 438, 602
Aðili lýsti því, að hann hefði eftir uppkvaðningu fógetaúrskurðar í útburðarmáli, flutzt úr umræddu húsnæði. Var talið, að hann hefði með þessari yfirlýsingu gefið upp leigurétt sinn	279
Stúlka kenndi látnum manni barn. Skýrsla stúlkunnar um sakaratriði var lögð til grundvallar, þar sem vætti studdu málstað hennar og ekkert var fram komið, er veikti hann	349
Sannað þótti, að málsaðiljar hefðu gefið rangar skýrslur um málsatriði. M. a. af þeim sökum voru þeir dæmdir til greiðslu málskostnaðar	366

b) Opinber mál.

Í máli á hendur A og B út af brotum á verðlags- og gjald-eyrslögum hafði A í fyrstu skýrt svo frá, að B, sem var erlendis, hefði verið gert aðvart um tiltekna verðlagningarreglu. B neitaði því, og í síðara þinghaldi hvarf A frá fyrri staðhæfingu sinni. Þetta sakaratriði var talið ósannað ..	11
A gaf skýrslu um áfengisneyzlu sína nokkru áður en hann var handtekinn við akstur bifreiðar. Samkvæmt skýrslu þessari, álitsgerð læknis og blóðrannsókn, þótti A með akstri sínum hafa gerzt brotlegur við 3. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941	35, 47, 195
A, sem var ekki ljósmyndasmiður að iðn, var kærður fyrir að hafa stundað slíka starfsemi. Sú skýrsla A, að hann hefði einungis starfað að þessu stuttan tíma í fristundum, var lögð til grundvallar og starfsemi hans talin heimilisiðnaður	168
A, sem kærð var fyrir að selja grenigreinar of háu verði, lýsti því, að hún hefði vegið greinar þessar og tilgreindi þyngd þeirra. Þyngd greinanna varð eigi sannreynð á annan hátt, og var skýrsla A því lögð til grundvallar	189

A, sem var að kenna B bifreiðarakstur, viðurkenndi í refsímáli út af ökuslysi í sambandi við aksturinn, að hann hefði séð til barna að leik við veginn nokkru áður en bifreiðina bar að. Að svo vöxnu máli var A talinn hafa sýnt vangæzlu, með því að brýna ekki fyrir B að aka sérstaklega varlega	219
A hafði látið prenta 5000 eintök af bók, en er verðlagsyfyrvöld skyldu ákveða verð bókarinnar, lagði A aðeins þá skýrslu fyrir þau, að eintakafjöldinn væri 2500. Í máli gegn A hélt hann því fram, að hann hefði aðeins ætlað að gefa út 2500 eintök. Talið var, að A hefði borið að skýra frá upp-lagi bókarinnar og hann hefði því brotið 9. gr. laga nr. 3/1943 og 147. gr. laga nr. 19/1940	230
Lögreglumaður A, sem ákærður var fyrir að hafa orðið offari í starfi sínu, hélt því fram, að maður sá, er hann beitti harðræðum, hefði verið ölvaður. Þetta þótti ekki sannað, þrátt fyrir framburði nokkurra vitna í sömu átt, þar sem önnur vitni báru hið gagnstæða	239
A, sem kærður var fyrir ölvun við akstur, viðurkenndi neyzlu áfengis nokkru áður en hann hóf aksturinn, svo og að hafa fundið til áfengisáhrifa	260, 303
A viðurkenndi að hafa slegið B utan undir, en taldi að B hefði ekki hlotið nein meiðsl af. B taldi sig hins vegar hafa orðið fyrir verulegri líkamsárás af hálfu A og lagði fram læknis-vottorð máli sínu til stuðnings. Var skýrsla B lögð að nokkru til grundvallar í refsímáli gegn A	275
A, sem m. a. var ákærður fyrir líkamsárás, var einn til frásagnar um þau efni, og var sú skýrsla hans því lögð til grundvallar	290
A, sem kærður var fyrir verðlagsbrot, taldi sig hafa fengið samþykki starfsmanns verðlagsstjóra til hækkunar á verði vörunnar og bar eitt vitni, að A hefði skýrt því frá þessu. Starfsmaðurinn neitaði, að rétt væri frá skýrt, og var stað-hæfing A því talin ósönnuð	404
Bifreiðarstjórinn A viðurkenndi að hafa með fyrirvara séð börn við þjóðveg, sem hann var að aka. Hann hægði þó eigi ferðina og var því sakfelldur fyrir ógætilegan akstur, sem olli banaslysi	476
A, sem ákærður var fyrir að hafa valdið dauðaslysi á sjó, viður-kenndi að hafa haldið áfram siglingu, þótt hann sæi illa út um glugga stýrishússins. Var hann sakfelldur fyrir brot á 215. gr. laga nr. 19/1940 og 85. gr. sjómannalaga	479
A, sem var ákærður fyrir manndráp, taldi sig hafa greitt högg þau, er leiddu til bana B, í neyðarvörn. Á þetta var ekki fallið, þótt B hefði áður slegið til A	511
Ökumaður A, sem ákærður var í bifreiðarslyssmáli, kvaðst ekki	

hafa orðið var barns þess, er beið bana, fyrr en slysið var um garð gengið. Var sú skýrsla lögð til grundvallar, og A ekki sakfelldur	518
Skýrslur A, sem ákærður var í bifreiðaslyssmáli, voru mjög á reiki og því ekki byggt á þeim	549
A gaf skýrslu um áfengisneyzlu sína áður en hann var handtekinn við akstur bifreiðar. Þótti samkvæmt henni sýnt, að aksturinn varðaði við 3. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941	575

Áfengislagabrot. Sbr. blóðrannsókn.

A var grunaður um að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur bifreiðar. Rannsókn á blóði hans sýndi, að í því voru „reducerandi“ efni, sem svöruðu til 1.15% af áfengismagni í blóðinu. Með því að ekki þóttu heldur fullar sannanir að því leiddar á annan hátt, að A hefði verið með áhrifum áfengis við aksturinn, var hann sýknaður af kæru um brot á áfengislögum nr. 33/1935	35
A var grunaður um að hafa ekið bifreið með áhrifum áfengis. Rannsókn á blóði hans sýndi, að í því voru „reducerandi“ efni, sem svöruðu til 1.25% af áfengismagni í blóðinu. Með því að ekki þóttu heldur öruggar sannanir að því leiddar á annan hátt, að A hefði verið með áhrifum áfengis við aksturinn, var hann sýknaður af kæru um brot á áfengislögum nr. 33/1935	47
A hafði drukkið að jöfnu með tveim félögum sínum úr fullri „Vermouth“-flösku og um klukkustund síðar ekið bifreið um götur Reykjavíkur. Ók hann þar hart og ógætilega og tók skakka beygju. Blóðrannsókn sýni áfengismagn 1.80%, og þar sem fjórir lögregluþjónar, er sáu A við handtökuna, töldu sig hafa séð greinileg merki um áfengisáhrif á A, var hann m. a. talinn hafa gerzt sekur við 21., sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935	121
A ók bifreið og var með áhrifum áfengis. Var hann m. a. dæmdur fyrir brot á 21. gr., sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935 og sviptur ökuleyfi 3 mánuði	260
A ók bifreið sinni ölvaður um götur kaupstaðar, án þess að slys hlytist af. Var hann m. a. dæmdur fyrir brot á 21., sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935 og sviptur ökuleyfi ævilangt	303
A, sem var áberandi ölvaður, olli óspektum á almannaferi. Varðaði brot hans við 18. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 33/1935	549
Með játningu ákærða A í opinberu máli út af umferðarslysi, svo og framburði vitnis, þótti sannað, að A hefði neytt áfengis við bifreiðakstur, og enn fremur þótti allt háttalag hans benda til þess að hann hefði ekið bifreið með	

áhrifum áfengis. Var hann því talinn brotlegur við 1. mgr. 21. gr., sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935	549
A hafði neytt áfengis inni á veitingastofu, sem ekki hafði vin-veitingaleyfi. Var honum refsað fyrir brot á 17. gr., sbr. 37. gr. laga nr. 33/1935	549

Áfrýjun. Sbr. aðild, kæra, málasamlag.

Með úrskurði fógeta var neitað kröfu A um útburð á B. Skömmu eftir útgáfu áfrýjunarstefnu, fluttist B úr húsnæðinu og gaf þar með upp leigurétt sinn. A hélt samt málinu fram til flutnings í hæstarétti, en krafðist þar eingöngu máls-kostnaðar fyrir báðum dómum. Þeirri kröfu var synjað, en honum hins vegar samkvæmt málavöxtum dæmt að greiða B málskostnað í hæstarétti	279
Úrskurður héraðsdóms, þar sem aðilja var neitað um fram-haldsfrest, færður til hæstaréttar, án þess að sóknaraðili sendi dóminum kröfur né greinargerð. Talið var, að kært væri í því skyni að fá úrskurðinn felldan úr gildi ..	312, 440
Úrskurði héraðsdómara, sem hratt sýknukröfu sóknaraðiljans A vegna aðildarskorts varnaraðilja B, hafði ekki verið skotið til hæstaréttar. Varð þess vegna við það að miða, að B væri aðili málsins	460

Áfrýjunarleyfi.

Áfrýjunarfrestur liðinn 60, 106, 129, 139, 156, 162, 174, 255, 281, 297, 301, 345, 392, 429, 442, 445, 449, 499, 526, 566,	578
Áfrýjunarleyfis var ekki getið í stefnu og það ekki fengið fyrir en sama dag og stefnan var birt. Stefndi kom ekki fyrir dóm, og var málinu vísað ex officio frá hæstarétti	532

Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.

Analógia. Sjá lög, lögskýringar.

Ásetningur. Sjá saknæmi.

Atvinnuréttindi. Sbr. bifreiðar.

Bifreiðarstjóri, sem hafði orðið mannsbani með ógætilegum akstri, sviptur ökuleyfi 1 ár	22
Bifreiðarstjóri, sem dæmdur var fyrir brot á 3. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941, sviptur ökuleyfi 3 mánuði	35, 575
Bifreiðarstjóri, sem dæmdur var fyrir brot á 3. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941 og 18 sinnum áður hafði gerzt brotlegur um gálausan akstur, sviptur ökuleyfi ævilangt	47
Bifreiðarstjóri, sem orðið hafði mannsbani með gálausum akstri, sviptur ökuleyfi 3 mánuði	117

Bifreiðarstjóri, sem ekið hafði bifreið með áhrifum áfengis og auk þess brotið umferðarreglur, sviptur ökuleyfi 6 mánuði	121
Bifreiðarstjóri, sem dæmdur var fyrir brot á 1. og 3. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941, sviptur ökuleyfi 6 mánuði	195
Bifreiðarstjóri, sem hafði orðið mannsbani með gálausum akstri, sviptur ökuleyfi eitt ár	219
Tveir bifreiðarstjórar, sem höfðu orðið mannsbanar með gálausum akstri, sviptir ökuleyfi ævilangt	244
A, sem ók bifreið ölvaður, sviptur ökuleyfi 3 mánuði	260
Bifreiðarstjóri, sem ók bifreið sinni ölvaður og oft áður hafði sætt refsingu fyrir ölvun, sviptur ökuleyfi ævilangt	303
Bifreiðarstjóri, sem hafði orðið mannsbani með gálausum akstri, sviptur ökuleyfi 3 ár	476
Stýrimaður, sem hafði valdið drukknun þriggja manna með gálausri siglingu, sviptur stýrimannsréttindum fimm ár ..	479
Bifreiðarstjóri, sem ölvaður olli miklu umferðarslysi, og einnig var sekur um ýmiss önnur brot á almennum hegningarlögum, sviptur ökuleyfi ævilangt	549

Auðgunarbrot. Sjá gripdeild, þjófnaður.

Áverkar. Sjá líkamsáverkar.

Barnsfaðernismál.

A kenndi látnum manni, B, barn. Skýrslur allar og vætti studdu eindregið málstað A, og var B því talinn faðir barnsins	349
--	-----

Bifreiðar. Bifreiðalagabrot.

A ók áætlunarbifreið austur Suðurlandsbraut frá Reykjavík í éljaveðri í febrúarmánuði. Verkamenn á leið til vinnu gengu í sömu átt eftir veginum. A gaf hljóðmerki, er hann nálgast mennina, og viku þeir þá til vinstri, nema einn, er sneri til hægri. A ók þá bifreiðinni milli mannanna, en sá, er vék til hægri, varð þá fyrir henni og beið bana af. Verkamaðurinn, er beið bana, var krampaveikur og af þeim sökum óeðlilegur í gangi. Verkamaðurinn hagaði að vísu göngu sinni ógætilega, en samt var talið, að A hefði ekki gætt þeirrar varúðar í akstri sínum, sem lögboðin er, er hann ók fram hjá verkamanninum, án þess að fullvissa sig um, að hann hefði veitt bifreiðinni athygli og vikið nægjanlega til hliðar. A var því talinn brotlegur við 215. gr. laga nr. 19/1940 og 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 27. gr. og 3. mgr. 28. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 3. mgr. 4. gr., sbr.

14. gr. laga nr. 24/1941. Með því að aka bifreiðinni án virks hraðamælis var A einnig talinn brotlegur við 9. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941. Var honum dæmt að greiða 2000 króna sekt og sviptur ökuleyfi eitt ár samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941

22

A hafði ekið bifreið sinni um götur Reykjavíkur frá kl. 7 um kvöld fram undir kl. 3 næstu nótt, er hann var handtekinn af lögreglumönnum, grunaður um að vera með áhrifum áfengis. Við blóðrannsókn reyndist þá vera 1.15% „reducerandi“ efni í blóði hans. A kvaðst hafa verið illa fyrir kallaður við vinnu sína eftir hádegi daginn á undan. Hafi hann því drukkið nokkra sopa af óblönduðu whisky milli kl. 2 og 3 um daginn, en kvaðst ekki hafa fundið til áhrifa áfengis. Læknir taldi líklegt, að áfengismagn í blóði A, er hann hóf akstur um kvöldið, hefði eigi verið undir 1.71%. Er til þess var litið, svo og þess, að fjórir lögreglumenn töldu sig hafa séð nokkur merki áfengisneyzlu á A um nóttina, er hann var tekinn og A taldi sjálfur líklegt, að þeir hefðu séð á sér þreytumerki, var talið, að A hefði vegna undanfarandi neyzlu áfengis verið haldinn slíkri þreytu eða sljóleika, að akstur hans um kvöldið og nóttina hafi varðað við 3. málsgr. 23. gr. laga nr. 23/1941. Var A því samkvæmt 38. gr. sömu laga dæmdur í 400 króna sekt og sviptur ökuleyfi 3 mánuði. Hins vegar var hann sýknaður af kæru fyrir brot á áfengislögum nr. 33/1935

35

A hafði ekið bifreið sinni á laugardagskvöldi frá Reykjavík að Selfossi, þar sem hann var á dansleik um nóttina. Kl. rúmlega 3 sömu nótt lagði hann af stað til Reykjavíkur með bifreiðina, en var þá handtekinn, grunaður um að vera með áhrifum áfengis. Við blóðrannsókn reyndust vera 1.25% „reducerandi“ efni í blóði hans 1—2 klst. síðar. A kvaðst hafa orðið ofurölvi næstu nótt á undan, en sofið í nokkrar klukkustundir á laugardag. Hann kvað sér hafa liðið illa í förinni að Selfossi vegna áfengisneyzlunnar nóttina áður. Læknir taldi líklegt, að áfengismagn í blóði A, er hann hóf akstur um kvöldið, hefði eigi verið undir 1.74%. Þegar til þess var litið, svo og þess að lögreglumenn töldu sig hafa séð merki áfengisneyzlu á A, er hann var tekinn, var talið, að A hefði vegna undanfarinnar neyzlu áfengis verið haldinn slíkri þreytu eða sljóleika, að akstur hans um kvöldið og nóttina hafi varðað við 3. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941. Var hann því samkvæmt 38. gr. sömu laga dæmdur í 800 kr. sekt og sviptur ökuleyfi ævilangt. Hins vegar var hann sýknaður af kæru fyrir brot á áfengislögum nr. 33/1935

47

- A ók bifreið sinni, sem var í góðu lagi, austur Suðurlandsbraut um miðjan dag í maímánuði í björtu og þurru veðri. Ók hann með allt að 40 km hraða á klst. Á malarvegi brautarinnar að sunnan, sá hann tvo unga drengi, 6 og 8 ára, ganga í austurátt. Rétt áður en A kom á móts við þá, hljóp stærri drengurinn norður yfir brautina, en hinn hikaði, að því er A virtist. A hélt þó áfram með sömu ferð, og varð minni drengurinn þá fyrir bifreiðinni og beið samstundis bana. Talið var, að A hefði átt að gefa hljóðmerki, er hann sá drengina, er héldu í sömu átt og hann, við akbrautina, og ganga úr skugga um, að þeir hefðu veitt bifreiðinni athygli áður en hann ók fram hjá þeim. Var A því talinn samvaldur að banasýsnu og brot hans talið varða við 28. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941, svo og 215. gr. laga nr. 19/1940. Var hann dæmdur í 1000 kr. sekt og sviptur ökuleyfi 3 mánuði 117
- A hafði drukkið að jöfnu með tveim félögum sínum úr fullri „Vermouth“-flösku og um klukkustund síðar ekið bifreið um götur Reykjavíkur. Lögreglumönnum þótti akstur hans ekki með felldu og handtóku hann. Blóðrannsókn á A sýndi áfengismagn 1.80‰. Samkvæmt henni, vitnisburðum fjögurra lögreglumanna, er kváðu sig hafa séð greinileg merki áfengisáhrifa hjá A, svo og skýrslu hans sjálfs, þótti sannað, að A hefði gerzt brotlegur við 1. mgr. 23. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941. Einnig var hann talinn brotlegur við 26. gr. og 1. mgr. 27. gr. sömu laga með of hröðum og gálausum akstri í sama skipti, svo með því að taka skakka beygju. Var A dæmdur í 10 daga varðhald og sviptur ökuleyfi 6 mánuði 121
- A vann að uppskipun úr skipi á hafnarbakka við Reykjavíkurhöfn. Vörubifreið B, sem hann ók sjálfur, fór þar yfir fót A og braut hann, er henni var ekið að skipinu í sambandi við uppskipunarstarfið. Aðalorsök slyssins var talin óhappatíviljun og ógætni A, sem var látinn bera tjón sitt að mestu leyti, en þar sem ekki þótti fram komin full sönnun þess, að slysi hefði ekki orðið afstýrt, ef B hefði litast um áður en hann ók af stað, var hann látinn bera bótaábyrgð að $\frac{1}{3}$ hluta 150
- A, sem var bifreiðarstjóri áætlunarbifreiðar til mannflutninga, hafði gengið mjög ölvaður til svefns kl. 3 um nótt. Kl. 7 næsta morgun hóf hann akstur áætlunarbifreiðarinnar og ók henni langan veg. Var hann talinn hafa verið svo miður sín við akstur þenna vegna áfengisneyzlunnar, að varðaði við 3. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941. Fyrir hádegi þennan sama dag keypti A og 2 flöskur af sterku víni og tók

- siðan að aka sömu bifreið í beinu framhaldi þess, að hann hafði nýtt nokkurs af áfengi þessu. Með því atferli var A talinn hafa brotið 1. mgr. 23. gr. sömu laga. Var hann dæmdur í 800 kr. sekt og sviptur ökuleyfi 6 mánuði 195
- A, sem stundaði kennslu í bifreiðarakstri, var í bifreið með nemanda sínum, B, er stýrði henni. Lá leið þeirra um götu í úthverfi Reykjavíkur, þar sem 4—5 ára börn voru að leik í sandhrúgu við veginn. Eitt barnanna hljóp fyrir bifreiðina, er hana bar að, og beið hana af. Talið var að ógætni barnsins ætti mjög ríkan þátt í slysinu, en jafnframt var það metið A, sem bar ábyrgð á stjórn bifreiðarinnar, til vangæzlu, að brýna það ekki fyrir B að viðhafa sérstaka árvekni vegna barnanna, sem þeir sáu við veginn, og hefjast ekki handa um að afstýra slysi fyrr en í óefni var komið. Var A því talinn brotlegur við 215. gr. laga nr. 19/1940 og 1. mgr. 27. gr. laga nr. 23/1941. Einnig hafði hann brotið 9. gr. og 1. og 3. mgr. 21. gr. hinna siðartöldu laga með því að aka bifreiðinni án virks hraðamælis, með því að kenna bifreiðarakstur áður en hann náði 25 ára aldri og með því að hafa ekki kennslubifreiðarmerki við aksturinn. Var hann dæmdur í 3000 kr. sekt og sviptur ökuleyfi eitt ár. — B hafði að vísu einungis lært akstur í 8—10 klst., en samt þótti bera að gera þær kröfur til hans, að hann hægði ferð, gæfi hljóðmerki og gætti fyllstu varúðar, er hann nálgast börnin. Með því að gæta ekki þessa, þótti hann og samvaldur að slysinu og var dæmdur samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 í 2000 kr. sekt 219
- A ók vörubifreið sinni með mjög miklum hraða að gatnamótum í Reykjavík. Hann hafði gott útsýni úr bifreið sinni og átti því að sjá til ferða fólksflutningabifreiðar B, sem bar að gatnamótunum frá hægri hlið. A hélt samt óbreyttum hraða inn á gatnamótin, þar sem bifreiðarnar rákust á, og bifreið A rann síðan stjórnlaus upp á gangstétt þar hjá, varð vegfaranda að bana og braut þar brún af steinvegg. B ók einnig bifreið sinni með of miklum hraða og mátti þó sjá til ferða A í tæka tíð, en dróg samt ekki úr hraðanum né staldraði við vegna umferðar frá vinstri. Voru þeir báðir taldir hafa orðið mannsbanar af gáleysi og brotlegir við 9., 26. og 1. málsg. 27. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 2. gr., sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941, auk 215. gr. laga nr. 19/1940. B var einnig talinn hafa brotið 1. málsg. 7. gr., sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941. — A hafði sama dag ekið of hratt og ógætilega á öðrum gatnamótum í Reykjavík með þeim afleiðingum að bifreið hans rakst þar á hjólreiðamann, sem meiddist lítillega á fæti, og reiðhjól

- hans skemmdist. A og B voru hvorir um sig dæmdir til fangelsisvistar 10 mánuði og sviptir ökuleyfi ævilangt .. 244
- A hafði í félagi við aðra neytt sterks áfengis úr einni flösku og síðan hafið akstur á bifreið. Vitni töldu sig sjá áfengis-áhrif á A og blóðrannsókn sýndi áfengismagn 1.6‰. Var A því m. a. dæmd refsing, 10 daga varðhald, samkvæmt 23. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 4. gr., sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 og sviptur ökuleyfi 3 mánuði 260
- Herbifreið, eign herstjórnar Bandaríkja Norður-Ameríku, rakst á bifreið A á gatnamótum og olli talsverðum skemmdum á henni. Ekki var sannaður vitaverður akstur á hendur A, sem átti umferðarréttinn samkvæmt 1. málsg. 7. gr. laga nr. 24/1941, en hins vegar var stjórnandi herbifreiðarinnar talinn eiga alla sök á árekstrinum. Ríkissjóði var dæmt að bæta A tjón hans samkvæmt 34. og 35. gr. laga nr. 23/1941, sbr. lög nr. 99/1943 297
- A ók bifreið sinni ölvaður um götur kaupstaðar, en slys hlaut ekki af akstrinum. A var dæmdur sekur við 23. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941. Refsing hans var ákveðin 10 daga varðhald og hann sviptur ökuleyfi ævilangt 303
- Stjórnendur bifreiða A og B voru taldir eiga jafna sök á árekstri, er varð á gatnamótum í Reykjavík. Bifreið A skemmdist við áreksturinn og var B dæmdur til að greiða A helming viðgerðarkostnaðar og tjóns vegna afnotamissis bifreiðarinnar 358
- A ók bifreið sinni fram úr B, sem var á ferð með hestvagn á mjóum vegi. Lenti bifreiðin á vagninum með þeim afleiðingum, að honum hvolfdi og varð B undir honum. Hlaut B af nokkur meiðsl og varð óvinnufær um tíma. Talið var, að slysið hefði orðið með þeim hætti, að A einn bæri fébótaábyrgð samkvæmt 34. gr. laga nr. 23/1941. Var honum því dæmt að greiða B læknskostnað og bætur fyrir óþægindi, vinnutjón og örorku 470
- A ók vörubifreið sinni Suðurlandsbraut á leið til Reykjavíkur. Á móts við Baldurshaga voru þrjú smábörn við vegarbrúna, en í þeim svifum að A nálgadist þau, hljóp eitt þeirra, þriggja ára telpa, yfir veginn, varð fyrir bifreiðinni og beið þegar bana af. Talið var, að A hefði ekið óhæfilega hratt, a. m. k. með 45 km hraða á klst., fram hjá börnunum, sem hann sá með nægum fyrirvara. Var A því dæmd refsing eftir 215 gr. laga nr. 19/1940, 26. og 27. gr., sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 4. gr., sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941. Hann var og sviptur ökuleyfi 3 ár 476
- A skildi vöruflutningabifreið sína eftir mannlausa og ljóslausa á vegarbrún Suðurlandsbrautar nálægt Reykjavík í lok

- októbermánaðar 1944. Er dimmt var orðið um kvöldið, ók hermaðurinn B, sem var í þjónustu setuliðs Bandaríkja Norður-Ameríku á Íslandi, herbifreið aftan á bifreið A. Herbifreiðin stórskemmdist og B beið bana af. Talið var, að B hefði átt meginorsök á slysinu með gálausum akstri. Hins vegar þótti A og hafa sýnt nokkra óvarkárni með því að láta að nauðsynjalausu bifreið sína standa án ljósa á einhverjum fjölfarnasta vegi landsins eftir að dimmt var orðið. Var því $\frac{1}{2}$ hluti sakar lagður á A og í samræmi við það dæmdur til greiðslu dánarbóta til ekkju og barns B 490
- Um kl. 18 að kvöldi um miðjan febrúar var strætisvagni ekið með litlum hraða að viðkomustað við götu í Reykjavík. Í sömu mund hljóp 5 ára barn skyndilega þvert fyrir vagninn og rakst á hann með þeim afleiðingum, að barnið beið bana af. Strætisvagninn var þannig gerður, að útsýn fram fyrir hann og til hliðar var mjög takmörkuð. Þótti stjórnandi vagnsins, eins og á stóð, ekki eiga sök á framan-greindu slysi og var því sýknaður af refsikröfum 518
- A, sem var með áhrifum áfengis, ók skrykkjótt og ógætilega eftir fjölförnum þjóðvegi, fór með miklum hraða fram úr annarri bifreið og utan í hana, þannig að hún valt og margir farþeganna slösuðust. A hvarf og burt frá slysstaðnum, án þess að skýra frá nafni eða heimilisfangi. Var A talinn hafa brotið m. a. 1. mgr. 23., 26., 27 og 29. gr. laga nr. 23/1941 og honum dæmd refsing eftir 38. gr. sömu laga, svo og sviptur ökuleyfi ævilangt 549
- Löggæzlumaður handtók bifreiðarstjórnann A við akstur og taldi hann með áhrifum áfengis. Blóðrannsókn sýndi áfengismagn í blóði A 0,13‰. A hafði drukkið hálfflösku af brennivíni frá því á tíunda tíma kvölds til um kl. eitt eftir miðnætti og fann til áfengisáhrifa til kl. 2 til 2.30 um nóttina. Hann hóf síðan akstur nokkru fyrir kl. 3.30 sömu nótt. Var sá akstur talinn varða við 3. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941 og A dæmd 800 króna sekt, svo og sviptur ökuleyfi 3 mánuði 575

Björgun. Dráttaraðstoð.

Vélbáturinn G varð vélarvana vegna brotinnar skráfu að kvöldi þess 12. okt. 1943, þá staddur 10 sjómilur SV af Látrabjargi. Vindur var suðvestlægur, frá 3—8 stig og talsverður sjór. Skipverjar reyndu fyrst að komast áfram á seglum, en kölluðu síðan á hjálp skipa, og kom togarinn R á vettvang snemma morguns 13. okt. og dróg vélbátinn til hafnar. Var liðveizla togarans talin björgun. Hann tafðist 19—20 klst. frá veiðum og var aflatjón hans talið kr.

15000.00. Verðmæti hins bjargaða var metið kr. 203000.00.	
Bjarglaunin voru ákveðin kr. 30000.00	286
Vélbáturinn A, 20 brúttó-smálestir að stærð, var á heimleið af veiðum þann 28. ágúst 1943, er vél hans bilaði. Var hann þá um 30 sjómíli NV af Valhúsdufli. Austankaldi var og gott í sjó. Vélskipið B kom á vettvang til hjálpar og dróg A til heimahafnar. Tafðist B alls 17 klst. vegna hjáparstarfsins. Talið var, að hér hefði ekki verið um björgun í skilningi siglingarlaga að ræða, heldur aðstoð, og var eigendum B dæmdar kr. 4800.00 í þóknun fyrir þá aðstoð	506
Vélskipið R var á leið til Bretlands 1. apríl 1944 með farm af ísfiski og hafði samflot við v/s S. Varð þá vélarbilun hjá R, sem eigi var unnt að lagfæra um borð. S dróg þá R til hafnar í Bretlandi og var komið þangað síðari hluta dags 4. apríl. R var talið hafa verið í slíkri hættu, að hjálp S var metin björgun. Mat fór ekki fram á R, en miðað var við húftryggingar- og hagsmunahúftryggingarfjárhæðir skipsins. Töf S var talin nema um 40 klst. Voru björgunarlaunin ákveðin 100 þús. krónur	539

Blóðrannsókn.

Framkvæmd blóðrannsókn á áfengismagni í blóði bifreiðarstjóra, sem grunaður var um að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur	35, 47, 121, 195, 260, 575
---	----------------------------

Borgaraleg réttindi.

Maður, sem dæmdur var sekur um þjófnað samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940, sviptur réttindum eftir 68. gr. sömu laga	53
Maður, sem dæmdur var sekur við 1. málsg. 221. gr. laga nr. 19/1940, sviptur réttindum samkvæmt 68. gr. sömu laga ..	290
Þrír menn, sem dæmdir voru sekir samkvæmt 244. gr. og 1. mgr. 254. gr. laga nr. 19/1940, sviptir réttindum samkvæmt 68. gr. sömu laga	407
Maður, sem m. a. var dæmdur sekur við 219., 244 og 245. gr. laga nr. 19/1940, sviptur réttindum samkvæmt 68. gr. sömu laga	549

Byggingarnefnd.

Byggingarnefnd hrepps hafði ekki án samþykkis hreppsnefndar heimild til að leyfa byggingu á lóð, sem leigð hafði verið einungis til ræktunar	235
--	-----

Dómar og úrskurðir.

Úrskurður fógeta ómerktur, þar sem hann hafði ekki tekið til-tekna varnarástæðu til úrlausnar	127
---	-----

Fundið að því, að aðfararrestur í héraðsdómi var ákveðinn 3 dagar í stað 15 daga	286
Í héraðsdómi í opinberu máli skorti atvikalýsingu og úrlausn um fjölmörg atriði, sem málshöfðunarfyrirskipun og stefna tóku til. Héraðsdómur því ómerktur	314
Eftir kröfu A var sakamálsrannsókn látin fram fara út af ummælum, sem B viðhafði um A, og opinbert mál síðan höfðað gegn B fyrir brot á 108. gr. laga nr. 19/1940. Á aukadómþingi var B refsað fyrir ummælin, en þau ekki ómerkt, þar sem þess hafði ekki verið krafizt. A höfðaði þá einkamál gegn B, krafðist ómerkingar á ummælunum, greiðslu kostnaðar af birtingu dómsins í opinbera málinu svo og miskabóta úr hendi B, auk málskostnaðar. B krafðist frávisunar á ómerkingar- og bótakröfunni, en þeirri kröfu var hrundið	378
Héraðsdómari hafði ekki gætt fyrir mæla 190. og 193. gr. laga nr. 85/1936 um samning úrskurðar, sem var þess vegna ómerktur	381, 382, 504

Dómarar.

Fógeti hafði, andstætt 1. mgr. 118. gr. og 2. tl. 119. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 223. gr. sömu laga, haldið máli áfram og kveðið upp úrskurð í því, þótt gerðarbeiðandi, sem sótt hafði þing í fyrsta þinghaldi, kæmi ekki fyrir dóm, er málið var síðar fyrir tekið, né nokkur af hans hendi. Málsmeðferð í héraði og úrskurður voru því ómerkt	124
Fógeti hafði ekki tekið til úrlausnar þá varnarástæðu í lög- taksmáli, að álagning útsvars hefði að verulegu leyti verið andstæð 4. gr. laga nr. 106/1936. Var úrskurður fógeta því ómerktur og málinu vísað heim	124
Fundið að málsmeðferð í fógetaréttarmáli	134
Héraðsdómari vittur fyrir málsmeðferð, er braut í bága við 105., 106., 109. og 110. gr. laga nr. 85/1936	162
Fundið að því, að fógeti hafði hvorki greint nafn gerðarbeið- anda né fjárhæð lögtakskröfu í úrskurði	184
Fundið að því í verðlagsmáli gegn A, að vara sú, sem um var að ræða, hafði ekki verið vegin, að A höfðu ekki verið kynntir framburðir tiltekinna vitna og ekki látinn gefa skýr- ingu á tilteknu sakaratriði	189
Dómara gert að framkvæma dómkvaðningu um tiltekin atriði, þar sem ekki var talið, að fyrri dómkvaðning né athug- anir matsmanna hefðu tekið til þessara atriða	208
Dómari í opinberu máli glataði málsskjölum, og fundust þau ekki fyrr en eftir nærfellt 4½ ár. Var dómariinn átalinn fyrir vangeymsluna	239

Fundið að því, að aðfararrestur var ranglega ákveðinn í hér- aðsdómi	286
---	-----

Dómkvaðning. Sjá dómara, mat og skoðun.

Dómsstólar.

Sú varnarástæða í útsvarsmáli á hendur A, að mikill hluti hins álagða útsvars hefði verið lagður á viðskiptaveltu verzlunar A og sú álagning væri andstæð 4. gr. laga nr. 106/1936, talin bera undir dómsstóla	124
Dómsstólar hafa úrskurðarvald um gildi uppsagnar á húsaleigu, þótt húsaleigunefnd hafi felld úrskurð, sbr. 10. gr. laga nr. 39/1943	252
Ágreiningur um staðartakmörk veiðitaks ber undir dómsstóla	266
Almennir dómsstólar eiga úrskurðarvald um greiðslu þóknunar fyrir lóðarafnot, en ekki lóðamerkjadómur	608

Eftirgrennslan brota. Sjá opinber mál.

Eiður.

A heinti málverk úr höndum B, sem hafði haft það í vörzlum um árábil og innt fégreiðslur af hendi til A, og taldi B sig vera búinn að kaupa málverkið. Fram komnar líkur þóttu ekki nægilegur grundvöllur aðildareis um kaupin	162
---	-----

Eignarréttur.

Landauki hafði myndast í fjöru norðan hafnargarðs í Dalvík, er byggður var 1939, en fjara þessi var fyrir landi A. Í 10. gr. laga nr. 66/1931 um hafnargerð í Dalvík var svo mælt, að hafnarsjóður eigi allt það land innan hafnar- innar, sem flýtur yfir með stórstraumsflóði. Talið var, að þetta ákvæði gæti ekki svipt A endurgjaldslaust eignar- rétti að fjöru hans á hafnarsvæðinu og væri hann því eigandi fyrrgreinds landauka, enda hefði ekki farið fram eignarnám á landi þessu né þess verið beiðst	345
---	-----

Fasteignir. Sbr. eignarréttur, landamerkjamá, lóðamerkja-
dómur, lóðaleiga.

Í hafnarlögum fyrir Dalvík, nr. 66/1931, var svo ákveðið, að hafnarsjóður eigi allt það land innan hafnarinnar, sem flýtur yfir með stórstraumsflóði. Eftir byggingu hafnar- garðs í Dalvík 1939 myndaðist landauki norðan garðsins í fjöru, sem var fyrir landi A. Ákvæði hafnarlaganna gat ekki svipt A endurgjaldslaust eignarrétti að fjöru hans á hafnarsvæðinu, og var hann því talinn eigandi fyrrgreinds landauka, enda hafði ekki farið fram eignarnám á landi þessu né þess verið beiðst	345
--	-----

Félagsdómur.

- Kaupkrafa var reist á ákvæðum kjarasamnings milli stéttarféлага sjómanna og útgerðarmanna. Ekki þurfti úrlausn Félagsdóms um skýringu ákvæðisins, heldur var almennum dómstólum rétt að meta öll atriði, er kaupkröfuna vörðuðu 8

Frávisun.

- Stefna til hæstaréttar var birt af einum stefnuvotti og öðrum nafngreindum manni, er stefnuvotturinn hafði kvatt til. Þessi stefnubirting var ólögleg samkvæmt 89. gr. laga nr. 85/1936 og málinu því vísað frá hæstarétti 128
- B hafði verið dæmdur til refsingar í opinberu máli fyrir ummæli um A. A höfðaði síðan einkamál til ómerkingar ummælanna, greiðslu kostnaðar af birtingu dómsins í opinbera málinu, svo og miskabóta úr hendi B. B krafðist frávisunar á ómerkingar- og bótakröfunum, en þeirri kröfu var hrundið 378
- Héraðsdómur var upp kveðinn 10. nóv. 1945, en áfrýjunarstefna gefin út 6. marz 1946 og birt 12. s. m. Áfrýjunarleyfi, sem ekki var skirskotað til í stefnu, var fengið sama dag og stefnan var birt. Enginn kom fyrir dóm af hálfu stefnda og var málinu vísað ex officio frá hæstarétti 532
- Krafa A um frávisun bæjarþingsmáls, þar sem það ætti undir lóðamerkjadóm, ekki tekin til greina 608

Frestir.

- Máli frestað ex officio í hæstarétti til öflunar frekari sakargagna 31, 34, 258, 428, 438, 539, 602
- Frestur veittur til sameiningar mála í hæstarétti 138
- Staðfestur úrskurður héraðsdóms um synjun framhaldsfrests til gagnasöfnunar 186
- Úrskurður, þar sem umboðsmönnum aðilja í héraði var neitað um frest til að afla gagna hjá nafngreindum manni, staðfestur í hæstarétti, þar eð til þess hefði þegar gefizt ærinn tími 312
- Áfrýjanda veittur 3 mánaða frestur í máli gegn andmælum stefnda 421
- Kærumáli um málskostnað í héraði frestað ex officio í hæstarétti vegna áfrýjunar aðalmálsins 435, 505
- Úrskurður héraðsdómara, er synjaði um framhaldsfrest í máli, staðfestur í hæstarétti 440
- Aðiljar máls höfðu talið gagnasöfnun í héraði lokið og hafði dómari ákveðið dag til munnlegs málflutnings Áður en til málflutnings kom, krafðist annar aðilja frekari frests til aukinnar gagnasöfnunar, en gagnaðili mótmælti. Talið var,

að aðiljar væru bundnir við fyrrnefnda ákvörðun, og var því synjað um frestinn	467
Skiptaráðandi hafði með úrskurði veitt aðilja framhaldsfrest til gagnaöflunar í máli, en hæstiréttur felldi úrskurðinn úr gildi, þar sem aðili þótti hafa fengið nægan frest í málinu	545

Friðhelgi heimilis. Sjá heimilishelgi.

Fyrning sakar.

Fyrir vangæzlu dómara höfðu skjöl opinbers máls á hendur A glatazt og fundust ekki í nærfellt 4½ ár. Lá rannsóknin af þeim sökum niðri þann tíma. Nú var talið, að refsing A hefði verið hæfilega metin sektir, og leiddi þessi stöðvun á rannsókn málsins því til fyrningar sakar samkvæmt 1. tl. 81. gr., 80. og 2. mgr. 82. gr. laga nr. 19/1940	239
---	-----

Gagnsakir. Sjá málasmag.

Gáleysi. Sjá saknæmi.

Gerðardómur.

Ágreiningur hafði verið um takmörk veiðiréttinda í Hvítá í Borgarfirði milli jarðar, er A, B, C og D áttu, og landspildu, sem E var talinn eiga. Þessir aðiljar sömdu um það vorið 1940 að leggja ágreininginn í gerð, og skyldi úrskurður gerðardómsins vera bindandi fyrir báða aðilja og eigi unnt að áfrýja honum. Gerðardómurinn kvað upp úrskurð sinn 30. maí s. á., en er hann var þinglesinn 26. júlí s. á., mót-mælti F gildi úrskurðarins, þar sem hann hefði eigi samþykkt skipun gerðardómsins, en ætti þó umrædda landspildu að jöfnu við E. Þessi vefenging á gildi gerðardóms-samningsins var þó talin markleysa og samningurinn bindandi. Hins vegar var fyrrgreindur úrskurður um merkin metinn ógildur, þar sem ljóst þótti, að gerðardómendur hefðu ekki gert sér nægilega glögga grein fyrir, hvert lína sú, er þeir tiltóku, lægi og hver mörk hún skapaði á þrætusvæðinu	366
--	-----

Gjafsókn. — Gjafvörn.

Gjafvarnarhafi tapar máli í hæstarétti og var dæmdur til að greiða gagnaðilja sínum málskostnað fyrir hæstarétti, en málflutningslaun talsmanns gjafvarnarhafa dæmd úr ríkissjóði	342
Gjafsóknarhafi fyrir hæstarétti vann mál sitt. Honum dæmdur málskostnaður í báðum dómum, enda hafði hann lagt út öll réttargjöld	397

Gjaldeyrismál.

- A, sem var formaður og framkvæmdarstjóri íslenzks hlutafélags, hafði lagt ólöglega mikið á vörur þær, er hann keypti handa félaginu erlendis. B, sem var varaformaður og framkvæmdarstjóri sama félags, var samsekur A um þessi brot á verðlagningarreglum. Vegna þessarar ólöglegu álagningar safnaðist A og B innstæða í erlendum banka og stóðu þeir ekki íslenzku bönkunum skil á þeim erlenda gjaldeyri fyrr en stefna hafði verið gefin út í refsímáli á hendur þeim. Voru þeir því taldir brotlegir við 5. mgr. 5. gr. og 17. gr. reglugerðar nr. 77/1943 og 4. og 6. gr. laga nr. 1/1943 og dæmdir til greiðslu sektar í rikissjóð 11

Greiðsla.

- Leigutaki greiddi húsaleigu með því að skuldajafna kröfu á hendur leigusala vegna kostnaðar við endurnýjun gólfduka í húsnæðinu 134

Gripdeild.

- Talsverðar birgðir af olíu voru geymdar í tunnum og brúsum á viðavangi í nágrenni Reykjavíkur, en setulið Bandaríkja Norður-Ameríku hafði áður átt birgðir þessar. Hinn 1. maí 1946 fór A á staðinn og tók af birgðunum 19 tunnur og 17 brúsa, og var sú taka hans, eins og á stóð, talin varða við 245. gr. laga nr. 19/1940 549

Gæzluvarðhald.

- Gæzluvarðhald látið koma til frádráttar refsivist .. 53, 407, 549

Hafnarlög.

- A hafði skotið kóp innan takmarka Akureyrarhafnar samkvæmt 1. gr. reglugerðar nr. 48/1920; sbr. 8. gr. hafnarlaga fyrir Akureyrarkaupstað nr. 62/1915. Hafði hann þar með brotið 6. gr. reglugerðarinnar, sbr. auglýsingu nr. 96/1944 og 14. gr. laga nr. 62/1915. Var A því dæmdur í sekt eftir 47. gr. reglugerðarinnar og 14. gr. hafnarlaganna 57

Heimilishelgi.

- A ruddist í heimildarleysi inn í húsnæði fráskilinnar konu sinnar, gerði þar hússpjöll og veitti konunni áverka. Var A m. a. dæmd refsing eftir 231. gr. laga nr. 19/1940 .. 275

Heimvísun. Sjá ómerking.**Hlutafélög.**

- Hlutafélag, A, hafði selt öll hlutabréf sin sjúkrasamlagi, og var síðan leyst upp og strikað af hlutafélagaskrá. Við fé-

lagsslitin hafði hluthöfunum verið greiddur sölubagnaðurinn og varasjóði úthlutað. Premur árum síðar voru hluthafar (stjórnarmenn) skattlagðir af þessum sökum. Voru þeir taldir skyldir að greiða skattinn solidarískt samkvæmt 6. mgr. 26. gr. laga nr. 77/1921, þar sem greiðslur höfðu farið fram andstætt fyrirmælum 2. og 3. málsg. 26. gr. sömu laga 106

Hreppsnefnd.

Hreppsnefnd fékk lagt á lögbann við endurbyggingu skála í hreppnum, en skáli þessi var að nokkru leyti byggður á lóð hreppsins og lóðin hafði einungis verið leigð til ræktunar. Byggingarnefnd hafði að vísu leyft byggingu þessa, en með því að nefndina brast heimild til að breyta lóðinni í byggingarlóð og hreppsnefndin hafði ekki veitt leyfi til slíkrar breytingar, var lögbannsgerðin staðfest 235

Húsaleiga. Húsaleigulög.

A hafði á leigu 3 herbergi og eldhús í húsi B í Reykjavík, en B hafði eignast húsið árið 1940. B sagði upp leigumála A með löglegum fyrirvara vegna þarfar dóttur sinnar, manns hennar, 3 barna þeirra og starfsstúlku og krafðist síðan dóms fyrir kröfum sínum. Húsaleigunefnd hafði metið uppsögnina gilda að nokkru leyti. Héraðsdómur sýknaði A af kröfum B, þar sem nefndur tengdasonur B yrði ekki talinn heimilisfastur innanhéraðsmaður í Reykjavík í merkingu 1. mgr. 2. gr. laga nr. 39/1943. A hafði þegar fyrir húsaleigunefnd byggt varnir á þessu atriði, en nefndin, sem hefur samkvæmt 2. mgr. 3. gr. laga nr. 39/1943 vald til að veita undanþágu frá 1. mgr. sömu greinar, heimilaði þó í úrskurði sínum tengdasyni B að taka húsnaði á leigu hér í bæ. Var þetta því ekki talið geta valdið ógildi uppsagnarinnar, og þar sem B var talinn hafa brýna þörf fyrir íbúð A til handa dóttur sinni og fjölskyldu hennar, var leiguuppsögnin metin gild að öllu leyti samkvæmt 1. gr. laga nr. 39/1943 27

A hafði selt B á leigu verzlunarhúsnaði í Reykjavík. Skyldi leigutíminn hefjast 1. júní 1942 og standa til 1. júní 1945. Uppsagnarfrestur var ákveðinn 6 mánuðir, miðað við 1. júní 1945, en B áskilinn forgangsréttur til áframhaldandi leigu í 3 ár, nema því aðeins að húseigandi eða erfingjar hans þyrftu á húsnaðinu að halda eða húsið yrði selt. A tilkynnti B skriflega 30. nóv. 1944, að A ætlaði að taka leiguhúsnaðið til eigin nota 1. júní 1945 og yrði húsaleigusamningurinn ekki framlengdur. B vildi ekki rýma hús-

- næðið og krafðist A þá útburðar hjá fógeta, án þess að húsaleigunefnd hefði áður fjallað um málið. Með því að talið var, að leggja hefði átt málið fyrir húsaleigunefnd samkvæmt lögum nr. 39/1943 áður en það væri borið undir dómstóla, var synjað um framkvæmd útburðargerðar .. 32
- A hafði til íbúðar í húsi sínu átta herbergi og eldhús. Þjó hann þar ásamt konu sinni og fjórum börnum, 10—15 ára að aldri. B hafði á leigu tvö herbergi og eldhús í húsi A. A sagði B upp leigusamningnum á þeim grundvelli, að móðir hans þyrfti á húsnæðinu að halda. Talið var, að húsakostur A væri það rúmur, að hann gæti látið móður sinni í té sérstakt herbergi af íbúð sinni, enda yrði eitt herbergi að teljast nægilegt fyrir móður A. Uppsögn A var því metin ógild samkvæmt 1. mgr. 1. gr. laga nr. 39/1943 og synjað um framkvæmd útburðar á B 41
- Leigusali A krafðist útburðar á leigutaka B og bar fyrir sig vanskil á leigugreiðslum, en B hafði, eftir árangslaugar áskoranir til A, látið endurnýja slitna gólfduka í húsnæðinu og skuldafafnað þeim kostnaði eftir mati við húsaleiguna. Þetta var B talið heimilt og þessi greiðsluháttur hans því ekki talinn eiga að varða útburði, né heldur það, að B hafði greitt húsaleiguna mánaðarlega eftir á, þótt leigusamningur aðiljanna gerði ráð fyrir fyrirframgreiðslu, þar sem slíkt hafði viðgengizt um langt árabil og frá upphafi, án þess að A hefði nema einstaka sinnum gert fyrirvara af því efni 134
- Með fógetaúrskurði 14. júlí 1944 var A gert að rýma leigubúð sína hjá B. Í byrjun ágústmánaðar s. á. lét eiginkona A flytja búföng úr íbúðinni vegna yfirvofandi útburðar, en fékk lögmanni þeirra hjóna til geymslu lykil að íbúðinni. B var síðan birt áfrýjunarstefna útburðarmálsins 14. ágúst s. á. B opnaði íbúð A upp á sitt eindæmi 16. sept. 1944 og leigði hana C frá 2. okt. s. á. til 1. okt. 1945. Með dómi hæstaréttar 5. marz 1945 var fógetaúrskurðurinn frá 14. júlí 1944 felldur úr gildi og synjað útburðar. Með óáfrýjuðum úrskurði fógeta 28. sept. 1945 var C borinn út úr nefndri íbúð. Krafðist A nú umráða íbúðarinnar með innsetningargerð, en B neitaði. Talið var, að B hefði ekki haft ástæðu til að ætla, að A hefði gefið upp leigurétt sinn með flutningi búfanga sumarið 1944. Og þar sem vanræksla A um að bjóða fram leigu eða koma henni í geymslu þótti réttlætast af fyrri tregðu B og neitun á að taka á móti leigugreiðslum og töku hans á íbúðinni í september 1944, þótti A ekki hafa fyrirgert leigurétti sínum, enda voru og ekki færðar sönnur á óhæfilega meðferð A á hinu leigða né

- óleyfilegt brottnam skúrs af lóð B, sem hann hafði borið fyrir sig. Var framkvæmd innsetningargerðar því heimiluð 198
- A sagði B upp leigu á húsnaði miðað við 1. okt. 1945 til handa dóttur sinni og fjölskyldu hennar. Uppsögnin metin gild og útburður leyfður, en þó ekki fyrir 14. maí 1946 226
- A, sem var einhleypur, hafði í húsi sínu afnot eins herbergis með aðgangi að baði og salerni. Í sama húsi hafði B á leigu stofu og svefnherbergi ásamt herbergi með baði og hreinlætistækjum. A sagði B upp leigumálanum til skipta á húsnaði þeirra. Sú krafa A var ekki tekin til greina, þar sem húsnaði A var ekki talið koma B að sömu eða svipuðum notum og húsnaði það, er hann hafði á leigu, sbr. 2. málsgr. 1. gr. húsaleigulaga nr. 39/1943 252
- Dómstólar hafa úrskurðarvald um gildi uppsagna samkvæmt 10 gr. laga nr. 39/1943, þótt húsaleigunefnd hafi felld úrskurð 252
- A seldi neðri hæð húss síns í janúar 1944 og fluttist þaðan 14. maí s. á. Hann hafði sagt leigutaka sínum, B, er bjó á efri hæð sama húss, upp leigumála frá 14. maí s. á. til eigin nota, en sú uppsögn var ekki metin gild, þar sem A hafði látið íbúð sína af hendi með framangreindum hætti og ekki var sannað, að því hefðu valdið óviðráðanleg atvik, sbr. 3. málsgr. 1. gr. laga nr. 39/1943 255
- A sagði leigutaka sínum, B, upp leigu á íbúðarhúsnaði. Húsaleigunefnd mat uppsögnina gilda að nokkru, og staðfestu dómstólar þann úrskurð 269
- Leigutaki A hafði krafist þess, að leigutaka hans, B, yrði vikið úr leiguhúsnaðinu vegna vanskila. Sú krafa var ekki tekin til greina í fógetarétti, og áfrýjaði A þá málinu til hæstaréttar. Skömmu eftir útgáfu áfrýjunarstefnu til hæstaréttar hafði B flutzt úr húsnaðinu og var því auk þess sérstaklega yfir lýst af hans hálfu, að hann hefði þar með gefið upp leigurétt sinn. Krafðist A þá einungis málskostnaðar fyrir báðum dómum, en þeirri kröfu var synjað og hann dæmdur til að greiða B málskostnað í hæstarétti vegna framhalds áfrýjunar, eftir að atvik höfðu breytzt, svo sem fyrr segir 279
- Leigutaki A hafði tvisvar sinnum lagt hendur á leigusala B, sem var gamall og veiklaður, og hrakyrnt hann. Með þessu var talið, að A hefði gert svo úr hófi á hluta B, að varðaði útburði, sbr. 2. gr. laga nr. 39/1943 281
- A leigði B íbúðarhúsnaði frá 1. maí 1939, og notaði B húsnaðið til júliloka 1942. Síðan höfðaði A mál gegn B til greiðslu vangoldinnar húsaleigu, rýrnunar og leigu á húsmunum og áhöldum, afnotagjalds af síma og skaðabóta vegna þrasetu.

- Var húsaleigukrafan tekin til greina að nokkru og krafan fyrir símaafnotin að fullu, en hins vegar sýknað af öðrum kröfufliðum 301
- Með læknisvottorði var talið sannað, að fisklykt frá fiskimjölsverksmiðju, sem var nálægt heimili leigusalsans A í Reykjavík, hefði slæm áhrif á heilsufar hans. A hafði leigt B húsnæði annars staðar í bænum og sagði af þessum sökum B upp leigu á íbúð hans til eigin nota. Nú var talið, að samkvæmt meginreglu þeirri, er liggi til grundvallar 1. gr. laga nr. 39/1943, væri A heimilt að fá íbúð B gegn því að bjóða honum fullgilda íbúð í húsnæði því, er A bjó í. A bauð B ekki þau íbúðaskipti og var krafa hans um riftun á leigumála B því ekki tekin til greina 306
- Leigutakinn A hafði á leigu 4 herbergi og eldhús. Með úrskurði húsaleigunefndar var A gert að rýma 2 herbergi af íbúðinni og veita aðgang að eldhúsi vegna þarfa dóttur leigusalsans B. Skömmu síðar fékk B leyfi húsaleigunefndar til þess að dóttir hans og C hefðu íbúðaskipti. Þegar til kom, tók C ekki til afnota nema annað herbergið, en B leigði hitt herbergið D. A krafðist þess, að D rýmdi herbergið og varð svo að lokum, að A fékk umráð þess aftur. B krafðist nú umráða herbergis þessa með innsetningargerð, en þeirri kröfu var ekki sinnt, þar sem A hafi, eins og á stóð, átt rétt til herbergisins, shr. 14. gr. laga nr. 39/1943 .. 603

Iðja og iðnaður.

- A, sem ekki hafði iðnréttindi í ljósmyndagerð, „kopieraði“ í fristundum á heimili sínu erlendar leikaramyndir og seldi „kopieringarnar“. Höfðað var refsímál á hendur A fyrir brot á lögum nr. 105/1936, en hann sýknaður, þar sem talið var að hér hefði verið um heimilisiðnað að ræða .. 168

Innsetningargerðir.

- Miklar deilur höfðu risið í kaupfélagi, og snerist meiri hluti fulltrúa á aðalfundi 1945 gegn stjórn félagsins. Meiri hlutinn lagði fram tillögu til breytinga á félagssamþykktum varðandi stjórnarkjör, og skyldi samkvæmt henni kjósa nýja stjórn á aðalfundinum 1945. Á fundinum kom upp mögnuð sundurþykkja út af fundarstjórn formanns félagsins og lauk þannig, að á framhaldsfundi kaus meiri hluti fulltrúa nýjan fundarstjóra, og fulltrúar þessir samþykktu síðan nefnda breytingartillögu og kusu A—G í stjórn kaupfélagsins. Fulltrúar minni hlutans tóku ekki þátt í þessum samþykktum, en gerðu hins vegar ýmsar samþykktir á eigin fundi. H—L, sem voru meðal fulltrúa minni hluta og fyrrverandi stjórn-

enda kaupfélagsins, gerðu og ályktanir um brottrekstur fjölmargra fulltrúa meiri hlutans úr kaupfélaginu. Aðgerðir fulltrúa minni hlutans, og þar á meðal H—L, voru taldar ólögmatar, en A—G hins vegar taldir löglegir stjórnendur félagsins og þeim því heimiluð með innsetningargerð umráð bóka og eigna kaupfélagsins

60

Með úrskurði fógeta 14. júlí 1944 var A gert að rýma leiguíbúð sína hjá B. Í byrjun ágústmánaðar s. á. lét eiginkona A flytja búföng úr íbúðinni vegna yfirvofandi útburðar, en fékk lögmanni þeirra hjóna til geymslu lykil að íbúðinni. B var síðan birt áfrýjunarstefna útburðarmálsins 14. s. m. B opnaði íbúð A upp á sitt eindæmi 16. sept. 1944 og leigði hana C frá 2. okt. s. á. til 1. okt. 1945. Með dómi hæstaréttar 5. marz 1945 var fógetaúrskurðurinn frá 14. júlí 1944 felldur úr gildi og synjað útburðar. Með óáfrýjuðum úrskurði fógeta 28. sept. 1945 var C borinn út úr nefndri íbúð. Krafðist A nú umráða íbúðarinnar með innsetningargerð, en B neitaði. Talið var, að B hefði ekki haft ástæðu til að ætla, að A hefði gefið upp leigurétt sinn með flutningi búfanga sumarið 1944. Og þar sem vanræksla A um að bjóða fram leigu eða koma henni í geymslu þótti réttlætast af fyrri tregðu B og neitun um að taka á móti leigugreiðslum, svo og töku hans á íbúðinni í september 1944, þótti A ekki hafa fyrirgert leigurétti sínum, enda voru og ekki færðar sönnur á óhæfilega meðferð A á hinu leigða né óleyfilegt brottmál skúrs af lóð B, sem hann hafði borið fyrir sig. Var framkvæmd innsetningargerðar því heimiluð

198

Leigusali A krafðist umráða eins herbergis í íbúð leigutaka B, en B hafði áður verið gert að rýma 2 herbergi íbúðar sinnar vegna þarfa dóttur A. Síðar fékk A leyfi til að C fengi þessi herbergi, en er til kom, notaði C ekki nema annað herbergið og leigði A hitt herbergið D. Eftir kröfu B rýmdi D það herbergi og fékk B það þá aftur til umráða. Krafa A um innsetningu í herbergið var ekki tekin til greina, sbr. 14. gr. laga nr. 39/1943

603

Kaup og sala.

Listmálari A fékk B málverk til geymslu á árinu 1937 og til sölu f. h. A, ef viðunandi kaupboð fengist. Veturinn 1941—42 vildi A fá málverkið úr höndum B, en hann neitað, þar sem hann taldi sig vera búinn að kaupa málverkið. A neitaði því eindregið, að hann hefði selt B málverkið, og var það og talið ósannað með gögnum málsins

162

H/f A gerði h/f B tilboð um sölu á hlutabréfum A fyrir tiltekið

verð og skyldi bréfunum fylgja allar eignir A samkvæmt framlögðum lista yfir eignir og skuldir. B samþykkti tilboðið, en áskildi, að efnahagsyfirlitið væri rétt í öllum verulegum atriðum. Við athugun rétt á eftir komu í ljós nokkrar vantaldar skuldir, og komu þessi mál til umræðu milli aðila á sameiginlegum fundi. Þá varð að samkomulagi, að A lækkaði kaupverð hlutabréfanna um nokkra fjárhæð, en B féll frá að gera athugasemdir við uppgerð eignanna og tók að sér „allar skuldir og skuldbindingar félagsins og eignir þess undantekningarlaust, og falla báðir aðiljar frá að gera nokkrar athugasemdir síðar, enda er kaupanda kunnugt um allar ráðstafanir, er félagið hefur gert til þessa dags í sambandi við félagið.“ All-löngu síðar var h/f A gert að greiða verulega skatthækkun vegna rekstrar félagsins frá fyrri árum. H/f A krafði fyrrverandi stjórnendur félagsins, C, D og E, um endurgreiðslu á skatthækkun þessari. Voru aðiljar sammála um, að þeir hefðu ekki haft þetta tilvik í huga, er samningar gerðust. Þótti því eðlilegast, þrátt fyrir framangreint orðalag samkomulagsins, að C—E bæru hallann af því, að kröfur þessar komu fram og voru þeir dæmdir til að greiða A fjárhæðina 460

Kröfuréttindi. Sjá ábyrgð, aðgerðarleysisverkanir, greiðsla, kaup og sala, samningar, skaðabætur, umboð.

Kærumál.

Aðili kærir til hæstaréttar frávisunardóm í héraði samkvæmt 108. gr. laga nr. 85/1936	8
Stjórn Lögmannafélags Íslands hafði í úrskurði átalíð framkomu hæstaréttarlögmanns. Úrskurðurinn var kærður til hæstaréttar samkvæmt heimild í 8. gr. laga nr. 61/1942, en ómerktur sökum ófullnægjandi öflunar sakargagna ..	44
Úrskurður héraðsdómara um synjun frests, sem kærður var til hæstaréttar samkvæmt 105. gr. laga nr. 85/1936, staðfestur	186, 440, 467
Úrskurður um heimild til að leggja spurningu fyrir vitni kærður til hæstaréttar samkvæmt 128. gr. laga nr. 85/1936 og staðfestur	206
Héraðsdómari hafði synjað um dómkvaðningu matsmanna. Úrskurður hans var kærður til hæstaréttar samkvæmt 143. gr. laga nr. 85/1936, en felldur þar úr gildi og lagt fyrir dómara að framkvæma dómkvaðninguna	208
Úrskurður héraðsdómara um veitingu frests kærður samkvæmt 105. gr. laga nr. 85/1936, en staðfestur í hæstarétti	312

Héraðsdómari hratt frávisunarkröfu með úrskurði. Úrskurðurinn var kærður til hæstaréttar samkvæmt 108. gr. laga nr. 85/1936, en staðfestur	378
Úrskurður héraðsdómara um frest í máli var kærður til hæstaréttar samkvæmt 105 gr. laga nr. 85/1936, en úrskurðurinn var ómerktur, þar sem ekki hafði verið gætt fyrir mæla 2. málsg. 190. gr. og 4. málsg. 193. gr. sömu laga 381, 382,	504
Málskostnaðarákvæði fógetaðóms kært, en kærumáli frestað í hæstarétti vegna áfrýjunar aðalmálsins	435, 505
Málskostnaðarákvæði héraðsdóms kært samkvæmt 186. gr. laga nr. 85/1936 og staðfest í hæstarétti	436
Héraðsdómari hafði með úrskurði skyldað lekni til að leggja fram skýrslu um krufningu á líki E. Úrskurðurinn var kærður til hæstaréttar, sem felldi hann úr gildi, þar sem lögmaður sá, er krafðist framlagningarinnar, var ekki talinn hafa nægilega heimild til þess	599
Héraðsdómari synjaði A um frekari frest til gagnasöfnunar í máli. Að visu hafði gagnasöfnun verið talið lokið í máli þessu og dagur til munnlegs málflutnings ákveðinn, en þar sem dómari hafði ekki leiðbeint A, sem var ólöglerður, um öflun umræddra gagna, er voru þýðingarmikil, var A ekki talinn hafa fyrirgert rétti til frests	473
Aðilja hafði með úrskurði verið veittur framhaldsfrestur til gagnaöflunar í skiptaréttarmáli. Úrskurður skiptaráðanda var kærður til hæstaréttar samkvæmt 105. gr., sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936, en felldur úr gildi, þar sem aðili þótti hafa fengið nægan frest í málinu	545
A krafðist frávisunar bæjarþingsmáls á þeim grundvelli, að lóðamerkjadómur ætti úrlausn þess. Héraðsdómari hratt kröfunni, en úrskurðurinn var kærður til hæstaréttar, sem staðfesti hann	608
A hafði selt B íbúð, sem leigutakinn C bjó í. B krafðist útburðar á C og bar A vitni í því máli. C mótmælti því, að A fengi að staðfesta framburð sinn með eiði eða drengskaparheiti, þar sem hann væri þannig við málið riðinn. Þessi mótmæli þóttu ekki hafa við rök að styðjast og var A því heimiluð staðfesting framburðar síns. Var sá úrskurður héraðsdómara kærður til hæstaréttar og staðfestur þar ..	610

Landamerkjамál.

Landamerkjadómur á úrskurðarvald ágreinings um staðartakmörk veiðitaks, sbr. 8. gr. laga nr. 41/1919	266
Samið hafði verið um gerð, til að skera úr um ágreining um takmörk veiðiréttinda í á. Ágreiningur um gildi gerðardóms-	

samningsins og úrskurður gerðardómenda var talinn eiga
sæta meðferð samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919 366

Leiðbeiningarskylda dómara.

- A, sem var ólöglerður, hafði lagt fram tvö vottorð í máli og gagnaðili tekið þau gild sem staðfest. Gagnasöfnun var síðan talið lokið og dagur til munnlegs málflutnings ákveðinn. Áður en til málflutnings kom, krafðist A frests til að láta framangreinda vottorðsgefendur staðfesta vottorð sín. Talið var, að dómari hefði ekki, eins og á stóð, haft ástæðu til að leiðbeina A um öflun frekari gagn og A því bundinn við ákvörðun dómara. Úrskurður héraðsdómara, er sýnaði A um frestinn, var því staðfestur 467
- Héraðsdómari hafði ekki leiðbeint ólöglerðum aðilja um öflun þýðingarmikilla gagna. Úrskurður héraðsdómara, sem neitaði um frest til öflunar gagna þessara, var því ómerktur 473
- Víxileigandi, sam var ólögfróður, höfðaði mál til greiðslu víxils samkvæmt XVII. kafla laga nr. 85/1936, en hreyfði því jafnframt til vara, að krafa hans kynni að eiga stóð í 74. gr. laga nr. 93/1933. Eins og málatilbúnaði var háttað, þótti eigi verða um það atriði dæmt, og var málsmeðferð og dómur í héraði því ómerkt og málinu vísað frá undirrétti 585

Leiga. Sjá húsaleiga, lóðarleiga.

Líkamsáverkar.

- A, sem vann að uppskipun, varð fyrir hjóli vörubifreiðar á hafnarbakkanum og fótbrotnaði. A var talinn eiga nokkra sök á slysinu, en eigandi bifreiðarinnar þó talinn eiga að bæta A tjón hans að hluta, sbr. 34. gr. laga nr. 23/1941 150
- Hermaður úr setuliði Bandaríkja Norður-Ameríku veittist að Íslendingnum A, og hljóp skot úr byssu hermannsins í læri A. Hermaðurinn var talinn eiga alla sök og ríkissjóði því dæmt að greiða A læknskostnað og bætur fyrir atvinnutjón, örorku og þjáningar samkvæmt lögum nr. 99/1943 156
- A var með áhrifum áfengis á veitingastað. B rakst þar óvart í A, en A sló þá B með krepptum hnefa högg mikið á vinstra auga, svo að hann féll, lenti með augað á borðshorni og missti meðvitund. A var dæmd refsing fyrir samkvæmt 218. gr. laga nr. 19/1940, svo og skaðabætur til B fyrir atvinnutjón, læknskostnað og óþægindi 179
- Lögreglumaður A réðst að B, sem veitst hafði að A í starfi með ókvæðisorðum. Árás A þótti eftir atvikum of harkaleg, enda hlaut B veruleg meiðsl á öxl. Var verknaður A talinn varða við 126. og 205. gr. hegningarlaga frá 25. júní 1869, sbr. 218. og 138. gr. laga nr. 19/1940, en sök var fyrnd 239

A réðst inn til fráskilinnar konu sinnar og veittist að henni með líkamlegu ofbeldi. Hlaut hún af nokkra minni háttar áverka, og var A m. a. dæmdur til refsingar fyrir brot á 217. gr. laga nr. 19/1940	275
Verkamaður í skipasmíðastöð A féll á B, sem var þar til eftirlits, og olli höfuðmeini, enda hrakaði heilsu B einnig á annan hátt við áfallið. A var talinn bera fébótaábyrgð vegna þessa gáleysisverks starfsmanns síns og dæmdur til greiðslu sjúkrakostnaðar, örorku- og þjáningarbóta	353
Verkamaður A, sem vann að uppskipun í þjónustu B, varð fyrir þungavöru, er verið var að flytja úr skipi, og hlaut af stórfelld meiðsl, lærbrot, rifbrot og heilahristing. Slysið hlaut aðallega fyrir handvömm samstarfsmanna A við uppskipunina og var B talið skylt að bæta honum atvinnutjón hans, læknskostnað, orkutap og þjáningar	397
A varð fyrir bifreið B og hlaut af meiðsl á öxl. B var samkvæmt 34 gr. laga nr. 23/1941 dæmdur til að greiða A læknskostnað og bætur fyrir vinnutjón, örorku og þjáningar ..	470
A ók bifreið sinni ölvaður um fjölfarinn þjóðveg. Ók hann þá utan í bifreið, sem valt um koll, og slösuðust 8 farþegar hennar meira og minna, en þó enginn lífshættulega. Var A því m. a. talinn hafa brotið 219. gr. laga nr. 19/1940 og dæmdur til fangelsisrefsingar	549

Líkur. Sbr. sönnun.

Það þóttu eigi nægar líkur fyrir því, að sala hefði farið fram á málverki, að B hafði haft það í vörzlu um árabíl og hafði látið A, sem átti málverkið, fá fégreiðslur, enda taldi A þær hafa verið lán og B gat ekki tilgreint stað né stund, er kaupin hefðu gerzt, né tiltekið skýrt kaupverð. Þessar líkur þóttu heldur ekki nægur grundvöllur aðildareiðs ..	162
---	-----

Lóðarleiga.

R hafði leigt S lóð til 75 ára, en afhending allrar lóðarinnar þurfti ekki að fara fram fyrr en 5 árum eftir leigusamningsgerð. Sú afhending fór ekki fram, og krafðist nú H, sem keypt hafði mannvirki S á lóðinni og tilheyrandi lóðarréttindi, allrar lóðarinnar og að mannvirkjum þeim, er R átti þar, yrði rýmt burt. Samkvæmt lóðarleigusamningi R og S var S heimilt að selja og framselja leigurétt sinn. Krafa H var tekin til greina	570
--	-----

Lóðamerkjadómur.

A höfðaði mál gegn B til greiðslu þóknunar fyrir lóðarafnot. B krafðist frávísunar á þeim grundvelli, að málið ætti undir lóðamerkjadóm, en þeirri kröfu var hrundið	608
--	-----

Læknar. Læknaráð.

Læknir lýsir meiðslum, er maður hlaut í bifreiðarslysi, og dánarorsök samkvæmt krufningu	22
A, sem var grunaður um ölvun við akstur, var handtekinn kl. 3 um nótt. Var þá tekið úr honum blóð til rannsóknar, og reyndust „reducerandi“ efni þá vera 1.15%. Læknir lét uppi það álit, að telja yrði líklegt, að áfengismagn í blóði A, er hann hóf akstur kl. 7 kvöldið áður, hafi eigi verið undir 1.71%, og var m. a. þá byggt á þeim framburði A, að hann hefði einskis áfengis neytt frá því kl. 3 daginn áður en hann var handtekinn	35
A, sem var grunaður um ölvun við akstur, var handtekinn um kl. 3 aðfaranótt sunnudags. Blóðsýnishorn var tekið úr A milli kl. 4 og 5 sömu nótt, og reyndust „reducerandi“ efni þá vera 1.25%. Læknir lét uppi það álit, að telja yrði líklegt, að áfengismagn í blóði A, er hann hóf akstur að kvöldi undanfarins laugardags, hafi eigi verið undir 1.74%, og var þá m. a. byggt á þeirri skýrslu A, að hann hefði eigi neytt neins áfengis frá því á laugardagsmorguninn	47
Læknir skoðar lík manns, sem farízt hafði í bifreiðarslysi 117,	244
Tryggingarlæknir metur örorku manns	239, 397
Læknir lýsir meiðslum konu, er varð fyrir líkamsárás	275
Læknaráð gefur álit um dánarorsök konu	290
Læknir rannsakar mann vegna ofnæmis og gefur vottorð þar að lútandi í sambandi við húsaleigumál	306
Læknar láta uppi álit, að heilsu A, sem var áður áfátt, hafi hrakað við slys	353
Læknir skýrir frá dánarorsök manns, sem orðið hafði fyrir líkamsárás	397
Læknir vottar um dánarorsök barns, er orðið hafði fyrir öku-slysi	518
Læknir lýsir meiðslum, sem maður hlaut í umferðarslysi	549
Læknir lýsir andlegu og líkamlegu ástandi hjóna, sem orðið höfðu fyrir árás hermanna	578
Læknir var krafinn skýrslu um krufningu á líki tiltekins manns, en læknirinn neitaði. Héraðsdómari skyldaði lækninn til að leggja fram skýrsluna, en hæstiréttur felldi þann úrskurð úr gildi, þar sem lögmaður sá, er kröfuna gerði, var ekki talinn hafa nægilega heimild til þess	599

Lög. Lögskýring.

Samkvæmt 44. gr. laga nr. 80/1938 á félagsdómur að skera úr ágreiningi um skilning á vinnusamningi stéttarfélaga og gildi hans. A reisti kaupkröfu sína á hendur B á ákvæðum slíks samnings, en almennum dómstólum var þó talið

rétt að meta öll atriði, er kaupkröfuna vörðuðu, þ. á m. að skýra nefnt samningsákvæði	8
A, sem var framkvæmdarstjóri íslenzks verzlunarfirma, dvaldist 6 ár erlendis og annaðist þá m. a. vörukaup þar fyrir firm- að. Íslenzk stjórnvöld veittu gjaldeyris- og innflutnings- leyfi fyrir vörum þessum. Talið var, að A væri í þessu starfi háður ákvæðum íslenzkra laga um verðlag, innflutning og gjaldeyrismeðferð svo og íslenzkra refsilaga, sbr. 6. gr. laga nr. 19/1940	11
Vanþekking A á íslenzkum verðlagsreglum var ekki talin afsakanleg og því ekki skilyrði til lækunar eða niðurfalls refsingar á hendur honum af þeim sökum samkvæmt 74. gr. laga nr. 19/1940	11
Talið var, að Viðskiptaráð hefði samkvæmt 1. og 7. gr. laga nr. 3/1943 heimild til setningar verðlagningarreglna, er það setti 11. marz og 6. okt. 1943 og 31. marz 1944	11
Vörureikningar, er A og B lögðu fyrir verðlagsyfirvöld, voru ófullkomnir að því leyti, að þeir báru ekki með sér, hvert verð þeir guldu fyrir vörurnar og veittu verðlagsyfirvöld- unum efni til að krefja þá sagna um álagningu þeirra. Var því ekki talið, að reikningar þessir hefðu geymt yfirlýs- ingu A og B um að þeir hefðu ekki lagt meir en löglegt var á vöruna og þeir sýknaðir af ákæru um brot á 146. og 147. gr. laga nr. 19/1940	11
Í húsaleigumáli var talið, að A væri ekki „heimilisfastur innan- héraðsmaður“ í Reykjavík í skilningi 1. mgr. 3. gr. laga nr. 39/1943. Húsaleigunefnd, sem vald hefur samkvæmt 2. mgr. sömu greinar að veita undanþágu í þessu efni, hafði í úr- skurði heimilað A að taka húsnæði á leigu í Reykjavík. Var framangreind mótbára því ekki tekin til greina	27
Máli frestað ex officio í hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 120. gr. laga nr. 85/1936	34, 258, 414, 428, 438, 602
Samkvæmt 20. gr. laga nr. 46/1937 má meiri hluti stjórnenda samvinnufélaga ekki ganga úr á sama ári, nema óviðráðan- leg atvik valdi. Þetta ákvæði var ekki talið því til fyrir- stöðu, að algerlega ný stjórn var kosin í samvinnufélaginu A, þar sem mikil sundurþykkja var upp komin milli félags- manna og fyrri stjórn hafi virt að engu lögmætar ályktanir aðalfundar og gert tilraun til að reka marga félagsmenn úr félaginu	60
Ákvæði 49. gr. laga nr. 6/1935 um, að gera skuli skattþegni skatt eftir á, ef í ljós kemur, að hann vantar á skrá, þó eigi lengra aftur í tímann en 3 ár, var skilið á þann veg, að heimild þessari mætti beita, hverju sem það sætti, að skattþegn vantar á skattskrá	106

Ákvæði 3. mgr. 1. gr. reglugerðar nr. 219/1939 talið brjóta í bága við 7. og 9. gr. laga nr. 6/1935, að því er tók til atvika skattamáls á hendur útgerðarmanni. Þótt ákvæði reglugerðarinnar væri skýrt, eins og rikisskattanefnd hafði gert, var það allt að einu talið fara í bága við 9. og 10. gr. laga nr. 6/1935	129
Orðin „upphaflegt hlutafjárframlag“ í d-lið 7. gr. laga nr. 6/1935 voru talin merkja það fé, er aðili leggur fram til stofnunar félags og þar til hlutafé er allt greitt	139
Samkvæmt lögjöfnun frá 34. gr. laga nr. 3/1878 var talið, að lögtak yrði ekki framkvæmt í skuldafrágöngubúi	146
Varnarástæða var ekki fram borin fyrr en við munnlegan málflutning í héraði. Taldi héraðsdómari hana því of seint fram komna og lagði eigi dóm á hana. Hæstiréttur taldi þó eftir atvikum rétt að taka vörn þessa til athugunar samkvæmt 113. gr. laga nr. 85/1936	156
Ljósmyndunarstarfsemi A taldist vera heimilisiðnaður, og tók II. kafli laga nr. 18/1927 með breytingum laga nr. 105/1936 þá ekki yfir slíka starfsemi	168
A framdi verk, er hann var sóttur til refsingar fyrir, í reiði, sem sá, er fyrir varð, hafði vakið honum með stórfelldri móðgun. Þótti því eiga að tiltaka refsingu A með hliðsjón af 4. tl. 74. gr. laga nr. 19/1940	239
Ákvæði 84. gr. laga nr. 112/1941 þótti verða að skýra þannig, að skera skuli úr með matsgerð ágreiningi um efni, sem í 1. mgr. getur og risið hefur í sambandi við ákvæði laganna um fiskirækt, veiði og veiðiaðferðir, en næði hins vegar ekki til ágreinings um staðartakmörk veiðitaks ..	266
Leigusali A þoldi af heilsufarslegum ástæðum eigi vist í íbúð sinni. Þótti hann því samkvæmt meginreglu þeirri, er liggur til grundvallar 1. gr. laga nr. 39/1943, eiga kröfu til íbúðar leigutaka sins B í öðru húsi, gegn því að bjóða B fullgilda íbúð í staðinn. Þetta gerði A ekki, og var B því talið óskyldt að rýma húsnæði sitt	306
Þegar lítið var á tilgang Sáttmálasjóðs samkvæmt stofnskrá og að tekjum af kvikmyndahúsi sjóðsins hafði verið varið í samræmi við hana, þótti sjóðurinn vera undanþeginn útsvarsskyldu af rekstri kvikmyndahússins samkvæmt c-lið III. í 6. gr. laga nr. 106/1936, sbr. b.-lið III. og c.-lið II. í sömu grein	309
A, sem átti fjöru á hafnarsvæði kaupsins, varð ekki með ákvæði laga um hafnargerð þar sviptur endurgjaldslaust eignarrétti að fjörunni	345
Mál um gildi gerðardóms, er ákvað landamerki jarða, talið eiga að sæta meðferð III. kafla laga nr. 41/1919	366

Hvorki orðalag 1. né 2. tl. 1. gr. laga nr. 66/1921 né skýring eðli máls samkvæmt þótti veita örugga heimild til álagningar fasteignaskatts af hafnarmannvirkjum	374
Kærumáli frestað í hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 2. mgr. 117. gr. laga nr. 85/1936 vegna áfrýjunar aðalmálsins 435,	505
Undanþága Mjólkursamsölunnar í Reykjavík frá útsvarsskyldu samkvæmt lögum nr. 96/1936 var einungis talin ná til þeirrar starfrækslu, sem mörkuð er í lögum nr. 1/1935 ..	486
Í 1. gr. laga nr. 75/1943 er ákveðið, að útsöluverð á mjólkurafurðum skuli miðað við það verð til bænda, sem samkomulag varð um í tiltekinni nefnd, að viðbættum óhjákvæmilegum kostnaði. Varasjóðsgjald til mjólkurbús, sem rekið var sem samvinnufélag, varð ekki talið til slíks kostnaðar	515
Stórstúka Íslands rak bókasölu, og skyldi samkvæmt samþykktum hennar verja hagnaðinum til eflingar bindindi í landinu. Þessi starfsemi þótti miða að almenningsheill og Stórstúkan því talin undanþegin útsvarsskyldu af rekstri bókabúðar sinnar	547
Talið var, að ákvæði laga nr. 99/1943 væru ekki takmörkuð við það tjón eitt, sem herliðsmenn ynnu í sambandi við hernaðarstörf sín hér á landi	578
Í lögum nr. 22/1945 er greint annars vegar milli einkaleyfis, sem veitt eru kaupstöðum til fólksflutninga með strætisvögnum innan kaupstaðar og hins vegar sérleyfa og undanþáguheimildar til fólksflutninga á langleiðum. Sérleyfis- og undanþáguhafar skulu samkvæmt 7. gr. laganna greiða 7% gjald til ríkissjóðs af andvirði afhentra farmiða og skal gjaldinu aðallega varið til greiðslu kostnaðar við eftirlit bifreiða samkvæmt lögnum og til bygginga afgreiðslustöðva fyrir sérleyfisbifreiðar. Er litið var til þessa ákvæðis og markmiðsins, sem verja á gjaldinu til, þótti ekki heimilt að dæma kaupstaðinn R til að greiða slíkt gjald vegna fólksflutninga með strætisvögnum innan kaupstaðarins, en R hafði einkaleyfi til þess rekstrar	594

Lögbann.

Hreppsnefnd fékk lagt lögbann við endurbyggingu skála á lóð hreppsins, en lóðin hafði einungis verið leigð til ræktunar	235
---	-----

Löggæzla. Sjá lögreglumenn.

Lögreglumenn.

A og B, sem voru með áhrifum áfengis, réðust inn í lögreglustöð, að lögreglumönnum, er gættu félaga A og B, og	
--	--

reyndu að losa hann úr haldi. Var þeim dæmd refsing fyrir árásina samkvæmt 1. mgr. 106. gr. laga nr. 19/1940	211
Lögreglumaður A var að störfum við að halda uppi reglu. B veittist þá að A með ókvæðisorðum, en A brást harkalega við, þannig að B hlaut af áverka, sem leiddi til varanlegrar 20% örorku. Var þetta atferli A talið varða við 126. og 206. gr. hegningarlaga frá 1869, sbr. 218. og 138. gr. laga nr. 19/1940 Refsingu þótti eiga að tiltaka með hliðsjón af 4. tl. 74. gr. sömu laga og taldist hæfilega ákveðin sektir. A var sýknaður, þar sem rannsókn málsins hafði legið svo lengi niðri, að leiddi til fyrningar sakar samkvæmt 1. tl. 81. gr., 80. gr. og 2. mgr. 82. gr. laga nr. 19/1940	239
Í refsímáli út af bifreiðarslysi var að því fundið, að lögreglumenn fóru ekki á vettvang fyrir en daginn eftir að slysið varð, þótt lögreglunni væri tilkynnt það samdægurs	476
Í refsímáli út af bifreiðarslysi var það átalíð, að lögreglumenn, er komu á vettvang, létu ekki athuga ástand bifreiðar þeirrar, er slysi olli	518
Lögreglumaður, er handtók ölvaðan mann, A, með þýfi, hélt því fram, að A hefði boðið sér peninga, ef hann vildi sleppa sér. Þetta þótti ósannað, og var A því sýknaður af ákæru um brot á 12. kafla laga nr. 19/1940	549

Lögsaga.

Íslenzkur kaupsýslumaður, A, sem var formaður og framkvæmdastjóri íslenzks hlutafélags, dvaldist erlendis frá hausti 1939 fram á sumar 1945 og annaðist þar m. a. vörukaup handa hlutafélaginu. Íslenzk stjórnvöld létu hlutafélaginu í té erlendan gjaldeyri til vörukaupanna og veittu því innflutningsleyfi, enda áttu vörurnar að seljast og hagnýtast hér á landi. A var því um framkvæmd þessarar umboðsmennsku fyrir hlutafélagið talinn háður ákvæðum íslenzkra laga um verðlag, innflutnings og gjaldeyrismeðferð svo og ákvæðum íslenzkra refsilaga, sbr. 1. tl. 6. gr. laga nr. 19/1940	11
--	----

Lögtak.

Í lögtaksmáli vegna útsvars á hendur dánarbúi A þótti ekki heimild til að dæma skiptaforstjóra dánarbúsins	146
Sýslumaður Suður-Múlasýslu fól hreppstjóra Breiðdalshrepps að taka lögtaki 1000 króna útsvar A, sem búsettur var í Þingeyjarsýslu, þrátt fyrir það að lögtaksgerðina bar undir fógetadóm Þingeyjarsýslu og átti að hefja á heimili A, sbr. 7. gr. laga nr. 29/1885 og 33. gr. laga nr. 19/1887. Hreppstjórinn tilkynnti síðan A þann 15. ágúst 1945, að lögtak	

yrði framkvæmt 24. s. m., en ekki tilgreint hvar né hvenær. Hreppstjórinn framkvæmdi lögtakið þannig, að hann nefndan dag lét fá sér í hendur 1000 krónur í peningum, er A átti inni hjá kaupfélaginu í Breiðdalsvík, en enginn var viðstaddur gerðina af hálfu A. Þessi fyrirskipun lögtaksins og framkvæmd þess var talin brjóta svo í bág við réttar lagareglur, að lögtaksgerðin var ómerkt ex officio 342

Lögveðréttur.

B var dæmdur til að greiða A fébætur vegna tjóns, er bifreið B olli. Viðurkenndur var lögveðréttur A í bifreið B til tryggingar dæmdum fjárhæðum 358

Lögvilla.

Verðlagsyfirvöld settu reglur 11. marz og 6. okt. 1943, þar sem svo var ákveðið, að aðili, sem stundar verzlun hér á landi og hefur umboðsmann eða útibú erlendis til að annast þar vörukaup fyrir sig, megi leggja allt að 5% af kaupverði vörunnar á verð hennar eftir að álagningu hafi verið bætt við kostnaðarverð, enda séu sýnd skilríki fyrir því, að umboðsmaðurinn eða útibúið hafi annast kaup vörunnar. Í viðaukareglum 31. marz 1944 var og tekið fram, að verðlagning skyldi jafnan reist á reikningi frá erlendum seljendum. Íslenzkur kaupsýslumaður, sem var formaður og framkvæmdastjóri íslenzks hlutafélags, dvaldist erlendis á þessu tímabili og annaðist þar m. a. vörukaup handa félaginu. Á flestar þessar vörur lagði hann 5—20% og sendi með vörunum til Íslands reikninga, er hann sjálfur gaf út. Var verð vörunnar og álagning A ósundurliðað á reikningum þessum og sást því ekki, hvert verð hinir erlendu seljendur höfðu tekið fyrir vöruna. Í máli, er ákærvaldið höfðaði gegn A af þessum sökum, vildi hann réttlæta þessar afhafnir sínar með því, að sér hafi verið algerlega ókunnugt um hinar íslenzku verðlagsreglur fyrr en 25. okt. 1944 og þá hafi hann hætt að leggja meira en 5% á vörur þær, er hann keypti handa hlutafélagi sínu. Það var að visu talið ósannað gegn neitun A, að hann hefði fengið vitneskju um reglu þessa fyrr en hann heldur fram. Íslenzk stjórnvöld létu hins vegar hlutafélaginu í té erlendan gjaldeyri til vörukaupanna og veittu því innflutningsleyfi, enda áttu og vörunnar að seljast og hagnýtast hér á landi. A var því um framkvæmd umboðsmennsku þessarar talinn háður ákvæðum íslenzkra laga um verðlag, innflutning og gjaldeyrismeðferð, sbr. 1. tl. 6. gr. laga nr. 19/1940, og þá þ. á m. nefndum verðlagningarreglum. Þegar til þessa

var litið, var vanþekking A á verðlagsreglunum ekki talin afsakanleg, enda var talið, að honum hefði verið þess kostur að fylgjast með islenzkum verðlagsákvæðum. Voru því ekki skilyrði til lækkunar eða niðurfalls refsingar A samkvæmt 3. tl. eða lokaákvæði 74. gr. laga nr. 19/1940 .. 11

Málasamlag.

a) Einkamál.

I. Kröfusamlag.

1. Kröfusamlag af hálfu sækjanda:

Leigusali krefur leigutaka um vangoldna húsaleigu, rýrnun og leigu á húsmunum og áhöldum, afnotagjald af simá og skaðabætur fyrir þrasetu	301
Fyrrverandi skipherra varðskips sækir Skipaútgerð ríkisins til greiðslu jafnvirðis björgunarlauna, launauppbótar, fatapeninga og sjúkrasamlagsiðgjalda ..	392

2. Gagnkröfur:

Dómi áfrýjað af hendi beggja aðilja 34, 60, 106, 139, 156, 162, 269, 286, 297, 345, 353, 358, 362, 415, 428, 449, 526, 539, 566.	578
--	-----

II. Aðiljasamlag.

1. Sóknaraðilja:

Menn, er kosnir voru í stjórn kaupfélags af meiri hluta fulltrúa, krefjast þess að fá með innsetningargerð umráð bóka og eigna félagsins úr hendi fyrrverandi stjórnenda	60
Fjórir eigendur húss krefjast útburðar á leigutaka í húsi þeirra	134
Tveir múrarar, aðilar að verksamningi, sækja verkkaupa um greiðslu samkvæmt samningnum	262
Eiginkona og sonur manns, er beið bana af völdum hermanns í setuliði Bandaríkjamanna, sækja ríkissjóð í sameiningu til greiðslu dánarbóta	415
Hjón, sem orðið höfðu fyrir árás erlendra setuliðsmanna, sóttu saman ríkissjóð til greiðslu skaðabóta	578

2. Varnaraðilja:

Útgerðarmenn vélbáts krafðir kaupgjalds skipverja ..	8
Nýkjörnir stjórnendur kaupfélags krefjast með innsetningargerð umráða bóka og eigna félagsins úr hendi fyrrverandi stjórnarmanna	60
Stjórnendur hlutafélags, er var slitið, sóttir til greiðslu tekjuskatts, sem síðar var lagður á félagið	106
B og C höfðu leigusamning um lóð og sömdu við A um að grafa þar fyrir húsgrunni. A sótti B og C til greiðslu launa fyrir verkið	174

Annar eigandi húss sótti sameiganda sinn, sem ekki vildi taka þátt í málssókn með honum, ásamt manni þeim, er truflaði húsfrið, til að fá hann borinn út	362
H/f A, sem keypt hafði öll hlutabréf í h/f B, sótti fyrrverandi stjórnendur í B til greiðslu skattauka, sem síðar hafði verið á lagður	460
Tveir útgerðarmenn sóttir saman til greiðslu skaðabóta til skipstjóra á skipi þeirra	526

b) Opinber mál.

1. Aðili kærður fyrir fleiri brot en eitt 1, 11, 22, 35, 49, 117, 121, 170, 179, 195, 219, 230, 239, 244, 260, 275, 303, 476, 479, 518, 549,	575
2. Fleiri en einn aðili kærður í sama máli: Formaður og varaformaður hlutafélags, sem báðir voru framkvæmdarstjórar þess, sóttir saman til refsingar fyrir brot á verðlags- og gjaldeyrislögum og XV. kafla almennra hegningarlaga	11
Tveir menn, sem staðið höfðu að árás á lögreglumenn, sóttir saman til refsingar	211
Tveir menn sóttir saman fyrir brot á hegningarlögum og bifreiðalögum	219
Tveir menn sóttir saman, annar fyrir brot á verðlagslöggjöf og XV. kafla hegningarlaganna, en hinn einungis fyrir brot á XV. kafla hegningarlaganna	230
Tveir menn sóttir saman fyrir brot á hegningarlögum, bifreiða- og umferðarlögum	244
Tveir menn sóttir saman fyrir brot á hegningarlögum, lögum um gjaldþrotaskipti og lögum um bókhald	314
Þrír menn sóttir saman, A og B fyrir þjófnað og C fyrir þjófsneyzlu	407
Stýrimaður og háseti á skipi sóttir saman vegna sjóslyss, sem þeir voru taldir valdir að	479

Málflutningsmenn.

Hæstaréttarlögmaður A taldi starfsbróður sinn B hafa hagað sér óviðurkvæmilega, er B hafði leitað fjárnáms fyrir dóm-skuld, sem A kvaðst hafa verið búinn að lofa að greiða B. Kærði A málið fyrir stjórn Lögmannafélags Íslands samkvæmt 8. gr. laga nr. 61/1942 og krafðist aðallega sektar á hendur B, en til vara áminningar. Úrskurður félagsstjórnarinnar um átölur í garð B var kærður til hæstaréttar, sem felldi hann úr gildi, þar sem stjórnin hafði eigi aflað allra nauðsynlegra gagna, áður en hún kvað upp úrskurð sinn	44
--	----

Flytjendur máls í héraði vittir fyrir málsmeðferð, er var and- stað ákvæðum 105., 106., 109. og 110. gr. laga nr. 85/1936	162
Héraðsdómslögmaður vittur fyrir tilefnislausu kæru máls, sbr. 188. gr. laga nr. 85/1936	440
Hæstaréttarlögmaður átalinn fyrir tilefnislausu kæru úrskurðar	545
Hæstaréttarlögmaður höfðaði mál fyrir hönd erfingja E gegn B til ógildingar á samningi, sem E hafði gert við B. Í mál- inu krafðist lögmaðurinn þess, að skýrsla læknisins D um krufningu á líki E yrði lögð fram. Læknirinn neitaði, en héraðsdómari skyldaði hann til þess með úrskurði. Þeim úrskurði var skotið til hæstaréttar, en hann lagði fyrir hér- aðsdómara að tilkynna þeim venzlamönnum E, sem getur í 3. mgr. 25. gr. laga nr. 19/1940, um kröfu lögmannsins og gefa þeim kost á að taka afstöðu til hennar. Svör nokkurra venzlamanna voru ekki lögð fram og yfirlýsingar annarra voru óákveðnar. Að svo vöxnu máli þótti lögmaðurinn ekki hafa nægilega heimild til að krefjast þess, að krufningar- skýrslan yrði lögð fram og var úrskurður héraðsdómara því felldur úr gildi	599

Málflutningur.

Í skuldamáli B gegn A var sýknukrafa fyrst byggð á því, er munnlegur málflutningur fór fram í héraði, að skuldin væri fyrnd. Var þessi ástæða talin of seint fram komin, til þess að hún yrði tekin til greina gegn mótmælum B ..	114
Mál flutt skriflega í hæstarétti samkvæmt 1. tölulið 38. gr. laga nr. 112/1935	124, 128
Varnaraðili í kærumáli sendir hæstarétti hvorki kröfur né greinargerð	312, 381, 382, 436, 440, 467, 473
Í kærumáli bárust hæstarétti engar kröfur né greinargerð frá sóknaraðilja. Mál samt sem áður dæmt	312, 440
Mál til greiðslu vixils var höfðað í héraði samkvæmt XVII. kafla laga nr. 85/1936. Í því máli varð eigi um það dæmt, hvort greiðslukrafan ætti stoð í 74. gr. laga nr. 93/1933	585

Málshöfðun. Sbr. opinber mál.

Fyrirskipun ákærvaldsins um málshöfðun á hendur A og B
var bundin við ákveðna kafla almennra hegningarlaga og
lög um gjaldþrotaskipti og bókhald. Rannsókn málsins tók
yfir viðskiptagerninga ákærðu og athafnir þeirra í fjár-
málaefnum um nokkur ár, en héraðsdómari tók aðeins
nokkur þeirra atriða til meðferðar og úrlausnar í dómi
sínunum. Talið var, að málshöfðunina yrði að skilja svo, að
hún tæki til allra þeirra atriða í rannsókninni, þar sem
ástæða var til að skera úr því í dómi, hvort um sök

ákærða væri að tefla. Héraðsdómurinn var ómerktur og
málinu vísað heim til dómsálagningar af nýju 314

Málskostnaður. Sbr. gjafsókn, ómaksbætur.

a) Í einkamálum.

1. Málskostnaður látinn falla niður:

Kröfur áfrýjanda teknar til greina að öllu eða nokkru leyti,
en málskostnaður þó látinn falla niður 27, 174, 374, 422,
429, 545

Áfrýjandi tapaði máli, en var þó eigi dæmt að greiða máls-
kostnað 106, 139, 198, 226, 269, 312, 433, 436, 460, 515

Dómur eða úrskurður héraðsdómara ómerktur vegna rangr-
ar meðferðar og málskostnaður látinn falla niður 124,
184, 266, 504, 585

Í máli, sem ómerkt var vegna galla á málsmeðferð, krafð-
ist hvorugur aðilja málskostnaðar og féll hann því
niður 381, 382

Í kærumáli voru kröfur sóknaraðilja ekki teknar til greina,
en málskostnaður felldur niður, þar sem hans var ekki
krafizt 440, 467

Í kærumáli hæstaréttarlögmanns A gegn stjórn Lögman-
félags Íslands, krafðist A aðallega málskostnaðar úr
rikissjóði, en til vara úr hendi hæstaréttarlögmanns B,
sem kært hafði A fyrir stjórn Lögmannafélagsins. Þar
sem bresta þótti heimild til að dæma aðilja þessa til
greiðslu málskostnaðar, var hann látinn niður falla .. 44

Máli vísað ex officio frá hæstarétti. Enginn kom fyrir dóm
af hálfu stefnda og málskostnaður því látinn niður
falla 124, 532

**2. Aðilja, sem áfrýjaði dómsathöfn til breytinga og fékk kröfur
sínar teknar til greina að meira eða minna leyti,
dæmdur málskostnaður 60, 129, 208, 281, 286, 297, 342,
384, 392, 397, 415, 449, 473, 490, 547, 570, 578**

Stefndu, sem höfðu gefið rangar skýrslur í málinu, og tapað
því í verulegum atriðum, dæmdir til greiðslu máls-
kostnaðar in solidum fyrir báðum dómum 366

Aðili, sem dæmdur var í héraði til greiðslu fjárhæðar,
áfrýjaði málinu. Í hæstarétti var krafan á hendur hon-
um lækkuð, en honum samt gert að greiða gagnaðilja
málskostnað fyrir báðum dómum 262, 470, 539

Aðili, er dæmdur var í héraði til greiðslu fjárhæðar, áfrýjaði
málinu. Í hæstarétti var krafan á hendur honum lækkuð,
en honum samt gert að greiða gagnaðilja sínum máls-
kostnað í hæstarétti, þar sem hann hafði, án lögmætra
forfalla, ekki sótt þing í héraði 301

3. Aðili, sem tapaði máli að öllu eða mestu leyti, dæmdur til að greiða málskostnað 32, 41, 114, 134, 150, 156, 162, 186, 206, 235, 252, 255, 279, 306, 309, 345, 349, 378, 442, 445, 486, 495, 499, 506, 526, 566, 594, 599, 603, 608,	610
4. Gjafsóknar- og gjafvarnarmál: Áfrýjandi, sem hafði fengið gjafsóknarleyfi, en lagt út öll réttargjöld, vann mál og var dæmdur málskostnaður .. Stefndi, sem fengið hafði gjafvörn, tapaði máli og var dæmdur til að greiða gagnadilja málskostnað fyrir hæstarétti, en málflutningslaun talsmanns stefnda voru dæmd úr rikissjóði	397 342
5. Ómerkingardómar: Frávísunardómur, byggður á því, að félagsdómur ætti úrlausn sakarefnis, ómerktur og varnaraðiljum dæmt að greiða sóknaraðilja kærumálskostnað in solidum Dómur eða dómsathöfn héraðsdómara ómerkt vegna rangrar málsmeðferðar og málskostnaður látinn niður falla	8 124
6. Aðalsök og gagnsök: A—G kröfðust umráða eigna kaupfélags úr hendi H—L með innsetningargerð. Unnu A—G málið í héraði og var dæmdur málskostnaður. Áfrýjað var af hendi beggja. Úrskurður fógeta staðfestur og H—L dæmdir til greiðslu málskostnaðar í hæstarétti	60
Í skattamáli rikissjóðs gegn A—E, voru D og E sýknaðir að svo stöddu í héraði og málskostnaður felldur niður gagnvart þeim. A—C töpuðu málinu og voru dæmdir til greiðslu málskostnaðar. Áfrýjað var af hendi beggja, og voru A—E dæmdir til greiðslu skattsins, en málskostnaður látinn falla niður fyrir báðum dómum	106
Ríkissjóður krafði A skattaauka vegna sölu hlutabréfa. Var A dæmdur til greiðslu skattsins að verulegu leyti í héraði, svo og til greiðslu málskostnaðar. Báðir áfrýjuðu, og úrslit urðu svipuð í hæstarétti, en málskostnaður felldur niður fyrir báðum dómum	139
B var í héraði dæmt að greiða A fébætur vegna slyss. Báðir aðiljar áfrýjuðu. Bætur til A voru hækkaðar og B dæmdur til greiðslu málskostnaðar fyrir báðum dómum	156, 415, 578
A taldi sig hafa keypt hlut af B, en B andmælti. Í héraði var málið látið velta á eiði B. Báðir áfrýjuðu, og var sýknukrafa B tekin til greina í hæstarétti. A var dæmt að greiða málskostnað fyrir báðum dómum	162
Í húsaleigumáli milli leigusalans A og leigutakans B voru	

dómkröfur A aðeins teknar til greina að hluta. Málskostnaður fyrir báðum dómum var felldur niður ...	269
A höfðaði mál gegn B til heimtu björgunarlauna og var dæmd há fjárhæð í héraði, en málskostnaður látinn falla niður. Báðir áfrýjuðu. Bjarglaun voru lækkuð í hæstarétti, en B dæmt að greiða málskostnað fyrir báðum dómum	286
B var í héraði dæmt að greiða A bætur vegna slyss. Báðir aðiljar áfrýjuðu, en héraðsdómur varðandi bætur var staðfestur. B var dæmt að greiða A málskostnað fyrir báðum dómum	353
Áfrýjað var af beggja hálfu dómi um fébætur A til B og voru þær lækkaðar í hæstarétti. Staðfest var ákvæði héraðsdóms um málskostnað til B, en málskostnaður í hæstarétti felldur niður	358
Annar eigandi húss, A, varð að krefjast útburðar á C, en sameigandinn B vildi ekki veita A atbeina. A beindi málinu því bæði gegn B og C og vann það í héraði. Báðir aðiljar áfrýjuðu. Úrskurður fógeta var staðfestur og B og C dæmdir til greiðslu málskostnaðar í hæstarétti eftir kröfu A, en C einn til greiðslu málskostnaðar í héraði, þar sem þar var ekki krafizt málskostnaðar úr hendi B	362
Skipstjóri A höfðaði mál gegn útgerðarmönnum B og C til greiðslu skaðabóta vegna brottvikningar úr starfi. A vann mál sitt að mestu í héraði og var dæmdur málskostnaður. Báðir áfrýjuðu, en B og C voru sýknaðir í hæstarétti og þeim dæmdur málskostnaður fyrir báðum dómum úr hendi A	526
Dómi í björgunarlaunamáli var áfrýjað af hendi beggja. Bjarglaun voru lækkuð í hæstarétti, en bjarganda þó dæmdur málskostnaður fyrir báðum dómum	539
7. Málskostnaðarákvæði héraðsdóms kært til hæstaréttar samkvæmt 186 gr. laga nr. 85/1936	436

b) Í opinberum málum.

1. Aðili dæmdur sekur.

Einn aðili sakfelldur og dæmdur til greiðslu alls sakarkostnaðar 22, 35, 47, 53, 57, 117, 121, 179, 189, 195, 260, 275, 290, 303, 404, 476, 511, 549,	575
Tveir aðiljar ákærðir og sakfelldir. Hvor um sig dæmdur til greiðslu málsvarnarlauna talsmanns í héraði og fyrir hæstarétti, en báðir til greiðslu annars sakarkostnaðar in solidum	11, 479

Tveir aðiljar sakfelldir og dæmdir til greiðslu málskostnaðar in solidum	211, 219, 230,	244
Þrír menn sakfelldir og dæmdir til greiðslu sakarkostnaðar in solidum		407
2. Aðili sýknaður og sakarkostnaður lagður á rikissjóð 168, 239,		518,
3. Héraðsdómur ómerktur og sakarkostnaður lagður á rikissjóð		1, 314

Málsmeðferð. Sbr. opinber mál.

Máli frestað i hæstarétti og lagt fyrir héraðsdómara að veita aðiljum kost á að afla framhaldsgagna 31, 34, 258, 414, 428,		438, 539,	602
Fundið að því, að fógæti hafði ekki ákveðið, hvort mál skyldi flutt munnlega eða skriflega og gagnasöfnun hafði ekki farið fram á réttu stigi máls			134
Varnarástæðu var ekki hreyft i héraði fyrir en við munnlegan flutning málsins og henni því mótmælt sem of seint fram kominni. Héraðsdómari féllst á þetta, en hæstiréttur taldi eftir atvikum rétt að taka vörn þessa til athugunar samkvæmt 113. gr. laga nr. 85/1936			156
Meðferð bæjarþingsmáls var andstæð 105., 106., 109. og 110. gr. laga nr. 85/1936, og voru dómandi og málflytjendur harðlega vittir fyrir málsmeðferðina			162
Fundið að því, að fógæti hafði hvorki greint nafn gerðarbeiðanda né fjárhæð lögtakskröfu i úrskurði			184
Fundið að því, að fógæti hafði ekki gætt reglna 109. og 110. gr., sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936			255
I skaðabótamáli var sakarefni skipt samkvæmt 71. gr. laga nr. 85/1936 og það atriði, hvort stefndi væri skaðabótaskyldur, sótt og varið sérstaklega			384
Stefndi i hæstarétti neitaði áfrýjanda um frest og krafðist hafningar máls, þar sem ráðgert samkomulag um greiðslu samkvæmt héraðsdómi hefði eigi náðst og málið þó ekki búið til flutnings af hálfu áfrýjanda. Þessar kröfur voru eigi taldar á rökum reistar og hafningarkröfunni því hrundið			421
I máli til heimtu váttryggingarfjár var sakarefni skipt samkvæmt 71. gr. laga nr. 85/1936 og ágreiningur um greiðsluskylduna tekinn sérstaklega til úrlausnar			422

Manndráp.

A ók áætlunarbifreið austur Suðurlandsbraut frá Reykjavík i eljaveðri i febrúarmánuði. Verkamenn á leið til vinnu gengu i sömu átt eftir veginum. A gaf hljóðmerki, er hann nálgadist mennina, og viku þeir þá til vinstri, nema einn, er sneri til hægri. A ók þá bifreiðinni milli mannanna, en sá,

- er vék til hægri, varð þá fyrir henni og beið bana af. Verkamaðurinn, er beið bana, var krampaveikur og af þeim sökum óeðlilegur í gangi. Verkamaðurinn hagaði að visu göngu sinni ógætilega, en samt var talið, að A hefði ekki gætt nægilegrar varúðar í akstri sínum og hann því meðvaldur að mannsbana af gáleysi. Var hann því m. a. dæmdur fyrir brot á 215. gr. laga nr. 19/1940 22
- A ók með allt að 40 km hraða á klukkustund á Suðurlandsbraut fram úr tveimur 6 og 8 ára gömlum drengjum, er héldu í sömu átt og hann, og gengu rétt við akbrautina. Eldri drengurinn hljóp yfir brautina rétt áður en bifreið A bar að, en yngri drengurinn varð fyrir bifreiðinni og beið bana af. Talið var, að A hefði átt að gefa hljóðmerki, er hann sá til drengjanna og ganga úr skugga um, að þeir hefðu veitt bifreiðinni athygli áður en hann ók fram hjá þeim. Að visu var talið, að slysið yrði að miklu leyti rakið til hegðunar drengsins, en A var þó talinn samvaldur að slysinu vegna nefndra yfirsjóna og hann því m. a. dæmdur fyrir manndráp af gáleysi samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 117
- A var að kenna B bifreiðarakstur í úthverfi Reykjavíkur. 4—5 ára börn voru að leik við veginn framundan, og er bifreiðina bar að, hljóp eitt þeirra fyrir hana og beið bana af. Það var metið A til vangæzlu að brýna ekki fyrir B sérstaka árvekni vegna barnanna og hefjast ekki handa um að afstýra slysi fyrr en í óefni var komið. Var A því talinn samvaldur að slysinu og dæmdur í sekt, m. a. fyrir brot á 215. gr. laga nr. 19/1940. B var einnig dæmdur til sektar fyrir brot á sömu lagagrein, þar sem hann hægði ekki á ferð, gaf eigi hljóðmerki né gætti annarrar varúðar, er hann nálgadist börnin 219
- Vöruflutningabifreið og fólksflutninga, sem óku með miklum hraða, rákust á á gatnamótum í Reykjavík. Við áreksturinn hentist vörubifreiðin upp á gangstétt, þar sem menn voru á ferð, og varð einum þeirra að bana. Stjórnendur beggja bifreiðanna voru taldir hafa valdð dauða mannsins af gáleysi og því dæmdir til refsingar, m. a. samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 244
- A kom ölvuð á heimili B að næturlagi og dvaldist þar um stund að óvilja hans. Að sögn B tók hann síðan A og leiddi hana úr herbergi því, er hún dvaldist í, en hún gekk sjálf út úr húsinu. Við útidyr var pallur með ónýtu handriði og tröppur niður. A féll nú aftur á bak á handriðið, sem lét undan, og datt hún þá niður á jörðina. Lá hún þarna hreyfingarlaus, en B skipti sér ekkert af henni, fór aftur

inn til sín, lokaði á eftir sér og slökkti. Tveir menn, er komu þarna að um þetta leyti, kölluðu síðan á lögregluna, og fluttu lögreglumenn A á slysastofu til læknisáðgerðar. Nokkrum dögum síðar andaðist A í sjúkrahúsi, og hafði hún ekki áður getað gefið skýrslu um málsatvik. Við krufninguna fannst mikið brot á hnakkabeini svo og svæsin heilahimnubólga. Var dánarorsökin talin vera heilahimnubólga og ekki unnt að fullyrða, að beint samband hafi verið milli þess sjúkdóms og kúpubrotsins.

- Ósannað var talið, að B hefði valdið falli A eða meiðslum hennar, en hins vegar var vanræksla hans á að koma henni til hjálpar talin varða við 1. málsgr. 221. gr. almennra hegningarlaga og hann dæmdur í 2 mánaða fangelsi 290
- A ók bifreið á þjóðvegi með a. m. k. 45 km hraða á klukkustund og hægði ekki á ferðinni, þótt hann sæi smábörn við vegarbrúnina framundan. Eitt barnanna hljóp yfir veginn, varð fyrir bifreiðinni og beið bana. A var talinn hafa ekið of hratt og gálauslega. Var honum því dæmd refsing samkvæmt 215 gr. laga nr. 19/1940 476
- Skip var á siglingu fyrir Norðurlandi í slæmu veðri. Á verði í stýrishúsi var stýrimaðurinn A og hásetinn B. Héldu þeir áfram ferðinni, þótt lítt sæist út vegna sjóseltu á gluggum stýrishússins. Skipið sigldi þá á lítinn bát, sem var að veiðum, og dukknuðu af honum þrír menn. Voru A og B taldir valdir að slysi þessu vegna vangæzlu. Var A og B því dæmd refsing samkvæmt 215 gr. laga nr. 19/1940 og 85. gr. laga nr. 41/1930 479
- A og félagi hans höfðu lagzt ölvaðir til svefns. B og félagi hans fóru inn í svefnherbergi þeirra og vöktu þá félagana til að hafa tal af þeim. A brást illa við, sló til B og sparkaði í félagi hans. B bar af sér höggið og sló jafnframt tvö högg til A, sitt með hvorri hendi. Lenti annað höggið á munni A, en hitt á vinstra kinnbeini. Féll A þegar máttlaus á gólfið og andaðist rétt á eftir. Talið var, að A hefði hlotið bana af þessu gáleysisverki B og honum því dæmd refsing samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 511
- Fimm ára barn hljóp þvert í veg fyrir strætisvagn, sem ók hægt að viðkomustað við götu í Reykjavík. Varð barnið fyrir vagninum og beið bana af. Strætisvagninn var þannig gerður, að útsýn fram fyrir hann og til hliðar var mjög takmörkuð. Stjórnanda vagnsins þótti eigi, eins og á stóð, verða gefin refsiverð sök á slysinu og hann því m. a. sýknaður af ákæru um brot á 215. gr. laga nr. 19/1940 518

Mat og skoðun.

Læknir skoðar mann, er hlaut meiðsli í bifreiðarslysi	22
Læknir skoðar lík manns, er beið hana af bifreiðarslysi 22, 117, 244, 518	518
Læknir lætur uppi álit um sennilegt áfengismagn í blóði bifreiðarstjóra 8 klst. áður en tekið var af blóði hans til rannsóknar	35
Læknir lætur uppi álit um sennilegt áfengismagn í blóði bifreiðarstjóra mörgum klukkustundum áður en blóðsýnis-horn var tekið	47
A hafði unnið verk fyrir B og C. Vegna skipta D við B og C hafði farið fram mat dómkvaddra manna á verki þessu, án þess að A ætti þar nokkurn hlut að máli. Það mat varð ekki lagt til grundvallar í máli milli A annars vegar og B og C hins vegar út af greiðslu launa fyrir verk hans	174
Í dómkvaðningu yfirmatsmanna var þeim ekki falin rannsókn á tilteknum atriðum og ekki höfðu þeir heldur athugað þau sérstaklega. Yfirmatsgerð þeirra var því ekki talin því til fyrirstöðu, að dómkvaddir yrðu sérstakir menn til álits-gerðar um þessi atriði	208
Dómkvaddir menn gefa álit um galla á múrverki og meta til peningaverðs kostnað af að bæta úr göllunum	262
Læknir lýsir áverka á manni	275, 549, 578
Læknir lýsir áverkum og dánarorsök konu, sem varð fyrir slysi	290
Dómkvaddir menn meta kostnað af viðgerð bifreiðar, sem skemmdist í árekstri	297
Læknir framkvæmir ofnæmisprófanir á manni í sambandi við húsaleigumál og vottar um ofnæmi hans gegn tiltekinni fisktegund	306
Tryggingaryfirlæknir metur örorku manns, er varð fyrir slysi	353, 397
Dómkvaddir menn láta uppi álit um öryggi uppskipunar	397
Í opinberu máli gegn A fyrir varðlagsbrot lét hann fram fara mat á munum þeim, sem hann var kærður fyrir að hafa selt of háu verði. Það mat þótti ekki hafa þýðingu í mál-inu, þar sem ákvæðin um hámarksverð töldust vera löglega sett	404
Dómkvaddir menn meta kostnað af viðgerð á bryggju, sem strandferðaskip skemmdi	442, 445
Læknir skoðar lík manns, sem orðið hafði fyrir líkamsárás ..	511
Mat hafði ekki farið fram á verðmæti bjargaðs skips. Í máli	

um ákvörðun hjarglauna var þá að því leyti litið á húf- tryggingar- og hagsmunahúftryggingarfjárhæðir skipsins	539
Eftirlitsmenn bifreiða rannsaka bifreið eftir umferðarslys ..	549

Nauðgun.

Erlendir setuliðsmenn nauðguðu íslenskri konu. Konan sótti ríkissjóð Íslands til greiðslu skaðabóta samkvæmt lögum nr. 99/1943 og voru henni dæmdar bætur með skirskotun til 264. gr. laga nr. 19/1940	578
---	-----

Neyðarvörn.

A ætlaði að vekja B úr svefni, til að hafa tal af honum. B, sem var ölvaður, brást illa við og sló til A, en hann bar af sér höggið. A sló þá tvö högg til B, sem féll við og and- aðist rétt á eftir. Ekki var talið, að A hefði, eins og á stóð, unnið verk sitt í neyðarvörn	511
---	-----

Ómerking.

a) Einkamál.

Stefnandi í héraði (S) hafði fengið framseldar kaupkröfur skipverja á sildveiðum og höfðaði mál á hendur útgerðar- mönnum. Krafðist S kaups skipverjanna frá afskráning- ardeggi til skiladags, og var sú krafa reist á tiltekinni grein í samningi um kaup og kjör á sildveiðum milli stéttar- félaga sjómanna og útgerðarmanna. Héraðsdómur taldi, að félagsdómur ætti að skera úr ágreiningsmálinu, þar sem um væri að ræða skýringu á ákvæði samnings milli stéttar- félaga („kollektivs“ samnings), og vísaði því málinu frá dómi. Hæstiréttur taldi hins vegar, að almennum dóm- stólum væri rétt að meta öll atriði, er vörðuðu kaupkröfu skipverjanna, þar á meðal að skýra ákvæði nefndrar samn- ingsgreinar. Ómerkti hæstiréttur því héraðsdóminn og vís- aði málinu heim til löglegrar meðferðar	8
Úrskurður stjórnar Lögmannafélags Íslands um áminningu til hæstaréttarlögmanns var kærður til hæstaréttar samkvæmt 8. gr. laga nr. 61/1941. Úrskurðurinn var ómerktur, þar sem talið var, að stjórnin hefði ekki aflað allra nauðsyn- legra gagna, áður en hún kvað upp úrskurð í málinu ..	44
A, sem krafizt hafði innsetningargerðar hjá B, sótti þing, er málið var fyrst tekið fyrir í fógétadómi. Næsta tiltekna þingdag kom A ekki og enginn af hans hendi, og var ekki kunnugt um nein lögmæt forföll hans. Fógeti hélt samt gerðinni áfram og kvað síðan upp úrskurð í málinu. Með því að fógeti hefði átt að hefja málið, þegar svo var ástatt, samkvæmt 1. mgr. 118. gr. og 2. tl. 119. gr. laga nr. 85/1936,	

sbr. 223. gr. sömu laga, var meðferð málsins í héraði og úrskurður ómerkt	124
Í lögtaksmáli hafði gerðarþoli m. a. uppi þær varnir, að mikill hluti útsvars þess, sem hann var krafinn um, hefði verið lagður á viðskiptaveltu verzlunar hans, en sú álagning hafi verið andstæð 4. gr. laga nr. 106/1936. Fógeti hafði ekki tekið þessa varnarástæðu, sem ber undir dómstóla, til úrlausnar, og var úrskurður hans því ómerktur og málinu vísað heim til úrskurðar um sakarefnið	127
A sendi fógeta bréf og beiddist lögtaks hjá B. Fógeti tók málið fyrir í dómi, þar sem enginn kom af hálfu A, en B andmælti framkvæmd lögtaksins og færði rök fyrir. Fógeti tók málið síðan til úrskurðar. Var þessi meðferð talin svo andstæð ákvæðum IX. kafla laga nr. 85/1936, að úrskurður fógeta var ómerktur og málinu vísað heim til löglegrar meðferðar	184
Sýslumaður Suður-Múlasýslu fól hreppstjóra Breiðdalshrepps að taka lögtaki 1000 króna útsvar A, sem búsettur var í Þingeyjarsýslu, þrátt fyrir það að lögtaksgerðina bar undir fógetadóm Þingeyjarsýslu og átti að hefja á heimili A, sbr. 7. gr. laga nr. 29/1885 og 33. gr. laga nr. 19/1887. Hreppstjórinn tilkynnti síðan A þann 15. ágúst 1945, að lögtak yrði framkvæmt 24. s. m., en ekki var tilgreint, hvar né hvenær. Hreppstjórinn framkvæmdi lögtakið þannig, að hann nefndan dag lét fá sér í hendur 1000 krónur í peningum, er A átti inni hjá kaupfélaginu í Breiðdalsvík, en enginn var viðstaddur gerðina af hálfu A. Þessi fyrirskipun lögtaksins og framkvæmd þess var talin brjóta svo í bág við réttar lagareglur, að lögtaksgerðin var ómerkt ex officio	342
Í úrskurði héraðsdómara voru hvorki greindir málsaðiljar né málsatvik og málsástæðum ekki lýst nema að litlu leyti. Úrskurðurinn var því ómerktur, sbr. 2. málsg. 190. gr. og 4. málsg. 193. gr. laga nr. 85/1936	381, 382, 504
Héraðsdómari hafði synjað A um frekari frest til gagnasöfnunar í máli. Að visu hafði gagnasöfnun áður verið talið lokið, en þar sem héraðsdómari hafði ekki leiðbeint A, sem var ólöglerður, um öflun umræddra gagna, er voru þýðingarmikil, var A ekki talinn hafa fyrirgert rétti til frests, og úrskurður héraðsdómara því ómerktur	473
Meðferð vixilmáls í héraði og dómur ómerkt, þar sem tiltekin málsástæða þótti vanreifuð	585

b) Opinber mál.

A var sóttur til refsingar fyrir brot á almennum hegningarlögum, bifreiða-, umferðar- og áfengislögum. Fulltrúi hér-

aðsdómara, er kvað upp refsíðomin, hafði eigi löggildingu til uppkvaðningar dóma í sakamálum. Einnig var rannsókn málsins áfátt í ýmsum greinum. Héraðsdómurinn var því ómerktur og málinu vísað heim í hérað til nýrrar rannsóknar og uppsögu dóms af nýju	1
Dómsmálaráðuneytið hafði fyrirskipað höfðun sakamáls gegn A og B, og var málsbófðunin bundin við tiltekna kafla almennra hegningarlaga og lög um gjaldþrotaskipti og bókhald. Rannsókn málsins tók yfir fjármálagerninga ákærðu og athafnir þeirra í viðskiptaefnum um nokkur ár, en héraðsdómurinn hafði einungis í dómi sínum tekið til meðferðar og úrlausnar nokkur þeirra atriða, sem rannsóknin laut að. Í dómi hæstaréttar voru rakin hin helztu þessara atriða, og þar sem svo mjög skorti á atvikalýsingu og úrlausn sakaratriða, var héraðsdómur ómerktur og málinu vísað heim til dómsálagningar af nýju	314
Opinber mál. Sbr. lögreglumenn, sönnun, vitni.	
Löggilding fulltrúa héraðsdómara tók ekki til uppkvaðningar dóma í sakamálum. Dómur hans í slíku máli því ómerktur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar	1
Lagt fyrir héraðsdómara að halda framhaldsrannsókn í opinberu máli, yfirheyra tvö vitni og lýsa nánar staðháttum á slysstað	1
Úrskurður um öflun frekari gagna í refsímáli	31, 539
Bifreiðarstjóri dæmdur sekur fyrir að aka bifreið illa fyrir kallaður vegna undanfarinnar neyzlu áfengis. Fundið að því, að ekki var tekin skýrsla af lækni þeim, er tók blóð úr bifreiðarstjóranum, né heimilisfólki í húsi, er hann hafði komið í á þeim tíma, er hér skipti máli	35
A dæmdur sekur fyrir að aka bifreið illa fyrir kallaður vegna undanfarinnar neyzlu áfengis. Fundið að því, að lögreglu- maður, er handtók A, var hvorki spurður nægilega né látinn staðfesta skýrslu sína, og að menn þeir, sem setið höfðu að sumbli með A nóttina áður og unnið með honum næsta dag, voru ekki yfirheyrðir	47
A var kærð fyrir ólöglega álagningu á grenigreinar, sem hún seldi. Fundið að því, að greinar þær, sem óseldar voru í byrjun rannsóknar, höfðu ekki verið vegnar, að A höfðu ekki verið kynntir framburðir tiltekinna vitna og hún ekki látin gefa skýringu á öðru tilteknu sakaratriði	189
Vitt var meðferð opinbers máls, þar sem dómarafulltrúi, er var vitni að atburðum málsins, hélt frumpróf þess og hrapaði að eiðfestingu vitna. Einnig þótti rannsókn málsins hafa dregið um of og yfirheyrsla vitnis hafa verið ófullkomin	211

Átalið, að ákærðu, sem orðið höfðu mannsbanar með gálausum akstri, voru ekki sviptir ökuleyfum sínum til bráðabirgða þegar eftir slysið	244
Kona slasaðist við að falla niður af útidyrpalli húss. Hús-ráðandi var ákærður af þessum sökum og síðar dæmdur fyrir brot á 1. málsgrein 221. gr. laga nr. 19/1940. Fundið að því, að lögreglumenn tóku ekki ákærða og menn þá, er hjá honum voru staddir, strax til rannsóknar og athuguðu ekki aðstæður og verksummerki. Einnig var það átalið, að læknir sá, sem skoðaði konuna eftir slysið, hafði ekki gert nægilega gangskör að því að koma henni strax í sjúkrahús	290
Fundið að því, að blóð var eigi tekið til rannsóknar úr manni, sem grunaður var um ölvun við akstur, og menn þeir ekki yfirheyrðir, sem gerðu lögreglunni viðvart um akstur kærða	303
Fundið að því í opinberu máli út af ökuslysi, að lögreglumenn fóru ekki á slysstaðinn fyrr en daginn eftir að slysið varð, þótt vitneskja um það bærist samdægurs, að réttarpróf voru eigi haldin í málinu fyrr en 6 vikum síðar og hvorki ákærði né vitni spurt um þýðingarmikið atriði	476
Fundið að því í opinberu máli út af sjóslysi, að próf málsins voru ekki nægilega rækileg	479
Átalið í opinberu máli út af ökuslysi, að lögreglumenn þeir, sem fyrst komu á vettvang, athuguðu ekki ástand um-ræddrar bifreiðar	518

Opinberir starfsmenn. Sjá lögreglumenn, stjórnsýslumenn.

Rangar skýrslur.

A og B höfðu lagt vörureikninga fyrir verðlagsyfirvöld, sem voru ófullkomnir að því leyti, að þeir báru ekki með sér, hvert verð var greitt fyrir vörurnar erlendis og veittu því ærið tilefni til að krefja A og B sagna um álagningu þeirra. Að svo vöxnu máli var ekki talið, að reikningar þessir geymdu yfirlýsingu þess efnis, að A og B hefðu ekki lagt meira á vöruna en lögleyft var. Voru þeir því sýknaðir af kæru um brot á 146. og 147 gr. laga nr. 19/1940	11
Útgefandi bókar, A, leitaði staðfestingar verðlagsyfirvalda á verði bókar einnar. Fékk hann prentsmiðjustjórnann B, er annaðist prentun bókarinnar, að tilgreina einungis 2500 eintök á reikningi um prentunarkostnaðinn, þótt eintökin væru raunverulega 5000. Reikning þennan lagði A fyrir verðlagsyfirvöldin, sem byggðu verðreikning sinn á honum. B vissi, að A ætlaði að leggja reikninginn fyrir verðlags-	

yfirvöld í þessu skyni, og voru þeir því báðir dæmdir til refsingar samkvæmt 147. gr. laga nr. 19/1940	230
--	-----

Refsingar.

1. Um refsingar og einstök refsiverð verk.

Tveir menn dæmdir í sama máli til refsingar fyrir brot á verðlags- og gjaldeyrislögum	11
Maður dæmdur í sama máli til refsingar fyrir manndráp af gáleysi og brot á ákvæðum bifreiða- og umferðarlaga 22, 117, 219, 244, 476	
Aðili dæmdur í sama máli til refsingar fyrir brot á áfengis-, bifreiða- og umferðarlögum	121
Maður dæmdur í sama máli til refsingar fyrir brot á 218. gr. laga nr. 19/1940 og ákvæðum áfengislaga	179
Tveir menn dæmdir í sama máli til refsingar fyrir brot á 147. gr. laga nr. 19/1940 og verðlagsákvæðum	230
Maður dæmdur til refsingar í sama máli fyrir líkamsárás og brot á húsfriði	275
Maður dæmdur í sama máli til refsingar samkvæmt 219. og 245. gr. laga nr. 19/1940, bifreiðalögum, umferðarlögum, áfengislögum og lögreglusamþykkt	549

2. Einstakar refsitegundir og önnur viðurlög.

a. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing 11, 22, 35, 47, 57, 117, 189, 195, 219, 230, 275, 404, 479, 575	
b. Varðhald dæmt	121, 211, 260, 303, 476, 511
c. Fangelsi dæmt	53, 179, 211, 244, 290, 407, 479, 549
d. Uptaka eignar dæmd	11, 230, 404
e. Svípting réttinda samkvæmt 3. málsg. 68. gr. laga nr. 19/1940	53, 407, 479, 549
f. Svípting ökuleyfis samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941 22, 35, 47, 117, 121, 195, 219, 244, 260, 303, 476, 549, 576	
g. Skilorðsbundinn refsíðómur	211

Reklamation. Sjá aðgerðarleysisverkanir.

Réttarfarsvítur.

Lögmenn vittir fyrir málsmeðferð	162, 440, 545
--	---------------

Saknæmi.

Bifreiðarstjóri ók fram úr gangandi manni, án þess að fullvissa sig um, að hann hefði veitt bifreiðinni athygli og vikið nægjanlega til hliðar. Bifreiðarstjórinn var því vegna aðgæzluskorts talinn samvaldur að dauða hins gangandi manns, er varð fyrir bifreiðinni	22
--	----

Bifreiðarstjórnir A og B óku með miklum hraða að sömu gatnamótum, án þess að gæta hvor að annars ferðum. Rákust bifreiðar þeirra þar á, með þeim afleiðingum, að önnur bifreiðin kastaðist upp á gangstétt og varð þar vegfaranda að bana. Voru A og B báðir taldir eiga sök á slysinu með gálausum akstri	244
Bifreiðarstjóri olli banaslysi með því að aka of hratt og sýna ekki að öðru leyti næga aðgæzlu	219, 476
Stýrimaður og háseti ollu drukknun þriggja manna með gálausri siglingu skips	479
A sló B tveim höggum og lenti annað á munni B, en hitt á kinnbeini. B hné máttlaus niður og andaðist rétt á eftir. Ekki var talið, að um ásetningsverk hefði verið að ræða hjá A, heldur gáleysi, og var honum því dæmd refsing samkvæmt 215 gr. laga nr. 19/1940	511
Bifreiðarstjóri olli umferðarslysi með of hröðum og ógætilegum akstri á annan hátt	549

Sameign.

A og B áttu hús í Reykjavík í óskiptri sameign, og höfðu hvor um sig eignarráð tiltekinnar hæðar, en sameiginleg umráð og afnot kjallara. Sonur B og gestir hans röskuðu stórlega heimilisfriði og högum A með háreysti og svalli dag og nótt. B vildi ekki styðja A, til að fá ófögnuði þessum af létt, og var A þá talið heimilt einum að fá aðstoð dómstóla til að bera þá út, er óspektum ollu	362
--	-----

Samningar. Sjá húsaleiga, lóðaleiga, skaðabætur.

A gerði f. h. vikublaðs samning við erlent firma, B, um að firmað sendi blaðinu vikulega tilteknar myndir ásamt lesmáli, gegn vissu gjaldi á viku. Var blaðinu jafnframt áskilinn einkaréttur til birtingar á myndum þessum hér á landi. B hóf síðan sendingar á myndum til A, en þar sem A greiddi ekki endurgjaldið, riftaði B samningnum og krafðist greiðslu fyrir myndir þær, er sendar höfðu verið A. Þær varnir A, að B hefði vanefnt samninginn verulega af sinni hálfu, með því að senda ekki prentmyndamót með myndunum, voru ekki teknar til greina, þar sem ekki var talið, að B hefði skuldbundið sig til þess samkvæmt samningi aðiljanna. A var því dæmdur til greiðslu umsamins endurgjalds, enda ekki talið skipta máli, að hve miklu leyti A notfærði sér rétt sinn samkvæmt samningi aðiljanna ..	114
Í samningi hjóna A og B um fjárskipti í sambandi við skilnað þeirra, var því m. a. lýst, að hvorugt ætti hér eftir nokkrar fjárkröfur á hitt fram yfir það, sem samningurinn greindi.	

- Bótakrafa B á hendur A, vegna atvika, sem gerzt höfðu fyrir samningsgerð, var eigi nefnd í samningnum, og þótti B því hafa firrt sig rétti til bótanna 275
- Í samkomulagi h/f A og h/f B í sambandi við sölu á hlutabréfum, var því yfir lýst, að kaupandinn B tæki að sér allar fyrri skuldir A, enda væri B kunnugt um allar fyrri fjárhagslegar ráðstafanir félagsins A. Síðar komu fram skattkröfur á hendur B vegna rekstrar A frá fyrri árum. Voru fyrrverandi stjórnendur A dæmdir til að endurgreiða kaupendunum þær fjárhæðir, þar sem eðlilegt þótti, þrátt fyrir nefnt samkomulag, að þeir bæru hallann af því, að kröfur þessar kæmu fram 460
- Reykjavíkurbær (R) hafði með samningi 1933 leigt S tiltekna lóð til 75 ára, en afhending allrar lóðarinnar skyldi ekki fara fram strax, heldur skyldi spilda, sem hesthús og hlaða R stóð á, afhendast í síðasta lagi 1. nóv. 1938. Af þessu varð þó ekki. Á árinu 1945 keypti H af S húseign þá, er S hafði látið reisa þarna, ásamt meðfylgjandi lóðarréttindum, en samkvæmt samningnum frá 1933 var S heimilt að selja eða veðsetja leiguréttinn að lóðinni ásamt mannvirkjum. Framsalið til H var því talið heimilt og R skylt eftir kröfu H að rýma burt mannvirkjum þeim á lóðarspildunni, er afhent skyldi í síðasta lagi 1. nóv. 1938, og fá umráð hennar í hendur H 570

Samvinnufélög.

Deilur höfðu risið innan kaupfélags vegna ýmissa framkvæmda, er stjórn félagsins hafði staðið að. Töldu andstæðingar stjórnarinnar, að ýmsar gerðir hennar væru félaginu mjög óhagkvæmar og fjárhagslega hættulegar, enda hefði hún og ráðizt í framkvæmdir, sem lægju fyrir utan markmið og verkahring kaupfélagsins. Kaupfélaginu var skipt í 4 deildir samkvæmt heimild í 19. gr. laga nr. 46/1937. Daga 1.—5. júní 1945 voru kosnir 63 fulltrúar og 31 vara-fulltrúi í deildum til setu á aðalfundi, er haldinn var 7. s. m., og urðu andstæðingar stjórnarinnar í meiri hluta. Á aðalfundinum kom upp sundurþykkja milli meiri hluta fulltrúa og formanns kaupfélagsins, sem hafði fundarstjórn á hendi. Neitaði hann að bera framkomna tillögu upp, nema að nokkru leyti, en fundi var síðan frestað til 10. júní. Voru þá 63 fulltrúar á fundi, og lögðu 44 þeirra fram tillögu til dagskrár, þar sem vítt var fundarstjórn formannsins og samþykkt að kjósa annan fundarstjóra. Formaður neitaði að bera tillögu þessa undir atkvæði. Einn fulltrúi á fundi leitaði þá atkvæða um tillöguna og nefndi

tvo fulltrúa til talningar atkvæða. Var hún samþykkt með 44 samhljóða atkvæðum og nýr fundarstjóri með 43 atkvæðum.

Talið var að þessi kosning væri lögmat eins og á stóð, þar sem nægur meiri hluti stóð að atkvæðagreiðslunni, sem var greinileg, og skipti á fundarstjóra heimil eftir framkomu formannsins á aðalfundi 7. júní.

Fulltrúar þeir, sem voru í minni hluta á fundinum, vildu ekki hlíta valdi meiri hluta, og varð af truflun á fundi. Hinn nýkjörni fundarstjóri og 42 fulltrúar héldu því áfram fundi á öðrum stað og var þar m. a. gerð ályktun um, að stjórninni væri óheimilt að gera bindandi samþykktir fyrir félagsins hönd, nema með samþykki meiri hluta fulltrúa, þar til aðalfundi væri lokið, en honum var enn frestað til 21. júní og skyldi þá taka til meðferðar framkomna tillögu til breytinga á félagssamþykktum. Samkvæmt henni skyldi stjórnin skipuð 7 aðalmönnum og 3 til vara. Skyldi kjósa alla á aðalfundi 1945, kjörtími skyldi vera 4 ár, en úr fyrstu stjórn skyldi einn maður ganga eftir eitt ár og síðan tveir á ári. Þessi breyting var samþykkt með 46 samhljóða atkvæðum og A—G kosnir í stjórn kaupfélagsins.

Fulltrúar minni hlutans héldu áfram fundi 10. júlí og töldu sig afgreiða þar ýmis mál, en fundur þessi gat ekki talizt aðalfundur að lögum.

H, I, J og K, sem voru stjórn félagsins, gerðu 16. júní ályktun um að reka 29 fulltrúa meiri hlutans úr félaginu, og 18. s. m. gerðu H, I, J og L enn ályktun um að reka úr félaginu 41 félagsmann vegna hátternis þeirra á aðalfundi. Þessar ályktanir voru taldar ólögmatar svo og kosning sömu manna til deildafunda 18. og 19. júní, þar sem fulltrúar meiri hluta fóru löglega með æðsta vald í félaginu.

Þar sem sundurþykkja meiri og minni hluta var orðin svo mikil, sem áður greinir, og þar sem H—L höfðu ekki virt lögmatar ályktanir aðalfundarins og auk þess ólöglega reynt að reka fulltrúa úr félaginu, þótti 20. gr. laga nr. 46/1937 ekki vera því til fyrirstöðu, að ný stjórn var kosin 21. júní. A—G voru því taldir löglegir stjórnendur félagsins og þeim fengin með innsetningargerð umráð bóka og eigna kaupfélagsins úr höndum H—L

60

Kaupfélagið A rak m. a. þá starfsemi að hraðfrysta fisk til útflutnings og salta sild. B, sem var félagsmaður í A, lagði inn til félagsins bæði fisk til frystingar og sild til söltunar og fékk tiltekið verð fyrir. Síðar kom í ljós, að A hafði allmiklar tekjur af framangreindri starfsemi, og krafðist B þá uppbótar á það verð, sem hann hafði fengið við af-

hendinguna, enda taldi hann sig ekki bundinn af því, að aðalfundur A hafði fellt að greiða sannvirði fyrir hraðfrystan fisk frá byrjun. Talið var, að B ætti sem félagsmaður í A, rétt til fullnaðarverðs fyrir vöru þá, er hann lagði inn í A samkvæmt 4. tl. 3. gr. laga nr. 46/1937 og 1. málslíð 1. mgr. 23. gr. samþykkt A. Ályktun aðalfundar gat ekki svipt B þessum rétti, og þar sem hann hafði ekki heldur glatað honum fyrir vangeymslu, voru kröfur B á hendur A teknar til greina	449
Árið 1944 notaði ríkisstjórnin heimild laga nr. 42/1943 til að lækka útsöluverð mjólkur á verðjöfnunarsvæði Reykjavíkur gegn því að greiða úr ríkissjóði fé, er nægði til þess að framleiðendur fengju tiltekið verð fyrir hvern liter mjólkur. Mjólkursamsalan tilkynnti ríkisstjórninni, hver þessi fjárhæð væri, og var einn liður hennar rúmar 150 þús. króna, sem leggja skyldi í varasjóð mjólkurbúsins A, sem er skráð samvinnufélag. Ríkisstjórnin neitaði að greiða þennan hluta nefndrar fjárhæðar, og höfðaði A þá mál gegn ríkissjóði til greiðslu þessarar. Samkvæmt 1. gr. laga nr. 75/1943 skyldi útsöluverð á mjólkurafurðum miðað við verð til bændna, sem samkomulag varð um í tiltekinni nefnd, að viðbættum óhjákvæmilegum kostnaði. Varasjóðsgjaldið til A varð eigi talið til slíks kostnaðar og var dómkrafa A því ekki tekin til greina	515

Sératkvæði.

Ágreiningur í héraði um niðurstöðu í sjó- og verzlunardómsmáli	8
Tveir dómenda hæstaréttar greiða sératkvæði í útsvarsmáli ..	429
Tveir dómenda hæstaréttar greiða sératkvæði í refsímáli út af ökuslysi	518
Einn dómenda í hæstarétti greiðir sératkvæði í máli um bjarglaun	539
Tveir dómenda hæstaréttar greiða sératkvæði í víxilmáli	585

Sérleyfi til fólksflutninga.

Reykjavíkurbæ, R, var veitt einkaleyfi til fólksflutninga með strætisvögnum innan kaupstaðarins samkvæmt lögum nr. 22/1945. Póst- og símamálastjórnin, P, krafðist þess f. h. ríkissjóðs, að R greiddi 7% sérleyfisgjald af andvirðri afhenta farmiða strætisvagnanna, en sú krafa var ekki tekin til greina, þar sem ákvæði 7. gr. laga nr. 22/1945 um sérleyfisgjald var ekki talið ná til farmiðasölu við þá fólksflutninga með strætisvögnum, sem R hafði fengið einkaleyfi til að annast	594
---	-----

Sjó- og verzlunardómur.

Mál á hendur útgerðarmönnum til heimtu kaupkraftna skip-verja	8
Mál til heimtu bjarglauna	286, 506, 539
Mál til ákvörðunar greiðsluskyldu samkvæmt váttryggingarskifteini skips	422
Mál til heimtu skaðabóta fyrir spjöll, sem skip olli á bryggju	442, 445
Refsimál út af sjóslysi	479
Mál til heimtu skaðabóta vegna brottvikningar úr skipstjórastöðu	495, 526
Mál til greiðslu skaðabóta vegna árekstrar skipa	532

Sjóveð.

Sjóveð dæmt til tryggingar bjarglaunum	286
Sjóveð dæmt til tryggingar skaðabótum vegna brottvikningar úr skipstjórastöðu	495
Sjóveð dæmt til tryggingar þóknun fyrir dráttaraðstoð	506

Skaðabætur.

a) Vegna vanefnda á samningum o. fl.

A sótti leigutaka sinn, B, um bætur fyrir þrásetu í íbúð, en sú krafa var ekki tekin til greina, þar sem A hafði ekki stutt hana neinum rökum	301
Þann 10. júlí 1943 gerði A samning við B um að selja honum 300 m ³ af góðu ófúnu einangrunartorfi frá Minni-Borg í Grímsnesi fyrir tiltekið verð. Hinn 24. s. m. leit fyrirsvarsmaður B á torfið og frá 16. ágúst til 7. sept. tók B síðan við 65 m ³ af torfinu, en hætti þá, og síðar í september bar hann fram kvörtun við A, að torfið, sem honum væri ætlað, væri ósamningshæft vegna galla. Talið var sannað, að torfið væri svo gallað, að ósamninghæft væri, en þar sem B tók athugasemdalaust við fyrirnefndum 65 m ³ , var A ekki talinn ábyrgur til fébóta vegna vanefndanna, nema að því er varðaði 245 m ³ torfs, enda taldist kvörtun B að því leyti ekki hafa komið svo seint fram, að hann hefði fyrirgert rétti sínum af þeim sökum, og tilboð A um afhendinguna á torfi í Reykjavík var ekki fullnægjandi	384
A hafði verið skipaður skipherra á varðskip ríkisins um 6 ára bil. Var skipunin gerð í samræmi við 3. gr. laga nr. 32/1935 og skyldi gilda, svo fremi ríkið gerði út skip til strandgæzlu og björgunar. Eftir nokkra mánuði var A látinn hætta skipstjórn, en greidd föst laun hans út ráðningartímabilið. Hins vegar var honum neitað um greiðslu, sem jafngilti að fjárhæð hlutdeild skipherra í bjarglaunum þeim, er inn komu vegna björgunarstarfa varðskipsins, sem um var að	

- ræða, frá því að A hætti störfum og til stefnudags í máli hans gegn Skipaútgerð ríkisins. Talið var, að A hefði mátt ganga að því visu, er hann réðst til starfans, að hann mundi njóta skipherrahlutar af þeim fégróða, sem yrði af bjargstarfa á ráðningartímanum, og þar sem ekki þóttu sönnuð þau atvik í málinu, er varðað gætu A réttarspjöllum í þessum efnum, var honum dæmd fjárhæð, sem jafngilti framangreindum hlut skipherra 392
- A hafði verið ráðinn skipstjóri á skip, en útgerðarmaður B sagði honum fyrirvaralaust upp starfi að lokinni einni ferð. Ósannað var, að A hefði einungis verið ráðinn til þessarar einu ferðar eða að hann hefði sjálfur afsalað sér skipstjórninni. Þar sem ekki voru heldur sannaðar þær sakir á A, að heimiluðu fyrirvaralausa uppsögn, voru honum dæmdar bætur fyrir framangreinda riftun vinnusamningsins 495
- Skipstjóra A hafði verið sagt upp starfi fyrirvaralaust. Krafði hann þá útgerðarmanninn B bóta, en krafa hans var ekki tekin til greina, þar sem sannað þótti, að A hefði í tiltekið skipti komið ölvaður til skips og tekið við stjórn þess, en það hafi heimilað B að svipta A skipstjórn tafarlaust, sbr. 5. gr. laga nr. 41/1930 og 21. gr. laga nr. 33/1935 526

b) Skaðabætur utan samninga.

- Verkamaður A, er vann við uppskipun, varð fyrir vörubifreið á hafnarbakkanum. Eigandi bifreiðarinnar dæmdur til að greiða $\frac{1}{3}$ bóta, þar sem A var talinn eiga meginsök á slysinu. Dæmdar voru bætur fyrir atvinnutjón, sjúkrakostnað og þjáningar 150
- Íslendingurinn A gekk við annan mann í febrúar 1942 niður á bryggju í Hafnarfirði og nam staðar við hlera á bryggjunni. Varðmaður úr herliði Bandaríkja Norður-Ameríku kom þar að og vildi bægja Íslendingunum frá hleranum, og hlýddu þeir því, en varðmaðurinn elti þá og hafði í höndum byssu með byssusting. Fór svo, að skot hljóp úr byssunni og í læri A, sem varð fyrir miklum meiðslum. Sótti A ríkissjóð til bótagreiðslu samkvæmt lögum nr. 99/1943, og var sú krafa tekin til greina, enda ekki talið, að A ætti sjálfur neina sök á slysinu. Voru honum því dæmdar bætur fyrir atvinnutjón, læknskostnað, fataskemmdir og örorku, þjáningar og óþægindi 156
- A, sem hafði veitt B líkamsáverka, dæmdur til að greiða honum bætur fyrir atvinnutjón, læknskostnað og óþægindi 179
- Skaðabótakrafa var höfð uppi á hendur A í opinberu máli gegn honum. A var sýknaður af refsikröfunni vegna fyrn-

- ingar sakar. Samkvæmt því varð skaðabótakrafan ekki dæmd í því máli 239
- A hafði veitt fráskilinni konu sinni, B, áverka. Í refsímáli gegn A krafðist B fébóta úr hendi hans. A og B höfðu gert samning um fjárskipti sín eftir að atburðir þessir gerðust, og lýstu þau þar yfir því, að hvorugt ætti hér eftir nokkrar fjárkröfur á hitt fram yfir það, sem samningurinn greindi. Bótakrafa B var ekki undanskilin í samningnum og þótti hún því hafa firrt sig rétti til kröfunnar 275
- Herbifreið, eign herstjórnar Bandaríkja Norður-Ameríku, rakst á bifreið A og olli talsverðum skemmdum á henni. Ekki var sannaður vitaverður akstur á hendur A, sem átti umferðarrétt, en hins vegar var stjórnandi herbifreiðarinnar talinn eiga alla sök á árekstrinum. Ríkissjóði var dæmt að bæta A tjón hans samkvæmt lögum nr. 99/1943 297
- A var skipstjóri á skipi, sem tekið hafði verið til viðgerðar í dráttarbraut B. Er A var eitt sinn að lita eftir viðgerðinni, féll einn skipasmiðanna, sem vann á þilfari, ofan á höfuð A, sem hlaut heilsutjón af. Talið var, að slys þetta hefði orðið fyrir vangæzlu starfsmanna B við störf í þjónustu hans og bæri hann því ábyrgð til fébóta á slysinu. Var B dæmdur til að greiða A lækniskostnað og bætur fyrir örorku, þjáningar, óþægindi og röskun á stöðu og högum. Var m. a. við það miðað, að heilsu A, sem var áfátt fyrir slysið, hefði hrakað við áfall þetta 353
- Bifreiðar A og B rákust á á gatnamótum í Reykjavík og skemmdist bifreið A. Ók stjórnandi bifreiðar B af bifreiðastæði inn á aðalbraut og gætti ekki nægilega að umferðinni. Stjórnandi bifreiðar A kom á eftir honum og sá til ferða hans og átti með varúð að geta forðað árekstri. Voru því báðir taldir eiga jafna sök á árekstrinum, og A og B eiga að bera helming tjóns þess, er A hlaut, en það var viðgerðarkostnaður og tjón vegna afnotamissis bifreiðarinnar 358
- A var að uppskipunarstarfi í lest á skipi, sem hlaðið var sementi. Eitt sinn, er verið var að draga upp hlera með sementspokum úr lestinni, aflagaðist hlerinn svo, að pokarnir duttu niður í lestina og féllu á A. Hlaut hann af mikil meiðsl og varanlegt heilsutjón. Verzlunarfirmað B átti sementið, sá um uppskipun þess og hafði ráðið A til starfans. Ljóst var talið, að slysið hafi aðallega orðið fyrir handvömm verkamannanna við meðferð losunartækjanna, sem töldust vera hættuleg. Verkamennirnir voru að störfum í þjónustu B, sem var því talinn bera ábyrgð til fébóta vegna vangæzlu þeirra og dæmdur til að greiða A

bætur fyrir atvinnutjón, örorku og þjáningar. Við ákvörðun bótanna var þó litið á það til lækkunar, að A, sem var van- ur uppskipunarvinnu, hafði ekki sýnt fulla varúð í starfinu	397
Þrír menn, sem dæmdir voru fyrir þjófnað og þjofsneyzlu, dæmdir til greiðslu skaðabóta in solidum	407
Tveir Íslendingar, A og B, óku í bifreið veg, sem lá við hermannaskála setuliðs Bandaríkjanna, og voru þar stöðvaðir af varðmönnum. A, sem ók bifreiðinni, kvaðst hafa skilið varðmennina svo, að þeim félögum væri leyft að halda áfram, en er þeir höfðu ekið nokkra metra, hleypti einn varðmanna af byssu og varð það skot B að bana. Ekki var talið sannað, að þeir félagar hefðu viljandi óhlýðnast boði varðmannanna, en hins vegar var litið svo á, að varðmaðurinn hefði, eins og á stóð, átt að viðvara þá féлага með öðrum hætti en hann gerði. Var varðmaðurinn því talinn eiga aðalsökina á viginu og ríkissjóður dæmdur til að greiða ekkju og syni B dánarbætur samkvæmt lögum nr. 99/1943	415
Eitt af strandferðaskipum ríkisins lagðist að bryggju í kaupstað í hreppnum A og olli skemmdum á bryggjunni. Ofsa-veður var á, og var hvorttveggja, að óvarlegt var talið að leggjast að bryggju í slíku veðri og skipinu ekki lagt rétt að bryggjunni. Skipaútgerð ríkisins var því dæmt að bæta A framangreint tjón	442
Eitt af strandferðaskipum ríkisins olli tvisvar spjöllum á bryggju í kaupstað í hreppnum A. Í fyrra skiptið urðu skemmdirnar, meðan skipið lá við bryggju, en í síðara skiptið, er það var að fara frá, og var vangæzlu skipverja um að kenna í bæði skiptin. Skipaútgerð ríkisins var því dæmt að bæta framangreint tjón	445
A ók bifreið sinni á hestvagn, sem B var með, og slasaðist B svo, að hann varð óvinnufær um tíma. A var einn talinn bera fébótaábyrgð samkvæmt 34. gr. laga nr. 23/1941 og dæmdur til að greiða B læknskostnað og bætur fyrir óþægindi, vinnutjón og örorku	470
A hafði að nauðsynjalausku skilið bifreið sína eftir ljósloausa á einum fjölfarnasta vegi landsins. B ók í dimmu á bifreiðina og hlaut bana af. Talið var, að ógætni B hefði átt meginþátt í slysinu, en hins vegar hefði A sýnt þá óvarkárni með því að skilja bifreið sína eftir á framangreindan hátt, að $\frac{1}{2}$ hluti sakar var lagður á A. Var hann dæmdur til að greiða ekkju og barni B dánarbætur í samræmi við það	490
Fjórir hermenn úr erlendu setuliði hér á landi réðust að islenzkum hjónum, sem voru í berjamó, börðu manninn og héldu honum föstum, en nauðguðu konunni. Hlutu hjónin	

af líkamlegt og andlegt mein. Þau kröfðu ríkissjóð bóta samkvæmt ákvæðum laga nr. 99/1943 og voru þeim dæmdar bætur fyrir atvinnutjón, röskun á högum, þjáningar o. fl., auk læknskostnaðar

578

Skattar og gjöld.

a) Til bæjar- og sveitarfélaga.

- Í lögtaksmáli hafði gerðarþoli m. a. uppi þær varnir, að mikill hluti útsvars þess, sem hann var krafinn um, hefði verið lagður á viðskiptaveltu verzlunar hans, en sú álagning hafi verið andstæð 4. gr. laga nr. 106/1936. Fógeti hafði ekki tekið þessa varnarsástæðu, sem ber undir dómstóla, til úrlausnar, og var úrskurður hans því ómerktur 124
- Árið 1942 var lagt útsvar á A á Siglufirði, en hann taldi útsvarið ólöglega á lagt, þar sem hann greiddi útsvar af öllum rekstri sínum annars staðar. Áður en lögtaksmáli vegna útsvarsálagningarinnar væri lokið, andaðist A, og var bú hans síðan tekið til opinberra skipta sem skuldafrágöngubú. Hæstiréttur taldi A að visu hafa haft heimilisfasta atvinnustofnun á Siglufirði nefnt ár, þar sem hann hefði haft þar húsnæði á leigu árið 1941 vegna starfsemi sinnar þar, haft þar opna skrifstofu mestan hluta ársins og stjórnað atvinnurekstrinum þaðan að mestu leyti. Hins vegar yrði að synja um framkvæmd lögtaksins, þar sem það yrði ekki gert í skuldafrágöngubúi samkvæmt lögjöfnun frá 34. gr. laga nr. 3/1878 146
- Árið 1944 var lagt útsvar á Tjarnarbió í Reykjavík. Stjórn Sáttmálasjóðs, sem er eigandi kvikmyndahússins, neitaði að greiða útsvarið á þeim grundvelli, að tilgangur sjóðsins væri glögg afmarkaður og miði eingöngu til almenningsheilla og sjóðurinn því undanþeginn útsvarsskyldu að lögum. Bæjarsjóður krafðist lögtaks fyrir útsvarinu, en synjað var um framkvæmd gerðarinnar, því að Sáttmálasjóður yrði að teljast undanþeginn útsvarsskyldu af rekstri kvikmyndahússins samkvæmt c-lið III. í 6. gr. laga nr. 106/1936, sbr. b-lið III. og c-lið II. í sömu grein, þegar litið væri á tilgang sjóðsins samkvæmt stofnskrá hans svo og þess, að tekjum af Tjarnarbió hefði verið varið í samræmi við hana 309
- A, sem hafði verið veitt tiltekið prestakall frá fardögum 1943, fluttist þangað eigi, en fékk annan til að þjóna prestakallinu, og seldi prestsetrið ásamt öðrum landsnyttjum á leigu frá sama tíma. Í maímánuði 1944 sagði A prestsembættinu lausu, án þess að hafa flutzt búferlum í prestakallið eða haft þar nokkur afnot lands eða aðra starfsemi, að því er séð varð, er valdið gæti útsvarsskyldu samkvæmt b-lið

8. gr. laga nr. 106/1936 eða öðrum ákvæðum þeirra laga. Samt var lagt 1000 króna útsvar á A í þeim hreppi, sem prestsetrið var í, árið 1944, og er A greiddi eigi útsvarið, var krafizt lögtaks, sem hreppstjóri síðan framkvæmdi. Sú lögtaksgerð var ómerkt vegna ólöglegrar framkvæmdar gerðarinnar 342
- Kaupstaðurinn A átti lendu úr jörð í hreppnum B, svo og jörð innan kaupstaðarins. A leigði ýmsum mönnum spildur úr landi jarðarinnar á erfðafestu, en nokkur hluti var óleigt beutiland. Fyrirnefnd lenda var sameinuð beutilandi jarðarinnar og ýmsum af áðurnefndum erfðafestuhöfum veitt þar hagaganga fyrir búpening sinn gegn beirtartolli til A. Þessi nýting A á lendunni var talin skapa honum útsvarsskyldu til B samkvæmt b-lið 8. gr. laga nr. 106/1936 429
- Útsvar hafði verið lagt á eigendur dagblaðs í Reykjavík vegna blaðaútgáfunnar, en stjórnmalaflokkur átti og gaf út blaðið. Talið var að útgáfa blaðsins væri eðlilegur þáttur í stjórnmalastarfsemi flokksins, en ekki raunverulegt atvinnufyrirtæki. Samkvæmt 6. gr. II. 2. b. laga nr. 106/1936 voru eigendur blaðsins því eigi taldir útsvarsskyldir 433
- Brauð- og sælgætissölu Mjólkursamsölunnar í Reykjavík var gert að greiða útsvar til bæjarsjóðs Reykjavíkur árið 1945, en Samsalan neitaði greiðslu, þar sem hún taldi sig undanþegna útsvarsskyldu samkvæmt lögum nr. 96/1936. Talið var, að undanþága samkvæmt þeim lögum tæki aðeins til þeirrar starfrækslu, sem mörkuð er í lögum nr. 1/1935, þ. e. sölu og dreifingu á mjólk og mjólkurafurðum, og samsalan væri því útsvarsskyld af verzlun með brauðvörur, sælgæti, smjörliki, öl og gosdrykki, sem umrædd útsvarsálagning náði til. Var því heimilað að heimta útsvarið með lögtaksgerð 486
- Stórstúka Íslands rak bókabúð í Reykjavík og samkvæmt samþykktum hennar skyldi hagnaði varið til eflingar bindindi í landinu. Þótti ekkert fram komið, er benti til þess, að hagnaðinum væri varið á annan hátt. Þar sem starfsemin miðaði þannig til almenningsheilla, var Stórstúkan talin undanþegin útsvarsskyldu af rekstri þessum samkvæmt 6. gr. A, II. 2, c-lið laga nr. 66/1945 547
- Árið 1945 var lagt útsvar í Reykjavík á Sölumiðstöð hraðfrystihúsanna, sem stofnuð var 1942 og skrásett í firmaskrá Reykjavíkur s. á. Tilgangur sölumiðstöðvarinnar var að selja sjávarafurðir, sem framleiddar voru hjá félagsmönnum, annast innkaup nauðsynja til rekstrar frystihúsanna, öflun markaða og nýjar tilraunir um vinnslu afurðanna. Var sölumiðstöðin einnig rekin með þessum hætti og að

öðru leyti í samræmi við samþykktir hennar. Sölumiðstöðin var talin félag samkvæmt útsvarslögum og starfsemi hennar atvinnustarfsemi, sbr. 6. gr. laga nr. 106/1936. Hún var ekki talin undanþegin útsvarsskyldu að lögum, og var lög-
tak því heimilað til innheimtu framangreinds útsvars .. 566

b) Skattar til ríkissjóðs.

Í júlí 1939 seldi hlutafélag, A, sjúkrasamlagi öll hlutabréf sín fyrir kr. 300000.00, en eign þess var tiltekin fasteign, og var félagið þá leyst upp og strikað af hlutafélagaskrá. Í maí 1940 tilkynntu skattayfirvöld forstjóra hlutafélagsins, B, að skattar hans hefðu að svo stöddu verið ákveðnir án tillits til sölu þessarar. Í júlí 1942 var honum svo tilkynnt, að ríkisskattanevnd hefði ákveðið að A skyldi greiða rúmar 54 þús. kr. í tekjuskatt vegna sölunnar á hlutabréfunum og úthlutunar á varasjóði. Var síðustu stjórnendum A, þeim B, C, D, E og F, stefnt til greiðslu skattsins. Voru tekjurnar taldar skattskyldar samkvæmt 6. málsg. 8. gr. laga nr. 6/1935 og voru B, C, D, E og F solidariskt ábyrgir fyrir greiðslu skattsins, enda var skatturinn ekki talinn of seint á lagður, sbr. 49. gr. laga nr. 6/1935 og fasteign sú, er seld var, hafði verið skemur en 5 ár í eigu A, sbr. 2. gr. laga nr. 131/1935. Til frádráttar hinum skattskyldu tekjum kom þó útsvar og skattur, er A hafði gildið árið 1939, sbr. g-lið 10. gr. laga nr. 6/1935 106

Yfirskattanevnd hafði 1943 hækkað skatta útgerðarmanns A fyrir árið 1942 af þeim sökum, að ekki væri heimild til að taka til greina fyrningu á skipi A 10 mánuði til söludags á árinu 1942. Ríkisskattanevnd staðfesti úrskurð yfirskattanevndar og hækkaði auk þess tekjur A um mikla fjárhæð, þar sem hún leyfði ekki afskriftir fyrri ára. Hæstiréttur taldi, að það ákvæði 3. mgr. 1. gr. reglugerðar nr. 219/1933, sem kveður svo á, að mismunur á söluverði hluta, annarra en fasteigna, og eftirstöðvum á afskrift hans skuli teljast skattskyldar tekjur, ef hluturinn er seldur hærri verði en hann er fyrndur niður í, fari í bága við 7. og 9. gr. laga nr. 6/1935, að því er tók til atvika þessa máls. A var og talið heimilt að reikna til frádráttar tekjum, er hann aflaði 1942, fyrningu nefnds skips þann hluta ársins, sem það var í eigu hans. Var því synjað lögtaks fyrir þeim sköttum, sem lagðir höfðu verið á A af þessum sökum. 129

A átti 96% af hlutafé hlutafélags, eða kr. 96000.00. Árið 1938 seldi hann hlutafélaginu 10 þús. kr. af hlutafé sínu fyrir 24 þús. kr. og næsta ár seldi hlutafélagið tilteknum aðilja öll hlutabréfin. Var félaginu þá slitið og eignir þess

umfram greitt hlutafé þá taldar kr. 185601.45 og kom í hlut A kr. 177352.45. Árið 1942 var A gert að greiða skattauka vegna þessara ráðstafana á hlutafjáreign sinni. Var sú skattlagning talin heimil samkvæmt lögum nr. 20/1942, sbr. dlið 7. gr. laga nr. 6/1935, og 12. gr. reglugerðar nr. 133/1936, sbr. sömu lagaákvæði, en frá skattskyldum tekjum A 1940 bar að draga hluta þann af skatti hlutafélagsins, sem A átti að greiða að lokum	139
Hafnarsjóður Reykjavíkur neitaði að greiða fasteignaskatt til ríkissjóðs af tilteknum hafnarmannvirkjum. Var þá krafist lögtaks fyrir skattinum, en þeirri kröfu var synjað, þar sem hvorki orðalag 1. og 2. töluliðs 1. gr. laga nr. 66/1921 né skýring greinarinnar eðli málsins samkvæmt þótti veita örugga heimild til þeirrar skattaálagningar	374
Skilorðsbundnir dómur.	
Maður, er tók þátt í árás á lögreglumenn, dæmdur skilorðsbundnum refsidómi	211
Skipti.	
Dánarbúi A hafði verið tekið til opinberra skipta sem skuldafrágöngubúi. Samkvæmt lögjöfnun frá 34. gr. laga nr. 3/1878 varð ekki framkvæmt lögtak í slíku búi	146
Skírlífisbrot. Sjá nauðgun.	
Skuldajöfnuður. Sjá greiðsla.	
Skuldamál. Sbr. kaup og sala, skaðabætur.	
B krafði A um endurgjald fyrir myndir ásamt lesmáli, sem aðiljar höfðu samið um að sendar yrðu A vikulega til birtingar í blaði hans. A taldi sér óskyldt að greiða, þar sem prentmyndamót hefðu ekki fylgt myndunum. A var dæmt að greiða skuldina, þar sem ekki var talið, að samið hefði verið um sendingu prentmyndamóta	114
A sótti B til greiðslu vangoldinnar húsaleigu og afnotagjalds fyrir síma og fékk dóm fyrir að nokkru	301
Stefnur. Stef nubirting.	
Stefna til hæstaréttar var birt af einum stefnuvotti og öðrum manni, er stefnuvotturinn hafði kvatt til. Stef nubirting þessi var ólögleg samkvæmt 89. gr. laga nr. 85/1936 og málinu því vísað frá hæstarétti	128
Stjórnsýsla. Stjórnsýslumenn.	
A hóf endurbyggingu hermannaskála að nokkru leyti á lóð hreppsfélags, er í hlut átti, en lóðin hafði einungis verið	

leigð til ræktunar. Bygginganefnd hreppsins hafði að visu leyft endurbygggingu þessa, en með því að nefndina brast heimild til að breyta lóðinni í byggingarlóð og hreppsnefndin hafði ekki veitt leyfi til slíkrar breytingar, var staðfest lögbanngærd, er hreppsnefndin hafði fengið á lagða

235

Svipting réttinda. Sjá atvinnuréttindi,
borgaraleg réttindi.

Sönnun. Sönnunarbyrði. Sbr. aðiljaskýrslur, blóðrannsókn, mat og skoðun, vitni.

a) Einkamál.

- Miklar deilur höfðu risið í kaupfélagi, og urðu miklar væringar með félagsmönnum á aðalfundi. Fulltrúar minni hluta töldu atkvæðagreiðslu ógreinilega og talningu atkvæða ábótavant, en það þótti ósannað 60
- Í skuldamáli hélt skuldari því fram, að þriðji maður hefði tekið að sér greiðslu skuldarinnar. Ekki voru þó nein rök að því leidd og þessi staðhæfing því ekki tekin til greina .. 114
- Ósannað var, að skuldari hefði kvartað timanlega út af vanefndum samnings, og sú málsvörn því ekki tekin til greina 114, 262
- Í bifreiðarslysmáli hélt sá slasaði því fram, að bifreiðin hefði staðið kyrr nokkru áður en hann varð fyrir henni og var þetta játað af ökumanni. Þótti þetta því sannað, þótt tveir lögreglumenn, er viðstaddir voru, teldur sig ekki hafa orðið þessa varir 150
- A fékk B málverk til geymslu og sölu, ef viðunandi verð fengist fyrir það. B taldi sig hafa keypt málverkið, en gat ekki tilgreint stað né stund, er kaupin hefðu gerzt og ekki nefnt ákveðið kaupverð. A neitaði því, að hann hefði selt B málverkið og þótti það ósannað, enda þótti heldur ekki verða staðhæft, að greiðslur þær, er B hafði innt af hendi til A, væru til lúkningar kaupverðinu 162
- Verkkaupar höfðu ekki sannað, að einstakir liðir í reikningi verksala væru rangir né þeir gallar væru á framkvæmd verksins, að lækka bæri reikningsfjárhæðina af þeim sökum. Var krafa verksala því tekin til greina óbreytt 174
- Leigusali A sagði leigutaka sínum B upp leigu á húsnæði og taldi sig þurfa sjálfur á því að halda. A hafði selt eigin íbúð sína og flutzt úr henni. Þótti ósannað, að því hefðu valdið óviðráðanleg atvik, að hann missti þannig húsnæði, og var krafa hans á hendur B því ekki tekin til greina .. 255
- Leigutaki viðurkenndi að hafa lagt hendur á leigusala sinn, svo

og að hafa hrakyrnt hann. Skýrslur vitna hnigu einnig í sömu átt, og var þetta atriði því talið sannað	281
Stúlka kenndi látnum manni, A, barn, og þar sem allar skýrslur og vætti studdu eindregið málstað hennar og ekkert kom fram, er veikti hann, var A talinn faðir barnsins	349
Fyrirverandi skipherra varðsups, A, krafði Skipaútgerð ríkisins skaðabóta vegna brottvikningar úr starfi. Var af hálfu Skipaútgerðarinnar talið, að tiltekin atvik hefðu gerzt, er heimiluðu bótalaus brottvikningu, en sönnur skorti fyrir þessu. Skertist réttur A því ekki af þessum sökum	392
A var ráðinn til skipstjórnarstarfa hjá B, en lét skömmu síðar af störfum, vegna brottvikningar af hálfu B, að því er A hélt fram. Var talið, að allar skýrslur málsins benti til að A hefði upphaflega staðið til boða áframhaldandi skipstjórn hjá B og ósönnuð sú staðhæfing B, að A hefði afsalað sér skipstjórninni. Bótakröfur A vegna brottvikningarinnar voru því teknar til greina	495
Erfingjar A höfðuðu mál til riftingar á samningi, er A hafði gert. Lögmaður erfingjanna krafðist framlagningar á skýrslu um krufningu á líki A. Sönnur þótti skorta fyrir því, að erfingjarnir hefðu veitt lögmanninum heimild til þessarar kröfugerðar, sem þess vegna var ekki sinnt	599

b) Opinber mál.

A var handtekinn af lögreglumönnum, grunaður um ölvun við akstur. Lögreglumennirnir töldu sig hafa séð nokkur merki áfengisneyzlu á A, en m. a. með tilliti til blóðrannsóknar þótti eigi vera nægar sönnur fyrir ölvun A	35, 47, 575
Talið sannað með framburðum fjögurra lögreglumanna og blóðrannsókn, að bifreiðarstjóri hefði verið ölvaður við akstur	121
Atvik að líkamsárás sönnuð með vætti vitna	179, 239, 549
Í verðlagsmáli tókst eigi að sanna, hver hagnaður var af ólöglegri álagningu, og hann því eigi gerður upptækur	189
A og B voru ákærðir fyrir líkamsárás á lögreglumenn. Lögreglumennirnir unnu eið að framburðum sínum, og þóttu atvik að árásinni sönnuð með framburðum þessum, en skýrslur annarra vitna þóttu ekki ljósar	211
A taldi, að B hefði ráðizt á sig og veitt sér talsverða áverka, og var þeim lýst í vottorði læknis, sem skoðaði A samdægurs. B neitaði því að hafa veitt A áverka þessa og þótti varhugavert að telja sannað, að allir áverkar þeir, er í læknisvottorði greindi, væru af völdum B	275
A rak B, sem var með áhrifum áfengis, út úr húsi sínu, og féll B niður af útidyratröppum hússins. Hlaut B af tals-	

verð meiðsl. A var einn til frásagnar um atvik að slysinu, en hann neitaði því að vera valdur að falli B, og þótti það því ósannað	290
A var kærður fyrir verðlagsbrot. A kvaðst hafa fengið leyfi B, sem var starfsmaður verðlagsstjóra til hinnar háu álagningar, en B neitaði, að rétt væri hermt. Vitnið C bar, að A hefði skýrt því frá þessu leyfi, sem B átti að hafa veitt. Þetta atriði var þó talið ósannað	404

Traustnám.

Kaupfélagið S var útgefandi vixils og féll M frá afsögn vixilsins fyrir hönd S. M var ekki talinn bær að gefa þessa yfirlýsingu, þar sem honum hafði ekki verið veitt lögleg prókúra. Vixileigandi var heldur ekki talinn hafa öðlzt sams konar rétt á hendur S fyrir traustnám, þar sem prókúra M hafði ekki verið birt í Lögbirtingablaði og hann gat ekki talizt grandlaus um heimild M til að skuldbinda S	585
--	-----

Umboð.

Miklar deilur höfðu risið í kaupfélagi S og minni og meiri hluti fulltrúa hvor um sig kosið sér stjórn. Stjórn minni hlutans hafði tilkynnt prókúruumboð M til firmaskrár og var það skrásett þar, en ekki birt í Lögbirtingablaði. Stjórn meiri hlutans hafði tilkynnt annan prókúruhafa og fengið skrásettan. Eftir skráninguna hafði M gefið yfirlýsingu á vixil, sem S hafði gefið út, að fallið væri frá afsögn vixilsins. Talið var, að M hefði ekki verið veitt lögleg prókúra og S því talið óbundið af framangreindri yfirlýsingu M	585
--	-----

Umferðarlög. Sjá bifreiðar.

A, sem ekið hafði bifreið með áhrifum áfengis, braut einnig 6. gr. laga nr. 24/1941 með akstri sínum	121
Tvær bifreiðar rákust á á gatnamótum. Stjórnendur þeirra gættu ekki umferðarreglna og voru m. a. dæmdir fyrir brot á lögum nr. 24/1941	244

Upptaka eigna.

Fyrirsvarsmenn íslenzks hlutafélags höfðu brotið verðlagningarreglur, sem settar voru 11. marz og 6. okt. 1943 og 31. marz 1944, og nam hagnaður sá, er félagið hafði haft af verðlagsbrotunum, kr. 369855.23. Samkvæmt 3. tl. 69. gr. laga nr. 19/1940 var hagnaður þessi allur gerður upptækur í ríkissjóð og einnig sá hluti hans, er var hagnaður samkvæmt vörureikningum, er út voru gefnir fyrir 11. marz 1943, þar sem vörur þessar voru tollafgreiddar og verð-	
---	--

lagðar hér á landi eftir 29. marz 1943, sbr. 4. tl. verðlagn- ingarreglna frá 11. marz s. á.	11
Ekki tókst að leiða í ljós, hvern hagnað A hafði haft af ólög- legri álagningu vara, og varð hann því ekki gerður upp- tækur	189
Dæmd var upptaka ólöglegs ágóða af völdum verðlagsbrots ..	230
A var sakfelldur í verðlagsmáli og ólöglegur hagnaður gerður upptækur í ríkissjóð	404

Úrskurðir.

Opinberu máli frestað ex officio í hæstarétti með úrskurði og lagt fyrir héraðsdómara að afla frekari gagna	31, 539
Einkamáli frestað ex officio í hæstarétti og lagt fyrir héraðs- dómara samkvæmt lögjöfnun frá 120. gr. laga nr. 85/1936 að veita aðiljum kost á öflun framhaldsgagna 34, 258, 414, 428, 439,	602
Frestur veittur með úrskurði til sameiningar mála í hæstarétti	138
Máli frestað í hæstarétti með úrskurði til framhalds málatil- búnaðar	421
Kærumáli frestað ex officio með úrskurði vegna áfrýjunar að- almálsins	435, 505

Útburðargerðir.

A hafði leigt B verzlunarhúsnæði í Reykjavík. Skyldi leigutim- inn hefjast 1. júní 1942 og standa til 1. júní 1945. Uppsagn- arfrestur var ákveðinn 6 mánuðir, miðað við 1. júní 1945, en B áskilinn forgangsréttur til áframhaldandi leigu í 3 ár, nema því aðeins að húseigandi eða erfingjar hans þyrftu á húsnæðinu að halda eða húsið yrði selt. A tilkynnti B skriflega 30. nóv. 1944, að A ætlaði að taka leiguhúsnæðið til eigin nota 1. júní 1945 og yrði leigusamningurinn ekki framlengdur. B vildi ekki rýma húsnæðið, og krafðist A þá útburðar hjá fógeta, án þess að húsaleigunefnd hefði áð- ur fjallað um málið. Með því að talið var, að leggja hefði átt málið fyrir húsaleigunefnd samkvæmt lögum nr. 39/1943, áður en það væri borið undir dómstóla, var synjað um framkvæmd útburðar	32
A bjó ásamt konu sinni og fjórum börnum, 10—15 ára að aldri, í átta herbergjum ásamt eldhúsi. A taldi sig þurfa á auknu húsnæði að halda fyrir móður sína og sagði því leigutaka sinum, B, upp leigu á tveim herbergjum og eldhúsi. Talið var að húsakostur A væri það rúmur, að hann gæti látið móður sinni í té sérstakt herbergi af íbúð sinni, enda yrði eitt herbergi að teljast nægilegt. Uppsögn A var því metin ógild og synjað um framkvæmd útburðar á B	41

Leigusali A krafðist útburðar á leigutaka B og bar fyrir sig vanskil á leigugreiðslum, en B hafði, eftir árangurslausar áskoranir til A, látið endurnýja slitna gólfduka í húsnæðinu og skuldajafnað þeim kostnaði eftir mati við húsaleiguna. Þetta var B talið heimilt og því synjað útburðar, enda þótti það heldur ekki útburðarsök, að B hafði greitt húsaleiguna mánaðarlega eftir á, þótt leigusamningurinn gerði ráð fyrir fyrirframgreiðslu, þar sem slíkt hafði viðgengizt um langt árabil og frá upphafi, án þess að A hefði nema einstaka sinnum gert fyrirvara af því efni	134
A var talinn hafa brýna þörf fyrir húsnæði handa dóttur sinni og fjölskyldu hennar. Uppsögn hans í leigumála B, miðuð við 1. okt. 1945, var því metin gild og framkvæmd útburðar leyfð, en þó ekki eftir atvikum fyrir 14. maí 1946	226
Húseigandi, A, seldi íbúð sína og fluttist úr henni 14. maí 1944. Hann sagði upp leigu á húsnæði B til eigin nota, miðað við sama dag, en sú uppsögn var ekki metin gild, þar sem ósannað var, að óviðráðanleg atvik hefðu valdið því, að A lét af hendi íbúð sína	255
Leigutaki A hafði tvisvar sinnum lagt hendur á leigusala sinn, B, sem var gamall og veiklaður, og hrakyrnt hann. Krafa B um útburð á A var tekin til greina, sbr. 2. gr. laga nr. 39/1943	281
A og B áttu húseign í Reykjavík í óskiptri sameign, og hafði A eignarráð efri hæðar, en B þeirrar neðri, og bæði höfðu umráð og afnot kjallara hússins. Sonur B og gestir hans röskuðu stórlega heimilisfriði og högum A með háreisti og svalli dag og nótt. B vildi ekki styðja A til að létta þessum ófögnuði af, og var A því sjálfum heimilt að krefjast aðstoðar fógeta, til að svipta son B umráðum á húsnæði i umræddu húsi, og var sú krafa hans tekin til greina	362
Útivist aðilja.	
Útivist stefnda. Mál flutt skriflega samkvæmt 1. tl. 38. gr. laga nr. 112/1935	124, 128
Áfrýjandi sótti ekki dómþing. Útivistardómur 138, 205, 206, 421, 439, 440, 494, 544,	607
Aðili sótti ekki þing í héraði og hafði þó ekki lögmæt forföll. Hann var dæmdur til greiðslu málskostnaðar í hæstarétti, þótt hann ynni annars á með málskotinu	301

Valdstjórn og allsherjarregla. Sbr. lögreglumenn.

A og B, sem voru með áhrifum áfengis, réðust inn í lögreglustöð og að lögreglumönnum, sem gættu þar eins félaga A og

B, og reyndu að ná honum úr haldi. Var þeim dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 106. gr. laga nr. 19/1940, A 2 mánaða fangelsi ,en B 30 daga varðhald, skilorðsbundið 211

Vangeymsla. Sjá aðgerðarleysisverkanir.

Aðili, sem ekki var bær að skuldbinda útgefanda vixils, S, hafði gefið út yfirlýsingu um, að S félli frá afsögn vixilsins og var hann ekki afsagður. Vixilréttur vixileiganda á hendur S var því talinn niður fallinn vegna vangeymslu, sbr. 53. gr. laga nr. 93/1933 585

Varðhald. Sjá refsingar.

Vátrygging.

A hafði tryggt skip sitt hjá Tryggingarstofnuninni B, og var svo kveðið á í tryggingarskirtéininu, að um trygginguna giltu í einu og öllu ákvæði laga nr. 27/1938. Vátryggingartímabilið var frá 21. febr. 1944 til 20. febr. 1945. Hinn 14. nóv. 1944 var skipinu lagt upp til vetrarlegu við hafnargarði í Reykjavík eftir tilvísun hafnaryfirvalda. Stórviðri gerði aðfaranótt 16. jan. 1945 og slitnaði skipið þá frá hafnargarði, rak út úr höfninni og strandaði nokkru fyrir utan. Skipið var síðan talið óbætandi. B neitaði greiðslu tryggingarfjár, þar sem ekki hafi verið um forsvaranlegt vetrarlægi að ræða. Eftir atvikum var þó talið, að A hefði ekki fyrirgert rétti sínum af þessum sökum og var B því dæmt greiðsluskýlt samkvæmt vátryggingarsamningnum . 422

Veitingahús.

Menn sæta refsingu fyrir brot á 17. gr., sbr. 37. gr. laga nr. 33/1935 fyrir neyzlu áfengis í veitingahúsum 183, 411, 565

Verðlag. Verðlagsmál.

Verðlagsyfirvöld settu reglur 11. marz og 6. okt. 1943, þar sem svo var ákveðið, að aðili, sem stundar verzlun hér á landi og hefur umboðsmann eða útibú erlendis til að annast þar vörukaup fyrir sig, megi leggja allt að 5% af kaupverði vörunnar á verð hennar, eftir að álagningu hafi verið bætt við kostnaðarverð, enda séu sýnd skilríki fyrir því, að umboðsmaðurinn eða útibúið hafi annast kaup vörunnar. Í viðaukareglum 31. marz 1944 var og tekið fram, að verðlagning skyldi jafnan reist á reikningi frá erlendum seljendum. Íslenzkur kaupskýslumaður, A, sem var formaður og framkvæmdastjóri íslenzks hlutafélags, dvaldist erlendis á þessu tímabili og annaðist þar m. a. vörukaup handa hlutafélag-

- inu. Á flestar þessar vörur lagði hann 5%—20% og sendi með vörunum til Íslands reikninga, er hann sjálfur gat út. Var verð vörunnar og álagning A ósundurliðuð á reikningum þessum og sást því ekki, hvert verð hinir erlendu seljendur höfðu tekið fyrir vöruna. Ólögleg umframálagning á vörur þessar reyndist, að viðbætti heildsöluálagningu, nema kr. 367690.89 og afsláttur, er erlendir seljendur veittu A og hann tók ekki tillit til við álagninguna, nam, að viðbætti heildsöluálagningu á hann, kr. 2164.34. A var talinn bundinn af islenzkum verðlagsákvæðum um kaupmennsku þessa, og með því að hann hafði með þessu atferli sínu brotið 2. tl. verðlagningarreglna frá 11. marz 1943, I. lið 2 sams konar reglna frá 6. okt. s. á. svo og reglur frá 31. marz 1944, var honum dæmt að greiða sekt í rikissjóð samkvæmt 2. mgr. 9. gr. laga nr. 3/1943 11
- B, sem var varaformaður og framkvæmdarstjóri hlutafélags, var kunnugt um að A, sem var formaður og framkvæmdarstjóri sama félags og dvaldi erlendis til að annast vörukaup fyrir félagið, lagði meira en lögleyfð 5% á ýmsar af vörum þessum á tímabilinu frá 11. marz 1943 til 25. okt. 1944. B gerði samt ekkert til að hefta þessar athafnir A, fyrr en í símskeyti 25. okt. 1944, en lagði reikninga þá, sem A samdi um verð hins keypta varnings og sérgreindu ekki verð vörunnar og álagningu, fyrir islenzk verðlagsyfirvöld, sem lögðu þá til grundvallar við ákvörðun verðs á vörunum. Með þessu atferli var B talinn hafa brotið gegn 2. tl. verðlagningarreglna frá 11. marz 1943, I. lið 2 sams konar reglna frá 6. okt. s. á., svo og reglum frá 31. marz 1944 og honum því dæmt að greiða sekt í rikissjóð samkvæmt 2. mgr. 9. gr. laga nr. 3/1943 11
- Sannað þótti, að nokkur brögð hefðu verið að því, að A hefði selt grenigreinar hærra verði en verðlagsyfirvöld höfðu heimilað. Þótti A því hafa brotið 1. gr. laga nr. 3/1943 og var dæmd refsing fyrir 189
- A leitaði staðfestingar viðskiptaráðs á verði bókar, sem hann gaf út. Sagði hann upplag bókarinnar vera 2500 eintök, og miðaði ráðið verðlagningu sína við það, en síðar kom í ljós, að raunverulega voru þau 5000. Með þessu var A talinn brotlegur við reglur viðskiptaráðs frá 14. des. 1943 og 2. málsg. 9. gr. laga nr. 3/1943. Hlaut hann sekt fyrir, og ólöglegur ágóði var gerður upptækur 230
- Viðskiptaráð ákvað hámarksverð á líkkistum í auglýsingu 16. júní 1944. Verðlagsstjóri kærði útfararstjóra A í Reykjavík fyrir að hafa selt 16 kistur fyrir of hátt verð á tímabilinu 4—18. sept. s. á. A taldi sig hafa fengið samþykki starfs-

manns verðlagsstjóra til þessarar verðlagningar, en það sannaðist ekki gegn neitun starfsmannsins. A var því sakfelldur fyrir brot á fyrrnefndri tilkynningu og dæmdur í sekt samkvæmt 2. mgr. 9. gr. laga nr. 3/1943 og ólöglegur hagnaður gerður upptækur 404

Verksamningar.

A og B tóku að sér múrvinnu í húsi C fyrir ákveðið verð. Í verksamningi aðilja var tiltekið, hverjar greiðslur C skyldi inna af hendi á fimm stigum verksins. Luku A og B við verk sitt samkvæmt fjórum liðum samningsins og fengu greiðslu fyrir verk samkvæmt þremur þeirra. Hins vegar neitaði C greiðslu fyrir fjórða liðinn og bar fyrir sig galla á verkinu. Jafnframt neitaði hann að skipta lengur við A og B. A og B kröfu þá C um vangreiddar fjárgreiðslur samkvæmt verksamningnum. Með matsgerð dómkvaddra manna var að vísu talið sannað, að verki A og B hefði verið mjög ábótavant, en þar sem ósannað var að C hefði fyrir kvartað yfir verkum þeirra og þeir buðust til að bæta úr missemiðum, var C talið skylt, sbr. 49. gr. laga nr. 39/1922, að greiða fyrir unnið verk þeirra. Hins vegar þótti matsgerðin sanna svo mikla galla á verki A og B, að C var talið heimilt að synja áframhaldandi viðtöku á verki þeirra og neita þeim greiðslu samkvæmt verksamningi að öðru leyti, sbr. 46. gr. laga nr. 39/1922 262

Vettvangsmál. Sjá landamerkjамál, lóðamerkjадómur.

Vextir.

Héraðsdómi, þar sem dæmdir voru 5% ársvextir, var ekki gagnáfrýjað og vaxtaákvæði því óbreytt 114, 442, 445
 Einungis krafizt 5% ársvaxta og þeir því dæmdir 156, 174, 262, 470, 495, 578
 Krafizt 6% ársvaxta og þeir dæmdir 106, 139, 297, 353, 358, 384, 392, 397, 415, 460, 490, 506, 539
 Vextir dæmdir frá sáttakæru- eða stefnudegi samkvæmt kröfu 358, 384, 392, 397, 415, 460, 470, 495, 506, 539, 578
 Vextir aðeins dæmdir frá stefnudegi, þótt þeirra væri krafizt frá fyrri tíma 297, 353, 442, 445
 Vaxta ekki krafizt og þeir því ekki dæmdir 301
 12% ársvextir dæmdir samkvæmt 45. gr. laga nr. 6/1935 og 13. gr. laga nr. 20/1942 106, 139
 A var dæmd tiltekin fjárhæð, en viðurkennt var, að hún hafði staðið A til boða áður en mál var höfðað. Vextir voru því ekki dæmdir 499

Viðskiptatilkygningar. Sjá aðgerðarleysisverkanir.

Vinnusamningar.

- A hafði tekið að sér að annast fyrir B og C gröft fyrir húsgrunni eftir reikningi, auk tiltekinnar þóknunar. Fram hafði farið mat á verki þessu að tilhlutun D, vegna viðskipta hans og B og C, en án þess að A ætti þar hlut að máli. Í máli, er A höfðaði gegn B og C til greiðslu launa fyrir vinnuna, varð matsgerð þessi ekki lögð til grundvallar. Og þar sem ekki voru leiddar að því sönnur, að einstakir liðir í reikningum A væru rangir eða þeir gallar á framkvæmd verksins, að lækka bæri kröfu A, var hún tekin til greina að fullu 174
- Talið var, að útgerðarmaður A hefði ráðið skipstjóra B sem skipstjóra um óákveðinn tíma. Fyrirvaralaus uppsögn A á þeim samningi bakaði honum því skaðabótaskyldu gagnvart B 495
- A taldi sig hafa unnið störf umboðsmanns fyrir B í júní—október 1942. Í nóvember 1944 krafði hann B kaups fyrir þessi störf. Þann 15. des. 1943 höfðu aðiljar gert upp reikninga sína þann veg, að benda þótti til fullnaðarreikningsskila. Að svo vöxnu máli og þar sem A lét svo langan tíma liða áður en hann krafði B, var þessi kaupkrafta hans ekki tekin til greina 499
- A var ráðinn skipstjóri á skipi B til óákveðins tíma. Nú sagði B A fyrirvaralaust upp starfi, og var sú brottvikning ekki talin bótaskyld, þar sem sannað var, að A hafði eitt sinn komið ölvaður til skips og tekið við stjórn þess 526

Vitni. Sjá sönnun.

- Lagt fyrir héraðsdómara að halda framhaldsrannsókn í opinberu máli, þar á meðal yfirheyra tvö nafngreind vitni .. 1
- Ekki talið útilokað, að svar vitnis við spurningu hefði þýðingu í máli, og því heimilað að leggja spurninguna fyrir vitnið 206
- A hafði selt B íbúð, sem leigutakinn C bjó í. B krafðist síðan útburðar á C og þar A vitni í því máli. C mótmælti því, að A fengi að staðfesta framburð sinn með eiði eða drengskaparheiti, þar sem hann væri þannig við málið riðinn. Þessi mótmæli þóttu ekki hafa við rök að styðjast, og var A því heimiluð staðfesting framburðarins 610

Vixilmál.

- Mál til greiðslu vixils var höfðað í héraði samkvæmt XVII. kafla laga nr. 85/1936. Í því máli varð eigi um það dæmt,

hvort greiðslukrafan ætti stoð í 74. gr. laga nr. 93/1933. Var málsmeðferð og dómur því ómerkt og málinu vísað frá undirrétti	585
---	-----

Víxlar.

Kaupfélagið S hafði gefið út víxil 13. júlí 1944, og var hann samþykktur af G. Vixillinn var framlengdur tvisvar, en féll síðast í gjalddaga 12. júlí 1945. Næsta dag ritaði M yfirlýsingu á víxlinn um, að S félli frá afsögn víxilsins, og var hann ekki afsagður. Miklar deilur höfðu um þessar mundir verið í kaupfélaginu S og minni og meiri hluti fulltrúa hvor um sig kosið stjórn. Stjórn minni hlutans hafði tilkynnt prókúruumboð M til firmaskrár 10. júlí 1945 og fór fram skráning næsta dag, en skráningin var ekki birt þá í Lögbirtingablaði. Stjórn meiri hlutans tilkynnti prókúruumboð annars manns 21. júní s. á., og var það skrásett næsta dag, en ekki heldur birt í Lögbirtingablaði. Talið var, að M hefði ekki verið veitt lögleg prókúra fyrir S og hann hefði því ekki verið bær að falla frá afsögn á fyrrnefndum víxli. Eigandi víxilsins, Ú, sem krafði S um greiðslu víxil-fjárhæðarinnar, var heldur ekki talinn hafa öðlzt sams konar rétt fyrir traustnám, og var víxilréttur því talinn niður fallinn vegna vangeymslu, sbr. 53. gr. laga nr. 93/1933	585
--	-----

Yfirvöld. Sjá dómarar, lögreglumenn, stjórnsýslumenn.

Þjófnaður.

A, sem stal frakka úr forstofu húss, dæmdur til refsingar samkvæmt 244 gr. laga nr. 19/1940	53
A og B brutust inn í skrifstofu og stálu þaðan peningakassa með miklum fjármunum í. Þeim var dæmd refsing samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940. C, sem vissi að munirnir voru þjófstolnir, fékk nokkuð af þeim í sinn hlut. Var hann dæmdur til refsingar samkvæmt 1. mgr. 254. gr. laga nr. 19/1940	407
A stal munum úr húsi, sem var í smiðum. A dæmd refsing eftir 244. gr. laga nr. 19/1940	407
A stal yfirhöfnum og kökum úr húsi og var dæmd refsing samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940	549

Ölvun. Sjá áfengislagabrot, bifreiðar.

